

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİKSEL İŞİTME
OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN
YETERLİKLERİNE İLİŞKİN BİR TASARI ÖRNEĞİ**

Alper Er

DOKTORA TEZİ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren yirmi dört (24) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Alper

Soyadı : Er

Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi : 28.02.2017

TEZİN

Türkçe Adı : Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Bir Tasarı Örneği

İngilizce Adı : A Draft Proposal To Assess The Proficiency Of Musical Literacy Educators In Fine Arts High Schools In The Term Of Their Specialties

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Alper Er

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Alper Er tarafından hazırlanan “Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Bir Tasarı Örneği” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’ nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Aytekin Albuz

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Başkan: Prof. Sadık Özçelik

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Özlem Ömür

Çalgı Anasanat Dalı, Ankara Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Levent Kuterdem

Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı, Hacettepe Ü.

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Şeren

Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 28/02/2017

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’ nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Ülkü Eser Ünal

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİKSEL İŞİTME
OKUMA VE YAZMA DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN
YETERLİKLERİNE İLİŞKİN BİR TASARI ÖRNEĞİ**

(Doktora Tezi)

Alper Er

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Şubat 2017

ÖZ

Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi ve yeterliğe dayalı öğretmen yetiştirme, eğitim sisteminin en önemli iş göreni olan eğitici personelin niteliklerinde belli bir standardın yakalanmasını amaçlayan, yaklaşık yirmi yıldan beri de ülkemizin eğitim gündeminde olan konulardır. Çeşitli paydaşların da katılımıyla bakanlık nezdinde yapılan çalışmaların yanı sıra farklı alan, düzey, amaç ve kapsamda yapılan akademik çalışmalar da, ilgili alanyazına katkıda bulunmaktadır. Bünyesindeki bölümlere özel yetenek sınavıyla öğrenci alan, ve bu öğrencileri asıl olarak, ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayan yapısıyla adeta birer mesleki/teknik ortaöğretim kurumu olan güzel sanatlar liselerinin müzik bölümü ders programlarında yer alan, temel alan dersi konumundaki müziksel işitme okuma ve yazma dersini yürütmekte olan öğretmenlerin sahip olması gereken özel alan yeterliklerinin belirlenmesi ve bu yeterliklerin bir tasarı olarak ortaya konması amacıyla gerçekleştirilen betimsel nitelikteki bu araştırmada tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmada veriler kaynak tarama ve Delphi tekniği ile elde edilmiştir. Katılımda gizlilik, grup tepkisinin istatistiksel analizi ve kontrollü geri besleme gibi temel özellikleriyle Delphi tekniğinde amaç, alanda uzman katılımcıların yüz yüze gelmeksizin, belli bir konu üzerinde görüş

birliğine varmalarını sağlamaktır. Her biri, bir önceki aşamada elde edilen sonuçlara göre yapılandırılan anketlerin bir biri ardınca uygulanmasına dayanan Delphi tekniği, bu araştırmada üç turda tamamlanmıştır. Çalışma grubunun, güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerinde görevli müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenleri ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı müzik eğitimi ana bilim dallarında görevli ilgili öğretim elemanları olarak belirlendiği araştırmada nitel ve nicel veriler elde edilmiştir. Birinci Delphi uygulamasında elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizinin bir arada kullanıldığı bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu süreçte, aynı yeterliği işaret ettiği değerlendirilen katılımcı ifadeleri doğrudan alıntılar ile bir araya getirilmiş; bu ifadelerin, aynı yeterlik alanında değerlendirilebilecek diğerleri içerisindeki sıklığı ve toplam yüzdelik ağırlığı belirlenmiş; ifadeler için birinci ve ikinci düzey kodlar tanımlanmış; bu kodlardan hareketle geniş kapsamlı yeterlik maddeleri oluşturulmuş ve bu yeterlik maddeleri ilgili yeterlik alanı başlığı altında listelenmiştir. Katılımcıların, önem ve gerekliliğine ilişkin öznel görüşlerine dayanarak, yeterlik maddelerine sayısal bir değer biçtiği ikinci ve üçüncü Delphi uygulamalarında elde edilen nicel veriler ise betimsel istatistiğe ilişkin ölçüler kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler neticesinde ulaşılan bulguların, belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda da, yeterlik maddeleri üzerindeki uzlaşma durumu hakkında bir değerlendirme yapılmış ve bulgular yorumlanmıştır. Araştırmanın son bölümünde ise, üzerinde uzlaşma sağlanamayan maddelerin çıkarılmasıyla son şeklini alan tasarı ile araştırmacının varılan sonuçlara ilişkin değerlendirme ve önerileri alt problemler göz önünde bulundurularak belli bir sıra ile sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Güzel sanatlar lisesi, müziksel işitme okuma ve yazma dersi, özel alan yeterlikleri

Sayfa Adedi : 139

Danışman : Prof. Dr. Aytekin Albuz

**A DRAFT PROPOSAL TO ASSESS THE PROFICIENCY OF
MUSICAL LITERACY EDUCATORS IN FINE ARTS HIGH
SCHOOLS IN TERMS OF THEIR SPECIALTIES**

(Ph.D)

Alper Er

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

February 2017

ABSTRACT

Assessment of teachers' proficiency and teacher training based on proficiency have remained on the educational agenda for nearly twenty years with a view to achieve a certain standard for the most significant subject of the educational system, that is to say the educators. Alongside studies carried out with the participation of several partners and under the surveillance of the Ministry of Education, academic studies done in different disciplines, on different levels and with different purposes and scopes have also contributed to the related literature. The survey model has been adopted in this study which aims firstly at assessing the proficiency of educators teaching musical literacy, a requisite subject in the curriculum of fine arts high schools which accept students through special talent examination and train them for further education in their specialty fields, akin to vocational high schools, and secondly at creating a draft enlisting the proficiencies deemed as quintessential. The data in this study have been obtained through literature survey and Delphi method. In the Delphi method, with basic features such as confidential participation, statistical analysis of group reaction, and controlled feedback, the purpose is to achieve a consensus on a given topic among the specialists in a certain field without their face-to-face interaction. The Delphi method, which is based on sequential surveys

each of which is structured upon the findings of the previous one, has been completed in three turns in this study. Quantitative and qualitative data have been obtained in the study whose working group was chosen from musical literacy teachers serving in the music department of fine arts high schools and academics of the department of Music within the departments of Fine Arts Education in faculties of Education. In the first turn of the Delphi method, an approach which combined the descriptive analysis and content analysis has been adopted in order to analyze the qualitative data. In this stage, participants' statements which were found to point out the same proficiency have been added together in direct quotations; the frequency and percentage of these statements among others were determined; primary and secondary level codes were defined for them and based on these codes, comprehensive proficiency articles were created. These articles were listed under the related proficiency title. The quantitative findings obtained in the second and third stages of the Delphi method, in which the participants put the articles of the list in order by giving a numerical value based on their subjective opinions on their relative importance and necessity, have been analyzed by using measures related to the descriptive statistics. By comparing the findings obtained as a result of the analyses to the determined reconciliatory criterion, the agreement on proficiency articles were studied and the findings were interpreted. In the final chapter of the study, the articles which were not agreed upon were taken out of the list and the researcher's commentary and suggestions were presented in an order, with attention paid to sub-problems.

Key Words : Fine arts high school, musical literacy, proficiency in specialty
Number of Pages : 139
Supervisor : Aytekin Albuz, Ph.D. Professor of music education

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
1.1. Eğitim – Toplum	1
1.2.Öğretmenlik Mesleği ve Türkiye’ de Öğretmen Yetiştirme	3
1.2.1.Türkiye’ de Müzik Öğretmeni Yetiştirme	11
1.3.Öğretmen Yeterlikleri	23
1.4.Güzel Sanatlar Liseleri	30
1.5. Müziksel İşitme Okuma ve Yazma	35
1.6.Problem Durumu	37
1.6.1. Alt Problemler	38
1.7. Araştırmanın Amacı	38
1.8. Araştırmanın Önemi	38
1.9. Varsayımlar	39
1.10. Sınırlılıklar	39
1.11. İlgili Araştırmalar	40
BÖLÜM 2	
YÖNTEM	46

2.1. Araştırmanın Modeli	46
2.2. Çalışma Grubu	47
2.3. Verilerin Toplanması	48
2.4. Verilerin Analizi	51
BÖLÜM 3	
BULGULAR VE YORUM	55
3.1. Alan Bilgisi Yeterlikleri	55
3.1.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum	55
3.1.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum	63
3.1.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum	66
3.2. Alan Eğitimi Bilgisi Yeterlikleri	69
3.2.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum	69
3.2.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum	76
3.2.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum	79
3.3. Tutum ve Değer Yeterlikleri	82
3.3.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum	82
3.3.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum	89
3.3.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum	91
BÖLÜM 4	
SONUÇ VE ÖNERİLER	94
4.1. Alan Bilgisi Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	94
4.2. Alan Eğitimi Bilgisi Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler	100
4.3. Tutum ve Değer Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler	106
KAYNAKLAR	113
EKLER	123

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Lisans Programlarında Yer Alan Öğretmenlik Formasyonu Dersleri (1997)</i>	9
Tablo 2. <i>Lisans Programlarında Yer Alan Öğretmenlik Formasyonu Dersleri (2006)</i>	10
Tablo 3. <i>Musikî Muallim Mektebi Programında Yer Alan Dersler (1925)</i>	13
Tablo 4. <i>Musikî Muallim Mektebi Programında Yer Alan Dersler (1931)</i>	14
Tablo 5. <i>Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Programında Yer Alan Dersler (1941)</i>	16
Tablo 6. <i>Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Programında Yer Alan Dersler (1970)</i>	17
Tablo 7. <i>Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Programında Yer Alan Dersler (1978)</i>	18
Tablo 8. <i>Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programında Yer Alan Dersler (1983-1984)</i>	19
Tablo 9. <i>Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler (1998-1999)</i>	21
Tablo 10. <i>Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler (2006-2007)</i>	22
Tablo 11. <i>Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri</i>	27
Tablo 12. <i>Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri</i>	29
Tablo 13. <i>Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Ders Programı (2015-2016)</i>	33
Tablo 14. <i>Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Ders Programı (2016-2017)</i>	34
Tablo 15. <i>Uzlaşma Ölçütleri</i>	54

Tablo 16. <i>Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)</i>	56
Tablo 17. <i>Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)</i>	64
Tablo 18. <i>Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Bilgisi)</i>	67
Tablo 19. <i>Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)</i>	71
Tablo 20. <i>Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)</i>	77
Tablo 21. <i>Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)</i>	80
Tablo 22. <i>Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)</i>	84
Tablo 23. <i>Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)</i>	90
Tablo 24. <i>Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)</i>	92
Tablo 25. <i>Alan Bilgisi Yeterlikleri</i>	95
Tablo 26. <i>Alan Eğitimi Bilgisi Yeterlikleri</i>	101
Tablo 27. <i>Tutum ve Değer Yeterlikleri</i>	108

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
TED	Türk Eğitim Derneği
GSL	Güzel Sanatlar Lisesi/Liseleri
MİOY	Müziksel İşitme Okuma ve Yazma
MEABD	Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
AO	Aritmetik Ortalama
SS	Standart Sapma
Mdn	Medyan
ÇAF	Çeyrekler Arası Fark
PU	Pozitif Yönlü Uzlaşma
NU	Negatif Yönlü Uzlaşma
UY	Uzlaşma Yok

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırma konusuna temel teşkil ederek onu, daha açık ve anlaşılır bir biçimde ortaya koyan açıklamalar, literatür taramasına dayalı olarak sunulmuştur.

1.1. Eğitim – Toplum

Genel bir tanımlamayla eğitim, bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yapılarında değişiklik yaratarak onu, belli birtakım amaçlara yöneltme sürecidir. Eğitim kavramını Barutçugil (2002, s.18) “...önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda insanların düşüncelerinde, tutum ve davranışlarında ve yaşamlarında belirli iyileştirme ve geliştirmeler sağlamaya yarayan sistematik bir süreç”; Demirel (2011, s. 6) ise “...bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme süreci” olarak açıklamaktadır.

“İlkel topluluklarda eğitim, dar yaşam koşullarında günlük yaşam gereksinimlerini sağlayacak ölçüde büyüğün küçüğe yol göstermesi biçiminde olmuştur. Eğitimin toplumsal bir sorun durumuna gelmesi yavaş yavaş oldu, uzun yüzyıllar boyunca gerçekleşti. Bunun için her şeyden önce yaşamın karmaşıklaşması ve buna bağlı olarak bilincin gelişmesi gerekiyordu. Ya da bir başka deyişle, eğitimin temel sorunları yaşam karmaşıklaştıkça ve ona bağlı olarak bilinç geliştikçe ortaya çıktı. Tarihöncesi’nin insanı besin bulma ve düşmandan korunma gibi daha basit kaygıların insanıydı. Eğitim gerçekte daha güvenli ve daha güzel bir dünya kurmak tasarısı çerçevesinde, insanın kendiyle hesaplaşmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır” (Timuçin, 2008, s. 17-18).

Tarihsel süreç içerisinde, yönelik olduğu toplumsal sınıfa, gerçekleştiği ortama, amaçlarına, kapsamına ve süresine göre farklı özellikler gösteren eğitim olgusu

günümüzde, toplumun her bireyi için herşeyden önce bir hak, gereklilik ve ihtiyaçtır. “Eğitim yaşam hakkıdır...her birey yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yaşamı süresince ve sürekli olarak eğitimden yararlanma hakkına sahiptir...Kişi, bilişsel, duyuşsal, devinsel ve sosyal yönlerden eğitim hakkından yararlanabildiği ölçüde insan olma hakkı elde etmiş demektir” (Ataünal, 2003, s. 30). Eğitimin, insan hayatındaki yerini ve önemini Cevizci (2011, s. 12) şu ifadeler ile ortaya koymaktadır;

“...eğitim, son derece önemli bir faaliyet olup, başta Immanuel Kant olmak üzere, pek çok filozof tarafından da söylendiği gibi, insan sadece eğitim ile insan olabilmektedir. İnsan, neredeyse edinebileceği her şeyi eğitim sayesinde kazanabilmektedir. Eğitim aracılığıyla, sadece eğitim sayesinde kültür dünyasına dahil olup, bütün yönleriyle gelişebilme imkânı bulabilmektedir.”

Timuçin (2008, s. 9)’ e göre ise;

“Eğitim bireye, her şeyden önce bilgi kazandırır. Bu bilgi hem genel olarak yaşamla ilgilidir hem de özellikle daha ileri zamanlarda özel olarak meslekle ilgilidir. Birey, yaşam alışkanlıklarını ve düşünce alışkanlıklarını eğitim süreçleri boyunca kazanır. İyi bir eğitim bireye, sahip olduğu güçleri en etkili biçimde kullanma alışkanlığını kazandıracaktır. İyi eğitim görmemiş kişi, yatkınlıklarını kullanma konusunda eksik kalır ve mutsuz olur.”

Günümüz anlayışı ile eğitim, “...her çocuğu kademe kademe kültüre, yani insanı hayvandan ayıran noktaya götürebilecek süreçler ve usûller bütünüdür. Ancak, okulla da bitmez eğitim; okul öncesi başlar, okulla temellendirilir ve okul sonrasında da ömür boyu sürer” (Tanilli, 2009, s.14). Başka bir ifadeyle, biyolojik anlamdaki varlığı aşan bir “insan” yaratma amacını taşıyan eğitim, belli bir yaştan başlayarak, genellikle okul ortamında, planlı ve sistemli yani formal olarak yaşamın bir dönemi boyunca; bireyin dünyaya geliş ile başlayıp, doğal çevrenin etkisi ve yönlendirmesi yolu ile hemen hemen gelişigüzel bir şekilde yani informal olarak ise ömür boyu devam eden bir süreçtir.

“Eğitim, ilkçağlardan günümüze değin insanoğlunun biçimlenmesinde ve niteliklerinin işlenerek yükselmesinde ana etken olma özelliğini artan bir önemle sürdürülmüştür. Eğitimin kapsamı ve yönetimi tarihsel gelişim içinde, insanın fiziki, zihni ve moral değerlerine, yaşanan topluma ve sosyal çevreye göre farklı görünümler almaktadır” (Yılman, 2006, s. 1). “Başka bir söyleyişle; her eğitim sistemi ait olduğu toplumun normlarını yansıtmak ve o toplumun eğitimden beklediklerini gerçekleştirmek yükümlülüğündedir” (Azar, 2011, s. 36). Tüm bileşenleri ile, toplumun kültürel birikimi üzerine temellenerek, bugünkü durumu ve geleceğe yönelik ihtiyaç ve hedefleri doğrultusunda şekillenen, ve doğal olarak toplumdan topluma farklı özellikler gösteren

yapısı ile bireylere yönelen eğitim, hizmet ettiği toplumun da, dinamik özellikler gösteren tüm yapı ve ilişkilerini etkilemektedir. “Eğitim sisteminin amaç, yapı ve işleyişini, içinde yer aldığı toplumun eğitim tasarımıyla ayrı düşünemeyiz. Modern toplumda eğitim sistemi, kendisinden beklenen iktisadî ve politik işlevleri yerine getirmek üzere kurulmuş ve geliştirilmiştir” (Ünal, 2011, s. 4). “Eğitimin iki farklı görevi vardır. Biri, toplumun kültürünü yeni yetişen nesillere kazandırarak toplumsal bütünlüğü ve devamlılığı sağlamaktır, ikincisi ise, bilim ve teknolojiye gelişmeleri başta yeni yetişen nesillere olmak üzere bireylere kazandırarak, toplumsal bütünlük içerisinde gelişme ve değişmeyi gerçekleştirmektir” (Kıncal, 2009, s. 12). “Her toplumda eğitim; ekonomik, sosyal, kültürel ve yönetsel yönlerden kalkınmanın itici gücüdür. Bu güç toplumun kalkınmışlık düzeyinin temel göstergesidir...Dinamik bir etkileşim süreci olan eğitim, hava gibi bütün toplumu kucaklamakta, ışıyla onu biçimlendirmekte ve yönlendirmektedir” (Ataunal, 2003, s. 32).

1.2. Öğretmenlik Mesleği ve Türkiye’ de Öğretmen Yetiştirme

Dirik bir bütün ve sistem olarak eğitim, “...ana çizgileriyle üç temel öğeden oluşmaktadır. Bunlar öğrenci, öğretim programı ve öğretmendir. Eğer bu üç öğe uzlaştırılmaz ve kaynaştırılmazsa, başka bir deyişle organik bir bütün haline getirilemezse eğitim, kendisinden bekleneni veremez, doyurucu olamaz. Eğitimde verimlilik gerçekleştirilemez” (Yılman, 2006, s. 8). “Öğretmen, tıpkı bir cümlelin öznisi gibi eğitimin en temel öğesidir ve eğitim, öğretmenle başlar; tıpkı cümlelin özne ile başlaması gibi” (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2013, s. 20). Eğitim sisteminin en önemli işgöreni olarak öğretmen, “...öğrencilerinin yaşama biçimini yönlendiren; onların kendilerine ve topluma karşı tutumlarını şekillendiren; iletişim, araştırma ve yaratıcılık becerilerinin gelişimini etkileyen en etkin ve sorumlu kişidir” (Ataunal, 2003, s. 58-59). Eğitim işi ise, “...doğada her türlü insani yönelimi sağlayan, bu arada doğaya uyumu da sağlayan, ama her şeyden önce bireye “kişi” olmanın koşullarını kazandıran, insanı yüce bir varlık olma yolunda donanımlı kılan insani bir etkinliği gerçekleştirmektir” (Timuçin, 2008, s. 15).

“İnsanlığın yaşadığı toplumsal değişim evreleri, öğretmenliğin meslek olarak ortaya çıkmasına, öğretmenlik mesleğinin kapsam ve işlevlerinin farklılaşmasına yol açmıştır. İnsanlığın ilk dönemlerinde eğitim denilince, aile akla geliyordu. Ailenin çocuklarına kazandıramadığı davranışları, yakın çevredeki bireyler kazandırabiliyordu. Bunu, usta-çırak ilişkisi biçimindeki öğretim yaklaşımı izledi. Daha sonraki süreçte ise, öğretmenlik meslek olarak, toplumsal yaşamdaki yerini aldı” (Kıncal, 2009, s. 223).

Günümüzde öğretmenlik “...özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Statü ve saygınlığı, ülke ve kültürlerle göre değişmekle birlikte öğretmenlik, doğrudan insanla ilgili bir meslek olması yönüyle, öteden beri sadece bir kazanç kapısı değil, aynı zamanda kutsal bir meslek olarak görülmüştür” (Celep, 2005, s. 25). Bununla birlikte, her geçen gün katlanarak büyüyen bilgi birikiminin yanısıra uluslararası ölçekte meydana gelen sosyal, siyasal, kültürel, teknolojik ve ekonomik gelişmelere paralel olarak,

“Toplumsal değişme-gelişme sürecinin içerdiği çeşitli dinamikler, karşılıklı nedensellik ilişkisi gereği bir yandan eğitimden etkilenirken, diğer yandan eğitimi, dolayısıyla da öğretmenlik mesleğini etkilemektedir. Eğitimin ve öğretmenlik mesleğinin niteliği zaman içinde değişmekte; toplumun eğitime ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bakış açıları zaman içinde farklılık göstermektedir” (Karlı ve Güven, 2011, s. 54).

“...eğitim-öğretim gereksiniminin ortaya çıkması, okulların açılması, eğitim-öğretim konularında düşünceler üretilmeye başlanmasından çok sonra, okullarda öğretici olarak çalışanların istenen niteliklere sahip olarak yetiştirilmesi gereği ortaya çıkmış ve öğretmen yetiştirme çabaları başlamıştır” (Okçabol, 2005, s. 13). “Öğretmenliğin bir meslek olduğu ve bu konuda formal bir eğitim alınması gerektiği düşüncesi ilk olarak 17. Yüzyılda Batı Avrupa’da başlamıştır” (Yüksel, 2011, s. 32).

“Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihçesine bakıldığında batı dünyasındaki gelişmelere paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Öğretmen okulları açılmadan önce, aynen batı dünyasında olduğu gibi din görevlileri aynı zamanda öğretmen konumundaydı. Din ve eğitim iç içe geçmiş durumdaydı” (Yüksel, 2011, s. 35). Yüzyıllar boyu hemen her yönüyle (amaç, içerik, eğitici, ortam vb.) din ekseninde yürütülen, aydınlanma çağından başlayarak ise aklı ön plana alan eğitim çalışmaları ile, “...eğitim kuramlarının bilimsel temelli olması gerektiği anlayışı 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyıl başlarına dayanmaktadır” (Ekiz, 2006, s. 7).

“...Osmanlı Devleti’nde 1776’lardan itibaren batı örneğine göre askerî okullar ve Tanzimat (1839) yıllarından itibaren de yine batılı sivil öğretimden ilham alınarak Rüşdiye, İdadî, Sultani gibi ortaöğretim ve İptidâî gibi ilköğretim kurumları açılmaya başlanmış, Darülfünun kurulmuştur. Maarif Nezaretine bağlı bu yeni mekteplerin yanında Meşihata, Şer’iye ve Evkaf Nezaretine bağlı medreseler ve sıbyan mektepleri de varlıklarını, etkilerini sürdürmüşlerdir” (Akyüz, 1999, s. 285).

“Tanzimatın ilanından sonra, Batılı anlamda eğitim sistemine geçmeye yönelen Osmanlı İmparatorluğu’nda 16 Mart 1848 tarihinde Darülmuallimin isimli öğretmen okulunun açılması,

öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimlerinin gelişimi açısından önemli bir tarihtir. Bununla birlikte, eğitim bilimlerinin gelişimi ile ilgili asıl önemli gelişmeler, II. Abdülhamit döneminde yaşanmıştır. Bu dönemde öğretmenlik meslek dersleri ile ilgili kitaplar yayınlanmaya başlanmış, yazılan çeviri ve telif eserler sayesinde Rousseau, Pestalozzi, Dewey ve Calparade gibi eğitimciler tanınmaya başlanmıştır. Ayrıca bu dönemin sonunda Türk eğitimciler tarafından yeni eğitim düşünceleri de ileri sürülmeye başlanmıştır” (Yüksel, 2011, s. 17).

Darülmualimin, 1868 yılına kadar tek öğretmen okulu olarak hizmet vermiştir. “...bu tarihte ilave olarak sıbyan mekteplerine öğretmen yetiştirmek amacıyla Darülmualimin-i Sıbyan açılmıştır. 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi sonrası bu kurumlar sıbyan, rüşdi ve idadi şubelerinin bulunduğu Darülmualimin’e dönüştürülmüş, ayrıca Darülmualimat isminde bir kız öğretmen okulu açılmıştır” (Yüksel, 2011, s. 36).

“İstanbul dışında öğretmen okulu açılmasına 1875 yılından itibaren başlanmıştır. Önce Bosna, Girit ve Konya’da; 1882-90 yılları arasında ise Sivas, Bursa, Amasya, Kastamonu, Kudüs, Trabzon ve Edirne’de ve daha sonra Selanik, Kosova, Manastır, Aydın, Halep, Elazığ, Erzurum, Musul, Van ve Bolu’da açılmıştır. Tüm çabalara karşın öğretmen okulları yeterli gelişme gösterememiştir” (Okçabol, 2005, s. 41).

Osmanlı’nın, Cumhuriyet temeli üzerine yükselen yeni Türk devletine bıraktığı “...eğitim alanındaki en önemli mirası, eğitim düşünündeki birikim ile kadro birikimidir” (Tanilli, 2009, s. 205). Bununla birlikte,

“Saltanattan Cumhuriyet’e geçerken, eğitim düzeyimizle ilgili şu saptama da önemlidir: kadınların ve kızların yüzde 98’i ümmî olmak üzere, 12 milyon nüfusun sadece 1 milyonu “okuryazarım” diyebilirken; 355 bin çocuk ve genç de, olanakları, koşulları birbirinden çok farklı ama ortak adları “mektep” olan eğitim kurumlarına devam ediyordu. Görevdeki 12 bin öğretmenin ise -en iyimser tahminle- sadece 3-4 bini muallim mektebi, sultanî, idadî çıkışlı iken; ötekiler, medresede yetişmiş ya da ilkokulu bitirmişti” (Tanilli, 2009, s. 53).

“Osmanlıda, tüm halka yaygın bir örgün öğretim sisteminin bulunmaması, okuryazarlık oranının çok düşük olması, öğretmen sayısındaki yetersizlikler ve nitelik sorunları, yeni Cumhuriyetin de baş etmek zorunda olduğu eğitim sorunları arasında yer almıştır” (Balcı, 2005, s. 74).

Çağın gereklerine cevap verebilme becerisi gösteremeyen köhnemiş anlayış, uygulama, yapı ve kurumlar sebebiyle, emperyalist güçlerin sofrasında olan Türk milletini, ve onun Türk yurdundaki varlığını koruyabilmenin ancak, tüm iş görenleriyle sağlıklı, çağdaş, laik ve ulusal kimliğe dayalı bir cumhuriyet inşa etmekle mümkün olabileceğinin; bunun için ise her şeyden önce eğitim sorununu ele alarak işe başlamak gerektiğinin farkında olan kurucu kadrolar, daha bağımsızlık mücadelesi kazanılmadan önce gerekli düzenlemeleri

yapmaya koyulmuşlardır. Nitekim, “Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 23 Nisan 1920’de açılmasından bir ay sonra Eğitim Bakanlığı (Maarif Vekaleti) kurulmuştur (bu bakanlık, 1946’da Milli Eğitim Bakanlığı -MEB- adını almıştır)” (Okçabol, 2005, s. 43).

“3 Mart 1924 tarihinde Meclis’e, birbiriyle ilgili üç yasa tasarısı getirilir: Aynı gün, Halifeliğin kaldırılmasına ilişkin 431 sayılı tasarı kanunlaşırken, öteki iki tasarı da kabul edilir: 430 sayılı yasa ile, mektep-medrese ikiliği ortadan kaldırılarak “öğretim birliği” ilkesi getiriliyor; 429 sayılı yasa ile de Şer’iye ve Evkaf Vekâleti kaldırılıyor, denetimindeki okullar Maarif Vekaleti’ne devrediliyordu” (Tanilli, 2009, s. 54).

“Bu kanun ile birlikte, tüm eğitim ve öğretim kurumlarının Eğitim Bakanlığına bağlanmasıyla, eğitim işlerinin tek elden yürütülmesi mümkün olmuş; Türk eğitim tarihinde en uzun süre yaşamış medreseler ve sıbyan mektepleri kapatılmış; eğitimde laiklik ilkesine doğru önemli bir adım atılmıştır” (Akyüz, 1999, s. 286). Bu gelişmeleri takip eden dönemlerde “Latin harflerinin kabulü, kız çocuklarının erkeklerle birlikte okula gönderilmesi devrim niteliğinde toplumsal dönüşümlerdir. Amaç, en kısa sürede, en çok sayıda insanı yeni hayat tarzına, devrimlere kazandırmaktır” (Katoğlu’ndan aktaran Balcı, 2005, s. 74).

Tüm yurdu kucaklamak üzere başlatılan eğitim seferberliğine paralel olarak, “...büyük önder Mustafa Kemal Atatürk’ün direktifleriyle öğretmen yetiştirme işi öncelik verilen konular arasına alınmıştır” (Eşme, 1999, s. 141). Bu doğrultuda,

“...ilköğretmen okulları her ilin özel idarelerinden alınıp on bölgede toplanır ve güçlendirilir; yüksek öğretmen okulu ıslah edilerek, yetkin lise öğretmenleri yetiştirme yoluna gidilir; 1926 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü kurularak ortaokul öğretmeni yetiştirme ilk kez gündeme getirilir; Gazi Eğitim Enstitüsü’ne eklenen yeni bölümlerde resim, müzik, beden eğitimi gibi alanlarda yeni tip öğretmenler, müfettişler ve meslek adamları yetiştirmek üzere, çeşitli ülkelere öğrenciler gönderilmeye başlanır. Bu ilk önlemler, 1925-1929 yılları arasında bakanlık yapan, cumhuriyet eğitiminin ilk büyük adı Mustafa Necati’nin eseridir” (Tanilli, 2009, s. 205).

Bu gelişmelerin yanında Cumhuriyet yönetimi,

“...öğretmenliği bir meslek haline getirmek için yasal çaba harcamıştır. Örneğin, 13 Mart 1924 tarihli Orta Tedrisat Muallimleri Kanununun 1. maddesine göre, “muallimlik, devletin umumî hizmetlerinden talim ve terbiye vazifesini üzerine alan, müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir”. 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanuna göre de (md.12) “maarif hizmetlerinde aslanan muallimlikler”. Bu hükümlerin iki anlamı vardır: 1. Öğretmenlik devletin bir kamu görevi olan öğretim ve eğitimi üstlenen bir meslektir. 2. Öğretmenliğin, öğretim ve eğitim hizmetleri arasında, önceliği ve üstünlüğü vardır” (Akyüz, 1999, s. 329).

Eğitimin her kademesine öğretmen yetiştirmede, cumhuriyetin kuruluşundan 1982 yılına kadar, birbirinden farklı kaynak, yapı, süre ve içeriğe sahip bir çok program uygulanmıştır. Bu dönemde ilkokullara öğretmen yetiştirmenin temel kaynağı ilköğretmen okulları, köy enstitüleri ve iki yıllık eğitim enstitüleridir. Ortaokullara öğretmen yetiştirmede temel kaynak üç yıllık eğitim enstitüleri ile yüksek öğretmen okullarıdır. Liselere öğretmen yetiştirmede ise iki kaynaktan söz edilebilir. Bunlar yüksek öğretmen okulları ve üniversitelerdir (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2007, s. 27-32).

Ülke nüfusunun artması neticesinde “Öğrenci sayısında yıllar itibariyle ortaya çıkan artışlar öğretmen açığının değişik yöntemlerle giderilmesini zorunlu kılmış, böylece zaten çok kaynaklı olan öğretmen yetiştirme ölçütlerine, daha da farklı ve aralarında bir uyum bulunmayan başka yetiştirme kaynakları da eklenmiştir” (Azar, 2011, s. 37). Bu çok başlılığı gidermek ve öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde kaliteyi yükseltmek amacıyla çıkarılan “1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, “öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” hükmünü getirmiş ve öğretmenlerin, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması gerektiğini öngörmüştür” (Akyüz, 1999, s. 332). Bu doğrultuda ise,

“1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir...Bu bağlamda, Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademileri, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri, Sosyal Hizmetler Akademisi, Sağlık İdaresi Yüksek Okulu, Gençlik ve Spor Akademileri ve üniversite dışındaki diğer yükseköğretim kurumları gibi, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları da (iki yıllık eğitim enstitüleri ve 4 yıllık yüksek öğretmen okulları) üniversitelere bağlanmışlardır. Bu bağlantı sırasında, öğretmen yetiştiren kurumların adları, öğretim süreleri, bölüm ve program yapıları vb. unsurlarında da değişiklikler olmuş veya yenileri açılmıştır” (YÖK, 2007, s. 37).

Bu yasa ile “...Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme görevini üniversitelere devretmiş oldu ve 1957’de kurulan Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü kaldırıldı” (Kavcar, 2002, s. 4). “Böylece öğretmen yetiştirmede, kaynak çeşitliliğine son verilmiş, anaokulu öğretmenliğinden lise öğretmenliğine kadar her seviyede öğretmenlik için statü farklılığı giderilerek en az 4 yıllık lisans eğitimi ilkesi getirilmiştir” (Eşme, 1999, s. 145).

“Öğretmen yetiştirme işlevinin üniversitelere devredilmesinden...15 yıl sonra, Yükseköğretim Kurulu öğretmen yetiştirme konusunda kapsamlı bir düzenleme gerçekleştirmiştir. Bu düzenleme ile; öğretmen yetiştirme modeli, öğretmen yetiştiren kurumların öğretim süreleri,

bölümleri, program adları ve bağlantıları, programları, MEB ile işbirliği, eğitim-istihdam uyumu, Fen-Edebiyat Fakültesi / Eğitim Fakültesi ilişkileri vb. boyutlarda değişiklik ve yenilikler ortaya konulmuştur” (YÖK, 2007, s. 43).

1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere, 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı karar ile yapılan bu düzenlemenin gerekçelerinden bazıları, eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri arasında etkili bir işbirliğinin tesis edilememesi sonucunda ortaya çıkan hedef, amaç ve işlev karmaşası; bazı eğitim fakültelerinin, ülkenin öğretmen gereksinimini ön plana alan bir örgütlenme ve büyümeye yönelmek yerine, “bilim ve temel araştırma yapma” gerekçeleri altında ihtiyaç fazlası olan veya hiç talep olmayan alanlarda büyümeyi tercih etmesi sonucunda ortaokul, sınıf ve okul öncesi öğretmenliği gibi bazı kritik alanlarda kısa sürede kapanması imkansız öğretmen açıklarının ortaya çıkması ve öğretmen yetiştirmede, teori-pratik dengesinin teori lehine aşırı derecede bozulması olarak kısaca özetlenebilir (YÖK, 2007, s. 49-51).

Bu düzenlemede Yükseköğretim kurulu, “...her şeyden önce Eğitim Fakültelerinin “öğretmen yetiştirme” misyonlarına dikkat çekmekte, öğretmenlik mesleğini, kendine özgü ilke, yöntem ve uygulamaları olan bir meslek alanı olarak tanımlamakta ve yeni düzenlemeyi bu temel değerler üzerine inşa etmeyi öngörmektedir” (YÖK, 2007, s. 53). Bu doğrultuda, “...öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin sayısı ve kredilerinde önemli değişiklikler yapılmış, bu dersler içerisinde teorik olanlar, özellikle de eğitimin temelleri dersleri (eğitim tarihi, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi)-eğitim psikolojisi hariç-programdan kaldırılmıştır” (Erdem, 2012, s. 219). “...öğretmenlik formasyonu dersleri, teorik bilgiler yanında, gerçek okul ortamına ve öğretmenlik mesleğine ilişkin bilgi ve becerileri ön plana alarak yeniden hazırlanmış, lisans programlarına dengeli bir biçimde, aşamalı ve bütünlük ilkeleri doğrultusunda dağıtılmıştır” (YÖK, 2007, s. 54). Ayrıca bu değişiklik ile, öğretmen yetiştirmede üç farklı yol izlenmesi kararlaştırılmıştır.

“...Türkçe, yabancı diller, güzel sanatlar, beden eğitimi, özel eğitim, bilgisayar ve eğitim teknolojileri dallarında gerekli öğretmenlik meslek dersleri 4 yıllık lisans öğrenimi içinde verilmiştir. Eğitim fakültelerinin bazı bölümlerinde 3,5+1,5 yıl, eğitim fakülteleri dışındaki fakültelerden mezun olanlar için ise 4+1,5 yıllık Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans programlarından öğretmen yetiştirilmiştir” (Türk Eğitim Derneği [TED], 2009, s. 62).

Yapılan düzenleme ile dört yıllık lisans programları içerisinde yer alan öğretmenlik formasyonu dersleri –araştırmanın konusuyla da ilgili olduğu üzere- Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1

Lisans Programlarında Yer Alan Öğretmenlik Formasyonu Dersleri (1997)

DERSLER	Teori-Uygulama-Kredi	Yıl/Dönem
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3-0-3	1/1
Okul Deneyimi I	1-4-3	1/2
Gelişim ve Öğrenme	3-0-3	2/1
Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	3-2-4	2/2
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme	2-2-3	3/1
Sınıf Yönetimi	2-2-3	3/2
Özel Öğretim Yöntemleri I	2-2-3	3/2
Okul Deneyimi II	1-4-3	4/1
Özel Öğretim Yöntemleri II	2-2-3	4/1
Rehberlik	3-0-3	4/2
Öğretmenlik Uygulaması	2-6-5	4/2
TOPLAM	24-24-36	-

Yükseköğretim Kurulu. (1998). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. https://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Egitim_fakultesi_ogretmen_yetistirme_lisans_programlari_mart_98.pdf/5e166018-b806-48d5-ae136afd5dac511c sayfasından erişilmiştir.

1997 yılında yapılan düzenlemeyi takip eden dönemde,

“...Yükseköğretim Kurulu, Eğitim Fakülteleri yöneticileri (Eğitim Fakülteleri Dekanları toplantıları) ve öğretim elemanlarıyla (Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi tarafından düzenlenen sempozyumlarda) konuyu paylaşarak, sekiz yılı aşkın süredir uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme lisans programlarının aksayan yönlerini giderme ve geliştirmeye yönelik bir çalışmanın başlatılmasını uygun bulmuş ve düzenlemenin boyutunu da “ ... programları bütünüyle değiştirme yerine, programlarda gerekli güncellemeleri yapmak” olarak tanımlamıştır” (YÖK, 2007, s. 63).

2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan düzenleme ile birlikte,

“Eğitim Fakültelerinde ortaöğretime öğretmen yetiştiren programlarda 3,5+1,5 yıllık uygulamadan vazgeçilerek, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin bütünleştirilmiş beş yıllık program içinde verilmesi kararlaştırılmıştır. Eğitim Fakülteleri dışındaki fakültelerden mezun olan öğrenciler için 4+1,5 yıl olarak uygulanan programın devam etmesi benimsenmiştir” (TED, 2009, s. 62-63).

Bu yeni düzenleme ile, 1) her programın özellikleri de dikkate alınarak, programların kompozisyonunda esnek bir düzenlemeye gidilmiş; alan ve alan eğitimi dersleri % 50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25-30 ve genel kültür dersleri % 15-20 oranlarında

olacak biçimde belirlenmiştir; 2) öğretmen yetiştirme programlarındaki çakılı ders uygulaması esnetilerek, fakültelere, toplam kredilerinin yaklaşık % 25'e varan oranda derslerini belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders olanağı artırılmıştır; 3) öğretmen adaylarının entelektüel becerilerini artırmaya yönelik olarak, genel kültür derslerinin oranı artırılmıştır. Ayrıca program, "kendisine söyleneni yapan teknisyen öğretmen yerine, problem çözen ve öğrenmeyi öğreten entelektüel öğretmen yetiştirmeyi" hedeflemektedir (YÖK, 2007, s. 64).

Yapılan düzenleme ile, dört yıllık lisans programlarında % 25-30 oranında yer verilen öğretmenlik formasyonu dersleri Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2

Lisans Programlarında Yer Alan Öğretmenlik Formasyonu Dersleri (2006)

DERSLER	Teori-Uygulama-Kredi	Yıl/Dönem
Eğitim Bilimine Giriş	3-0-3	1/1
Eğitim Psikolojisi	3-0-3	1/2
Öğretim İlke ve Yöntemleri	3-0-3	2/1
Ölçme ve Değerlendirme	3-0-3	2/2
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2-2-3	3/1
Sınıf Yönetimi	2-0-2	3/2
Özel Öğretim Yöntemleri I	2-2-3	3/2
Rehberlik	3-0-3	4/1
Okul Deneyimi	1-4-3	4/1
Öğretmenlik Uygulaması	2-6-5	4/2
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2-0-2	4/2
Özel Eğitim	2-0-2	4/2
TOPLAM	28-14-35	-

Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/yok_ogretmen_kitabi/2f55fd6165b84a2185d986c807414624 sayfasından erişilmiştir.

Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulan veriler incelendiğinde, 2006'da yapılan düzenleme ile öğretmen yetiştiren dört yıllık lisans programlarında yer verilen öğretmenlik formasyonu derslerinin toplam teorik ders saati ve kredilerinin büyük bir değişikliğe uğramadığı, ancak uygulama ders saatlerinin büyük ölçüde azaltıldığı görülmektedir. Bu değişikliğin, eğitim

fakültesi dekanlıklarının talepleri doğrultusunda ve uygulama okulu bulmada yaşanan güçlükler nedeniyle yapıldığı belirtilmiştir (YÖK, 2007, s. 65). Yapılan bu revizyonu izleyen dönemde,

“...2009-2010 eğitim-öğretim yılında Yüksek Öğretim Kurulunca alınan bir kararla... eğitim fakültesi dışındaki fen-edebiyat fakültesi bölümlerindeki öğrencilerin ortaöğretim alan öğretmenleri olmaları için mezuniyetten sonra aldıkları ‘Tezsiz Yüksek Lisans’ eğitimine son vererek bu eğitimi Pedagojik Formasyon Sertifika Eğitimine dönüştürülmesine karar vermiştir. Böylece, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına 2010 - 2011 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrenci alınmasına son verilmiştir. Bu programda öngörülen dersler Pedagojik Formasyon Sertifika Eğitimi programında yeniden şekillendirilmiş ve hem Fen-Edebiyat fakültelerinde okuyan öğrencilerin öğrenimleri sırasında almalarına hem de mezun olanların programdan faydalanmasına izin verilmiştir. Bu durum, ülkemizde ortaöğretim kademesinde branş öğretmeni olarak istihdamına ihtiyaç bulunmayan öğretmen sayısının artmasına neden olmuş ve ayrıca eğitim fakültelerinin çatısı altında örgün eğitim içerisinde yapılan nitelikli öğretmen eğitimi sekteye uğratmıştır” (Azar, 2011, s. 38).

1.2.1. Türkiye’ de Müzik Öğretmeni Yetiştirme

“Türkiye’de sanat eğitiminin ve sanat eğitiminde öğretmen yetiştirmenin köklü bir geçmişi vardır. Bu geçmişin kökleri ve bu köklerin uçları Türk ve Türkiye tarihinin derinliklerine dayanır” (Uçan, 2002, s. 1). Cumhuriyet öncesi imparatorluk döneminde, “1909 yılında...Darülmualimin’de, 1914 yılında da ilkökul müfredat programlarında müzik derslerinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu derslerin okutulmasının istenmesine karşın eğitimcisinin yetiştirilmemiş olması, o zaman amaçlanan müzik eğitiminin gerçekleşmesine olanak vermemiştir” (Ünal’ dan aktaran Şentürk, 2001, s. 136).

“Cumhuriyet kurulurken, Osmanlı döneminden çok az sayıda müzik öğretmeni devralınmıştır. Ancak bu öğretmenlerin hiçbiri gerçek anlamda müzik öğretmeni olarak yetişmemişler, yetiştirilmemişlerdir. Bunlar, müzik öğretmeni olarak yetişmedikleri halde okullarda duyulan gereksinimi karşılamak için müzik öğretmeni sayılmışlar, müzik öğretmeni diye nitelendirilmişler, müzik öğretmeni olarak kabul edilmişler, görevlendirilmişler ve çalıştırılmışlardır” (Kılbaş, 2007, s. 58).

Türkiye’ de müzik eğitimi ve müzik öğretmeni yetiştirme çabalarının Osmanlı döneminde başladığı, ancak yenilikçi, kurumsal ve sağlam ilk ciddi adımların daha çok cumhuriyet döneminde atıldığı görülmektedir. Bu durumun, “...dönemin yenilikçi ve yeniden yapılanmacı özelliğinden kaynaklandığı da şüphesizdir. Cumhuriyet dönemiyle birlikte

devlete ve topluma yerleşmeye başlayan değer ve düşünceler, müzik eğitiminin şekillenmesinde büyük rol oynamıştır” (Şahin ve Duman, 2008, s. 260).

“Bu dönem içinde çeşitli eğitim sorunlarını tartışmak ve gerekli kararları almak için 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 yılında Ankara’da toplanan Birinci Heyet-i İlmiye’nin gündeminde *“milli hars, milli müzik, ilkokul programlarındaki değişiklikler, kız ve erkek öğretmen okulları tüzük ve programları”* gibi müzik eğitimiyle doğrudan veya dolaylı ilgili konulara da yer verilmiştir. Kurul’un aldığı kararların büyük bir bölümü uygulamaya dönüştürülmüştür” (Özalp ve Ataüinal’ dan aktaran Şahin ve Duman, 2008, s. 261).

“Cumhuriyetin ilanından hemen sonra çıkarılan 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu’nun 8. maddesi ile kimlerin Resim-İş, Müzik ve Beden Eğitimi öğretmeni olabileceklerine açıklık getirilmiş ve öğretmenlik mesleği yasal dayanağa kavuşturularak orta öğretime öğretmen yetiştiren kurumlar açılmaya başlanmıştır” (Gökçedağ, 2007, s. 113). Alınan kararlar doğrultusunda ilkin, müzik öğretmeni yetiştirme işine öncelik verilerek, “...Eylül 1924’te Ankara’da Musikî Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) kuruldu. Kasım 1924’te öğretime başlayan bu okulun kurulmasıyla, Türk müzik eğitimi sistemi, tarihinde ilk kez, amacı yalnızca müzik öğretmeni yetiştirmek olan bir eğitim kurumuna kavuşmuş oluyordu” (Uçan, 2005, s. 180). Kurum için, “1924-25 öğretim yılı bir bakıma okulun deneme yılı olmuş, 1925-26 yılı başında ise hakiki anlamda müzik öğretmeni yetiştiren bir kurum haline gelmiştir. Nitekim okulun talimatnamesi de bu sırada 29 temmuz 1925’te yayınlanmıştır” (Gökçedağ, 2007, s. 113). Bu tâlimatnamenin “...birinci maddesinde “Musiki Muallim Mektebi lise ve orta mektepler ile muallim mektepleri için musiki muallimi yetiştirmek maksadı ile tesis edilmiştir” ifadesi yer alır” (Yayla, 2006). Bu yönetmelik ile kurum,

“...beş yıllık ilkokul eğitimi üzerine 1+4=5 yıl öğrenim süreli bir yapıya kavuşturularak ilköğretimden alınıp ortaöğretime bağlanmıştır. Kurumsal ana yapı, hazırlık sınıfı + 4 yıllık ortaöğretim olarak belirlenmiştir. Son sınıf sonunda başarılı olanlara lise ve ortaokullar ile (ilk)öğretmen okulları için “müzik öğretmenliği diploması” (Şahadetnamesi), son sınıf sonunda başarısız olanlar için ilkokul (ilkmektep) müzik öğretmenliği yeterlik belgesi (ehliyetnamesi) öngörülmüştür” (Uçan, 2005, s. 228).

1925 yılı talimatnamesine göre okutulan dersler, Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3

Musikî Muallim Mektebi Programında Yer Alan Dersler (1925)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Musikî Nazariyatı, Armoni, Kompozisyon, Kontrpuan, Musikî Tarihi, Musikî Kıraatı, Vokal, Bediiyat
Genel Kültür	Türkçe-Edebiyat, Umumi Medeniyet Tarihi, Türkiye Coğrafyası, Ruhیات, Fenn-i Terbiye, Almanca, Tabiat Tetkiki, Tatbiki Hikmet ve Kimya, İlmi ve Tatbiki Hesap ve Hendese, Umumi ve Tatbiki Hıfzıssıhha, Vataniyat ve Mesleki Ahlak, Terbiye-i Bedeniye
Öğretmenlik Bilgisi	Usul-û Tedris

Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü- Gazi Ortaöğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.

“Mustafa Necati Bey’in Maarif Vekilliği dönemi, okul tarihi bakımından çok önemlidir” (Gökyay’dan aktaran Öztürk, 2007, s. 193). Bu dönemde, kurumun eğitici kadrosunu güçlendirmek amacıyla, “...yetenekli gençleri devlet adına Avrupa’ya müzik öğrenimine gönderme uygulamasına...başlandı. Bu uygulama çerçevesinde 1925’te Ulvi Cemal Erkin ve Fuat Koray; 1928’de A. Adnan Saygun, H. Bedii Yönetken ve Nurullah Şevket Taşkıran Avrupa’ya gönderildiler. Daha sonraki yıllarda bunlara başkaları eklendi” (Uçan, 2005, s. 181). “1925-30 yılları arasında okulun öğretmen sayısı 9’dan 28’e, öğrenci sayısı da 42’den 103’e yükseldi” (Tonguç’tan aktaran Uçan, 2005, s. 180).

1931 yılında yayınlanan yeni talimatname ile “...Musikî Muallim Mektebi’nin...öğrenim süresi 6 yıla çıkarılmış, biri “genel orta öğrenim” diğeri “mesleksi öğrenim” olmak üzere iki devreye ayrılmıştır” (Uçan, 2002, s. 10). 4+2 şeklindeki bu yeni yapılanmada,

“İlk devrenin sonunda öğrenciler müzik teorileri dersinden ve Türkçe ve Yabancı Dil dersleri haricindeki diğer dersleri kapsayan bir sınava alınıyordu. İkinci devrenin sonunda ise Türkçe, Yabancı Dil ve Mesleki ihtisas derslerinden de bir sınava alınıyorlardı. Birinci ve İkinci devre sonundaki bu sınavların dışında kalan sınavlar Muallim Mektebi Talimatnamesi uyarınca yapılıyordu. Musiki Muallim Mektebi 1931 yılı talimatnamesi, Muallim Mektepleri Talimatnamesinin ön gördüğü değişiklikler dışında, yapısını Gazi Terbiye Enstitüsüne devrine kadar olan sürede korumuştur” (Yayla, 2004).

1931 yılı talimatnamesine göre okutulan dersler, Tablo 4’ te gösterilmiştir.

Tablo 4

Musikî Muallim Mektebi Programında Yer Alan Dersler (1931)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Enstrüman (öğrenci için seçilen bir saz), Musiki Nazariyatı, Musiki İmlası, Solfej, Armoni, Kontrpuan, Piyano Akompanyaman, Musiki Kıraatı, Teganni, Cemi Teganni, Enterpretasyon, Musiki Terbiyesi ve Tarihi, Musiki Tarihi,
Genel Kültür	Türkçe, Fransızca, Tarih, Coğrafya, Riyaziye, Resim, Berberlik, Yurt Bilgisi, Tabii İlimler, Fiziki İlimler, Fiziki ve Tabii İlimler, Ruhیات
Öğretmenlik Bilgisi	Terbiye Tarihi, Usul-i Tedris

Yayla, F. (2004, Nisan). *Musikî muallim mektebinden günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar ve müzik öğretmeni yetiştirme yaklaşımları ışığında genel durum*. 1924-2004 Musikî Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/F-Yayla_2.pdf sayfasından erişilmiştir.

“...hem ‘müzik öğretmeni’ hem de ‘müzikçi (sanatçı)’ yetiştirmeye yönelik çalışmalar yapan Musiki Muallim Mektebi 1934 yılına kadar bu işlevini sürdürdü” (Şentürk, 2001, s. 137). “1934’te Hikmet Bayur’un Maarif Vekilliği zamanında...” (Öztürk, 2007, s. 193) “25 Haziran 1934 tarih ve 2541 no’lu bir kanunla, Milli Musikî ve Temsil Akademisi kurulmuştu. Bu akademi; 1-Musikî Muallim Mektebi, 2-Riyaseticumhur Filarmonik Orkestrası, 3-Temsil Şubesi olmak üzere üç kurumdan meydana geliyordu” (Öztürk, 2007, s. 193).

“1935 yılında, Berlin Yüksek Müzik Okulu öğretim üyesi Prof. Paul Hindemit; “bir musikî konservatuvarı teşkili ve Türkiye’de musikî kültürünün organizasyon işlerinde Vekâletin müşaviri olarak telkinlerde bulunmak” üzere Türkiye’ye geldi. Bu arada, Musikî Muallim Mektebi’nde de bir takım incelemelerde bulundu. Hindemit, 1936’da “Türk Musikî Hayatını Kurtarmak İçin Teklifler” adıyla teksir ettirdiği eserinde; Musikî Muallim Mektebi’nde mevcut öğretmenlerin bir kısmının, ihtiyacı karşılayacak nitelikte olmadığını ileri sürerek, öğretim kadrosunun Avrupa’dan getirilecek öğretmenlerle takviye edilmesini teklif ediyordu...Bunun sonucunda Avusturya’dan Prof. Şmild, Almanya’dan Prof. Preus ve Prof. Paul Lohman Türkiye’ye getirilmişti” (Öztürk, 2007, s. 195).

“...1935-1937 yılları arasındaki dönemde; okulun öğretim kadrosunda...çoğu Avrupa’da öğrenim gören Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Necil Kâzım Akses, Cevat Memduh Altar ve Halil Bedii Yönetken gibi Türk müziğinin meşhur isimleri de bulunuyordu” (Öztürk, 2007, s. 195).

“1936-37 öğretim yılında Musiki Muallim Mektebi Temsil sınıfları ismiyle bir konservatuvar faaliyete geçmiş, Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası ise bu akademiden ayrılmıştır. Bütün bu gelişmelerin sonucu müzik öğretmeni yetiştirme amacının yanında sanatçı yetiştirme amacı da ağırlık kazanmaya başlamış ve Musiki Muallim Mektebi 1938-39 öğretim yılından itibaren Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü’ ne aktarılmış ve Gazi Orta Öğretmen ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi adını almıştır” (Gökçedağ, 2007, s. 114).

Yapılan bu düzenleme ile müzik öğretmeni yetiştirme işi, “...eski okulun küçük yaşta başlayan ve icracılık yönü ağır basan, genel kültür açısından ise eksiklikleri bulunan yoğun müzik öğrenimi, yerini sanatçı ve eğitimci yönleri arasında iyi bir denge kurulmuş...” (Kılbaş, 2007, s. 63-64) ortaöğretim üstüne üç yıllık yükseköğrenimli müzik öğretmeni yetiştirme modeline bırakmıştır (Uçan, 2005, s. 266).

Prof. Edward Zuckmayer’ in ilk başkanlığını yaptığı Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi’ ne; Ankara Devlet Konservatuvarı’ndaki, Cumhurbaşkanlığı Orkestrası’ndaki, Ankara Devlet Operası’ndaki öğretmen ve müzisyen birikiminden yararlanma; asistan alınarak öğretmen yetiştirme; yurtdışına gönderilip yetiştirilen bölüm mezunlarından yararlanma; meslekte kendini yetiştirmiş bölüm mezunlarından, bölüm kurulunun kararı ile eleman seçip atamalarını sağlama; genel bilgi ve meslek dersleri öğretmenlerini enstitünün diğer bölümlerinden ya da MEB kuruluşlarından çağırma (Gökçedağ, 2007, s. 115) gibi yollarla öğretmen kaynağı sağlanmıştır. Zamanla bu enstitü, “...Türkiye’nin en seçkin ve itibarlı okulu haline gelmiştir. Pek çoğu yurt dışında öğrenim görmüş, ülkenin en değerli öğretmenleri burada görevlendirilmiştir. O kadar ki, o yıllarda Ankara Hukuk Fakültesine ortaokul mezunları bile alınırken, bu okula girebilmek için en az lise veya ilköğretmen okulu mezunu olmak gerekmektedir” (Kılbaş, 2007, s. 64).

“Lise veya ilköğretmen okulu üzerine üç yıllık bir eğitim uygulayan Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü 1941 yılı müfredat programında; Alan Bilgisi dersleri toplam derslerin % 76,4’lük kısmını kapsarken, % 23,6’lık kısmı da Genel Kültür derslerine ayrılmıştır” (Kılbaş, 2007, s. 66). Bu programda, öğretmenlik meslek bilgisine ilişkin derslere ise yer verilmemiştir.

Tablo 5

Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Programında Yer Alan Dersler (1941)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Kulak terbiyesi, Müzik öğretimi usulü ve tatbikatı, Teori, Müzik tarihi, Şan, Koro ve koro idaresi, Keman, Piyano, Oda müziği, Talebe orkestrası, Tamirat, Akustik
Genel Kültür	Ritmik jimnastik, Yabancı dil, Askerlik (teorik), Askerlik (pratik), Yardımcı dersler
Öğretmenlik Bilgisi	-

Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü- Gazi Ortaöğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Bu program "...1944 yılında bazı değişikliklere uğramış, Okul Kitapları Üzerinde Çalışmalar ve "Türk İnkılap Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" isimli iki ders eklenerek haftalık ders dağılımı birinci ve ikinci yılda yirmi altı, üçüncü yılda yirmi dokuz olarak yeniden düzenlenmiştir" (Uçan' dan aktaran Yayla, 2004).

Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü' ne zaman içerisinde, "...1968'de İstanbul'da, 1973'te İzmir'de, 1977'de Nazilli'de ve 1981'de Bursa'da açılan yeni müzik bölümleri eklendi. Ayrıca, 1942-47 yılları arasında etkinlik gösteren Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü Güzel Sanatlar Kolu'nda da müzik öğretmeni yetiştirme denemesinde bulunuldu" (Uçan, 2005, s. 181). "1942-1943 yılında açılan bu kurumun amacı tarım, teknik, güzel sanatlar gibi alanlarda köy enstitülerine öğretmen yetiştirmektir. Müzik Öğretmenleri de Güzel Sanatlar kolundan mezun oluyorlardı ve her kolun öğrencileri kendi programlarında gördükleri alan dersleri yanında ortak dersleri de alıyorlardı" (Şentürk, 2001, s. 138). Ancak bu kurum, 1947-1948 öğretim yılında kapatılmıştır.

Zaman içerisinde birçok kez yeniden düzenlenen (1946, 1947, 1955, 1966, 1969) Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü' nün 1970 yılı öğretim programında, "...birinci sınıfta 28 saat, ikinci ve üçüncü sınıfta 33'er saatlik ders dağılımıyla öngörülen programın genel açıklamalarında "bütün çalışma ve derslerin ortak amacı okullarda yapılacak müzik olmalı ve her dersin müfredatı uygulanırken okul müziği ile bağlantı kurulmalıdır" (Uçan' dan aktaran Yayla, 2004) ifadesi yer almaktadır. Ayrıca bu programda, "...alan bilgisi dersleri tüm derslerin % 61'ini kapsamaktadır. Öğretmenlik formasyonu derslerine % 21,7' lik bir oranla, genel kültür derslerinden daha fazla yer verilmiştir" (Kılbaş, 2007, s. 66).

Tablo 6

Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Programında Yer Alan Dersler (1970)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Kulak eğitimi ve solfej, Müzik teorisi (armoni ve kontrapunt), Müzik formları, Genel müzik bilgileri, Müzik tarihi ve stil bilgisi, Ses eğitimi (şan), Toplu ses eğitimi ve hazırlık korosu, Koro, Koro eğitimi ve yönetimi, Esas çalgı, Toplu çalgı çalışmaları ve orkestra, Çalgı onarımı, Eşlik (koropetisyon), Müzik eğitimi ilkeleri
Genel Kültür	Kompozisyon, Devrim tarihi, Yabancı dil, Türkçe
Öğretmenlik Bilgisi	Özel eğitim metodu ve uygulama, Eğitim psikolojisi, Ruh sağlığı ve rehberlik, Eğitim sosyolojisi, Genel öğretim bilgileri

Kılbaş, M. (2007). *Türkiye ile Avrupa Birliği ülkelerinde müzik öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması (Almanya Avusturya ve Polonya örneği)*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Orta dereceli okullara öğretmen yetiştiren üç yıl süreli birer yüksek okul olan eğitim enstitüleri, bu işlevlerini 1978-1979 öğretim yılına kadar sürdürmüşlerdir. “Bu yıldan itibaren, 18 Ekim 1978 tarih 31305 sayılı Bakanlık onayı ile; dal öğretmeni yetiştiren Eğitim Enstitülerinin öğretim süresi 4 yıla çıkarılmış adları Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir” (Duman’ dan aktaran Şentürk, 2001, s. 138). Yeniden yapılandırılan bu kurumların amacı da, “...temel eğitimin ikinci kademesine ve orta öğretim kurumlarına...dal öğretmeni yetiştirmek olarak düzenlenir” (Yayla, 2006). Böylece müzik öğretmeni yetiştirmede de “...lisansa eşdeğer 4 yıllık yükseköğretim yapılanması gerçekleştirilmiştir” (Uçan, 2005, s. 266). Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü’ nde 1978 öğretim yılı itibariyle uygulamaya konan programda “...alan bilgisi dersleri toplam 41 dersin 27’sini kapsayacak şekilde % 65,9’luk oran ile derslerden en büyük payı almaktadır. Yine bu programda toplam 8 ders ile % 19,5’lik pay ile öğretmenlik formasyonu derslerine gösterilen hassasiyet ortadadır. Bunun yanı sıra, genel kültür dersleri % 14,6’lık bir oranla 6 ders ile program içerisinde yerini almaktadır” (Kılbaş, 2007, s. 69).

Tablo 7

Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Programında Yer Alan Dersler (1978)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Anadal eğitimi, Temel piyano eğitimi, Müziksel işitme okuma yazma, Temel müzik bilgileri, Çokseslendirme, Yatay çokseslendirme, Müzik Tarihi, Ses eğitimi, Toplu konuşma eğitimi, Toplu ses eğitimi, Toplu çalgı eğitimi, Müzik toplulukları yönetimi, Çalgıyla eşlik, Müzik biçimleri müzik türleri, Eser çözümleme, Eğitim müzikleri dağıtım, Geleneksel Türk sanat müziği, Halk bilim, Türk halk müziği, Nota yazıları, Çalgı düzenleri ve bakımı, Seçmeli toplu müzik, Seçmeli müzik özel alanları, Tını (Selen) fiziği, Sanata giriş, Müzik eğitime giriş, Müzik eğitiminde yöntemler
Genel Kültür	Türkçe kompozisyon, Ritmik jimnastik ve oyun, Yabancı dil, Düşünce tarihi, Türkiye Cumhuriyeti ve devrim tarihi, Ekonomiye giriş
Öğretmenlik Bilgisi	Araştırma, Eğitim programı ve yöntemler, Eğitim psikolojisi, Eğitime giriş, Eğitim sosyolojisi, Eğitim yöntemi, Rehberlik, Ölçme ve değerlendirme

Kılbaş, M. (2007). *Türkiye ile Avrupa Birliği ülkelerinde müzik öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması (Almanya Avusturya ve Polonya örneği)*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

“1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden biri de; Türkiye’deki tüm yükseköğretim kurumlarının üniversitelere bağlanmasıdır (Silahlı Kuvvetler ve Emniyet Teşkilatı bunun dışında tutulmuştur). Bu bağlamda, Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademileri, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri, Sosyal Hizmetler Akademisi, Sağlık İdaresi Yüksek Okulu, Gençlik ve Spor Akademileri ve üniversite dışındaki diğer yükseköğretim kurumları gibi, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları da (İki yıllık eğitim enstitüleri ve 4 yıllık Yüksek Öğretmen Okulları) üniversitelere bağlanmışlardır” (YÖK, 2007, s. 37).

Yapılan bu değişiklik, “...Türkiye’de çağdaş sanat öğretmeni yetiştirme sürecinde yeni bir dönüm noktasıdır” (Uçan, 2002, s. 11). “Bu tarihe kadar Milli Eğitim Bakanlığı direktif ve kararları ile yürütülen öğretmen eğitimi görevi bu tarihten sonra üniversitelere verilmiş ve müzik öğretmeni artık üniversitelerde yetişir olmuştur” (Şentürk, 2001, s. 138). Ayrıca, önceki dönemde uygulanan programları “...Talim Terbiye Kurulu tarafından tek program olarak hazırlanan bu kurumların üniversite bünyesine girmesiyle Yüksek Öğretim Kanunu ve ilgili yönetmelikler uyarınca lisans programında belirli oranda üniversite senatosunun kararıyla pedagojik formasyon ve genel kültür dersleri dışında, değişiklik yapma olanağına sahip olmuşlardır” (Yayla, 2004).

“Bu dönem müzik öğretmenliği eğitimi; bilimsel yaklaşımı esas alan üniversiter bir ortam içinde yürütülen, ortaöğretime dayalı, fakat ondan kaynaklanan yetersizlikleri kendi sistemi içinde azaltıcı-giderici düzenlemeleri yapıp uygulayabilen, genel bilgi, genel yetenek ve onu izleyen müzik yetenek sınavıyla öğrenci alan fakat bu seçme-yerleştirme sistemini daha geçerli-güvenilir ve kullanışlı duruma getirmede bilimsel yaklaşımlardan yararlanabilen, dört yıl öğretim süreli fakat gerektiğinde bu süreyi daha uzun tutmaya açık, programlarını kapsam ve düzen yönünden daha nitelikli müzik öğretmeni yetiştirme doğrultusunda belirli ölçüde dengeleyebilme yetkisine sahip, öğretim elemanlarının seçiminde-yerleştirilmesinde akademik dereceler arayıp onları bu derecelere götüren eğitim-öğretim programlarını uygulayabilen, lisans düzeyinde öğrenim derecesi veren fakat belirli mezunlarını yüksek lisans, doktora ve ona eşdeğer sanatta yeterlik derecelerine götürebilen bir yapı ve işleyiş kazanma yolundadır” (Uçan’ dan aktaran Kılbaş, 2007, s. 70).

1983-84 öğretim yılında uygulanan müzik eğitimi bölümü müzik öğretmenliği programı Tablo 8’ de gösterilmiştir.

Tablo 8

Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programında Yer Alan Dersler (1983-1984)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Ana çalgı, Temel piyano, Müziksel işitme okuma yazma, Bireysel söyleme (şan), Konuşma ve toplu söyleme, Müziğin fiziksel temelleri (selen fiziği), Blokflüt, Sanata giriş, Sanat tarihi, Müziğe giriş, Dikey çokseslendirme, Koro, Toplu çalma, Temel bağlama, Müzik biçimleri, Türk halk müziği, Çalgı düzenleri ve bakımı, Yatay çokseslendirme, Genel müzik tarihi, Müzik (nota) yazıları, Geleneksel Türk sanat müziği, Orkestra, Piyanoda eşlik, Seçmeli koro, Eser çözümleme, Türk müzik tarihi, Türk müziği çokseslendirmesi, Okul-çocuk çalgıları uygulamaları, Müzik toplulukları yönetimi, Çalgı bilgisi, Uygulamalı bando, Müzik öğretim yöntemleri, Müzik öğretim uygulamaları
Genel Kültür	Ritmik cimlastik ve oyun, Türk halk bilimi, Yabancı dil, Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi, Türk dili, Beden eğitimi ve güzel sanat dallarından biri
Öğretmenlik Bilgisi	Eğitime giriş, Eğitim sosyolojisi, Eğitim psikolojisi, Eğitim programları ve öğretim yöntemleri, Eğitimde ölçme ve değerlendirme, Eğitim teknolojisi, Rehberlik, Eğitim yönetimi

Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/yok_ogretmen_kitabi/2f55fd6165b84a2185d986c807414624 sayfasından erişilmiştir.

“1990 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’nde müzik kuramları eğitimi anabilim/anasanat dalı, ses eğitimi anabilim/anasanat dalı ve çalgı eğitimi anabilim/anasanat dalı olmak üzere üç akademik birimli yeni bir yapılanma oluşturulmuştur” (Uçan, 2005, s. 267). 1993 yılına gelindiğinde ise, bu anabilim/anasanat dalları “...lisans programları hazırlanıp yürürlüğe konulmuş ve lisans düzeyinde eğitim-öğretim veren bir işlerliğe kavuşturulmuştur” (Uçan, 2005, s. 267). “Bu program, pedagojik formasyon, genel kültür ve anabilim dalına göre bazı farklı dersleri içeren müzik alan derslerinden oluşuyordu” (Yayla, 2004).

Müzik öğretmeni yetiştiren yükseköğretim düzeyindeki hizmet öncesi programlarda bir diğer değişiklik de 1997 yılında yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve Dünya Bankası işbirliği ile yürütülen Milli Eğitimi Geliştirme Projesi’ nin bir bileşeni olan Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda “Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konulmuştur” (Kılbaş, 2007, s. 71). Öğretmen yetiştirme işinin üniversitelere devredildiği 1982 yılından bu yana geçen 15 yıllık sürede eğitim fakültelerinin “...yanlış yapılanma, temel amaçlardan uzaklaşma gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz kaldığı gerekçeleriyle...” (Yayla, 2006) gerçekleştirilen bu düzenleme ile birlikte, “...Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri anabilim dalına dönüştürülerek Resim-İş Eğitimi Anabilim dalıyla Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü adı altında bir araya getirilmiş ve yeniden geliştirilen program uygulanmaya başlanmıştır” (Kalyoncu, 2005, s. 208). Bunun yanı sıra, “...müzik eğitimi bölümlerindeki farklı anabilim dalı ve programlara son verilmiş ve tek bir program öngörülmüştür” (Yayla 2004).

Yapılan bu değişiklik sonucunda uygulamaya konan 147 kredilik müzik öğretmenliği lisans programında yer alan dersler -seçmeli dersler hariç- Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9

Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler (1998-1999)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Piyano, Bireysel çalgı eğitimi, Müzik teorisi ve işitme eğitimi, Okul çalgıları, Bireysel ses eğitimi, Toplu ses eğitimi, Müzik tarihi, Okul bandosu, Elektronik org eğitimi, Koro, Orkestra/oda müziği, Türk halk müziği, Eşlik (korepetisyon), Güncel/popüler müzik, Müzik kültürü, Türk sanat müziği, Oyun dans ve müzik, Eğitim müziği besteleme, Koro ve yönetimi, Orkestra/oda müziği ve yönetimi
Genel Kültür	Yabancı dil, Türkçe I (yazılı anlatım), Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi, Türkçe II (sözlü anlatım), Bilgisayar
Öğretmenlik Bilgisi	Öğretmenlik mesleğine giriş, Okul deneyimi, Gelişim ve öğrenme, Öğretimde planlama ve değerlendirme, Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, Sınıf yönetimi, Özel öğretim yöntemleri, Öğretmenlik uygulaması, Rehberlik

Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/yok_ogretmen_kitabi/2f55fd6165b84a2185d986c807414624 sayfasından erişilmiştir.

1997 yılında başlatılan yeniden yapılanma çalışmaları sonucunda düzenlenen ve 1998-99 öğretim yılından itibaren sekiz yıl boyunca uygulanan öğretmen yetiştirme lisans programları, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterliklerinin tartışılır olması ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim programlarında yapılan değişikliklere uyum sağlama temel gerekçeleriyle yeniden düzenlenmiştir. 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan bu değişiklik ile, programların topyekün değiştirilmesi değil, aksayan yönlerin giderilerek gerekli güncellemelerin yapılması amaçlanmıştır. Öğretmenlik dallarına göre farklılıklar gösterebilmekle beraber, güncellenen programlar genel olarak; % 50 alan bilgisi ve becerileri, % 30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, % 20 genel kültür derslerini içermektedir. Ayrıca çakılı ders uygulaması esnetilerek fakültelere, programlardaki toplam kredinin % 25' ine varan oranlarda dersleri belirleme yetkisi verilmiştir.

Yapılan bu güncelleme sonrasında uygulamaya konan, 125 teori ve 76 uygulama olmak üzere toplam 201 saatlik ve 163 kredilik müzik öğretmenliği lisans programında yer alan dersler Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10

Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler (2006-2007)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Müziksel işitme okuma yazma, Piyano, Bireysel çalgı, Bireysel ses eğitimi, Okul çalgıları (gitar-bağlama-blokflüt), Koro, Armoni-kontrpuan-eşlik, Geleneksel Türk halk müziği, Geleneksel Türk halk müziği uygulaması, Elektronik org eğitimi, Orkestra/oda müziği, Geleneksel Türk sanat müziği, Eşlik çalma, Eğitim müziği dağarı, Geleneksel Türk sanat müziği uygulaması, Çalgı bakım/onarım bilgisi, Müzik biçimleri, Türk müziği çokseslendirme, Özel öğretim yöntemleri II, Koro ve yönetimi, Orkestra/oda müziği ve yönetimi, Bireysel çalgı ve öğretimi, Okul öncesi müzik eğitiminde genel yaklaşımlar, Eğitim müziği besteleme, Piyano ve öğretimi
Genel Kültür	Müzik kültürü, Felsefe, Türkçe I (yazılı anlatım), Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihi, Yabancı dil, Genel müzik tarihi, Türkçe II (sözlü anlatım), Türk müzik tarihi, Bilgisayar, Türk eğitim tarihi, Güncel ve popüler müzikler, Topluma hizmet uygulamaları, Oyun-dans ve müzik, Bilimsel araştırma yöntemleri
Öğretmenlik Bilgisi	Eğitim bilimine giriş, Eğitim psikolojisi, Öğretim ilke ve yöntemleri, Ölçme ve değerlendirme, Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, Sınıf yönetimi, Özel öğretim yöntemleri I, Rehberlik, Okul deneyimi, Öğretmenlik uygulaması, Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi, Özel eğitim

Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/yok_ogretmen_kitabi/2f55fd6165b84a2185d986c807414624 sayfasından erişilmiştir.

Tarihsel süreç içerisinde birbirinden oldukça farklı düzey, süre ve program içerikleriyle gerçekleştirilen hizmet öncesi müzik öğretmeni yetiştirme işi günümüzde, bütüncül bir anlayışla hazırlanan dört yıllık lisans programlarıyla, eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı müzik eğitimi anabilim dallarının yanısıra; konservatuvar ve güzel sanatlar fakülteleri öğrenci ve mezunlarına yönelik olarak, eğitim/eğitim bilimleri fakültesi bulunan yükseköğretim kurumlarının açtığı “pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları” aracılığıyla da gerçekleştirilmektedir. Temel yapı ve amaçları birbirinden farklı olan bu eğitim programlarının herhangi birini bitirerek gerekli şartları sağlayan öğretmen adayları, farklı yapı ve amaçları olan ve özel alan uzmanlık eğitimi gerektiren “...okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim, ve güzel sanatlar liseleri gibi kurumların tümüne atanabilmektedirler” (Duru ve Köse, 2012, s. 239).

1.3. Öğretmen Yeterlikleri

Yeterlik, bir işi asgari düzeyde yerine getirebilmek için gerekli olan bilgi, beceri veya tutumları; yeterli olma ise, bu bilgi, beceri veya tutumlara sahip olma durumunu ifade eder. Her türlü iş ve sistem ile ilişkilendirilebilir olan “yeterlik”, bir meslek veya meslek grubu ile ilgili “...bir kavram olarak, meslek mensuplarının meslekle ilgili görevi başarıyla yapabilme gücü, bilgi ve becerisidir” (Alkan, 2000, s. 207). Dolayısıyla, sistem olarak eğitimin, öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin de niteliklerinden ve yeterliklerinden bahsedilebilir.

“Bir ülkenin eğitim sisteminin niteliğinin temel belirleyicisi, sistemin uygulayıcıları olan öğretmenlerdir” (Baskan, Aydın ve Madden, 2006, s. 36). “Eğitim sisteminin başarısı, bu sistemi işletecek öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin niteliğinin üstünde hizmet üretemez” (Abazaoğlu, 2014, s. 3).

“...bilim toplumu devriminin gündeme getirdiği yeni oluşumlar, yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de gelişme ve değişmeyi zorunlu kılmış bulunmaktadır” (Alkan, 2000, s. 191). Mevcut şartlara ve ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte bir eğitim sistemi geliştirme ise, “...aslında öğretmenin niteliğini geliştirmekle eşanlamalıdır. Öğretmenin niteliği eğitimin, eğitimin niteliği ise toplumun niteliğinin yükseltilmesinde temel öğelerdir” (Ataünal, 2003, s. 58). “...bir ülkenin kalkınması ile toplumun refah seviyesi, öğretmenlerin iyi yetiştirilmesine ve görevlerini en iyi şekilde yerine getirebilecek mesleki ve kişisel niteliklere sahip olmasına bağlıdır. Yani, öğretmenlik mesleği toplumların geleceğini, bir başka söyleyişle kaderini belirleyen bir meslektir” (Yetim ve Göktaş, 2000, s. 569).

“Bir ülkenin teknolojik anlamda gelişimi ve ekonomik kalkınmasının temelinde eğitilmiş insangücü bulunmaktadır. Eğitilmiş insangücü ise, doğrudan öğretmenler ve öğretmenlik mesleğiyle ilgilidir. Çağın gerekleri doğrultusunda yetiştirilmiş, öğrencilerini içinde bulundugumuz zamanın özellikleri doğrultusunda eğitebilecek, bilgi teknolojilerini kullanarak bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda donanımlı öğretmenler yetiştirmek, eğitim alanında ülkelerin birincil görevlerindendir” (Özer ve Gelen, 2008, s. 41).

“Eğitimde yeni yaklaşımların sağladığı öğrenmeyi öğrenme, etkin öğrenme, yaşam boyu öğrenme gibi kavramların kabul görmesi okulun işlevini değiştirmiştir. Daha önce öğrenme için en önemli kaynak olarak kabul edilen okullar, öğrenmeyi öğrenme ve etkin öğrenme kavramlarının getirilerinin etkisiyle tek kaynak olarak görülmemekte, yaşam boyu öğrenmeye verilen önemle okulların toplumla bütünleşmesi gereken kurumlar olması beklenmektedir.

Okulun işlevinin değişmesinin temelinde öğrenciye kazandırılmak istenen niteliklerin değişmesi de yatmaktadır. Öğrenciye kazandırılmak istenen nitelikler ile birlikte öğretme-öğrenme süreci, öğretmenlerin görevleri ve sorumlulukları da değişmiştir. Geleneksel anlayışta öğretmen, bilgiye sahip olan ve bilgiyi aktaran kişi olarak görülmekteyken, bilginin elde edilmesinde ve kullanılmasında ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, öğretmenin sınıf içerisindeki rolünü de değiştirmiştir” (Karacaoğlu, 2008b, s. 71).

Günümüzde, “Geleneksel öğretmen davranışının odak noktasında yer alan öğretme olgusu yerini öğrenmeye terk etmiştir. Öğretmenin bilgi kaynağı rolü, birçok başka bilgi kaynaklarıyla paylaşılmaktadır” (Ural, 2011, s. 211). Öğretmenlerin, değişen bu rollere uyumlu olarak yüklendikleri toplumsal görevlerini başarıyla yerine getirmelerini ve ihtiyaç duyulan niteliklerle donatılmış, yeterli birer meslek adamı olarak, daha nitelikli bir eğitim sürecini gerçekleştirmelerini sağlamanın iki temel yolu vardır.

“Bunlardan biri, öğretmen olmayı amaçlayan ve bu amaçla eğitim alan bireylere, daha doğrusu öğretmen adaylarına uygulanan hizmet öncesi eğitim programlarıdır. İkinci etken de hizmet öncesi eğitim programlarını bitirmiş olan ve okulda öğretmenlik görevini yerine getiren öğretmenlerin bu görevlerini yerine getirdikleri sırada katıldıkları ve gerçekleştirdikleri hizmet içi eğitim ya da mesleki gelişim etkinlikleridir” (Işık, Çiltaş ve Baş, 2010, s. 54).

Hizmet içi eğitim, halihazırda çalışma hayatında belli bir mesleği icra etmekte olan bireylerin kendi ilgi ve çabalarının yanında, kurumsal hizmet ve faaliyetlerle de ilgili olup, yaşam boyu eğitim anlayışının yerleştiği günümüzde hemen tüm hizmet alanları için söz konusudur. Hizmet içi eğitimde amaç, mevcut personelin bilgi, beceri ve tutumunu, organizasyonun zamanla değişen amaç, yapı ve işleyişiyle uyumlu hale getirmektir. Eğitim sisteminin her ögesiyle (istihdam, statü, çevre koşulları, donanım vb) ilgili olarak, zamanla baş gösteren ihtiyaç ve yetersizliklerden bahsedilebilirse de, öncelikle üstesinden gelinmesi gereken, sistemin odak noktasında bulunan eğitici personeli “yetiştirme” yani öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim sürecidir.

Sistemde görev alacak olan öğretmen adaylarını, mesleği icra etmede gerekli olan asgari nitelik ve yeterliklerle donatmak üzere oluşturulan “...programlarda yer alan dersler, öğretmenlere kazandırılması öngörülen yeterlik alanlarına göre genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisi dersleri olmak üzere genelde üç grupta toplanmaktadır” (Şişman, 1999, s. 6). Genel kültür dersleri ile öğretmen adaylarını, eğitimini aldıkları alan haricinde edebiyat, felsefe, sosyoloji, güzel sanatlar gibi alanlarda da genel bir anlayış ve birikimi olan, bireyi ve toplumu ilgilendiren konuları analiz edip sorunlara çözüm üretebilecek geniş bir dünya görüşüne sahip bireyler olarak yetiştirmek amaçlanır. Ancak, öğretmenin mesleki başarısı

için, genel kültürün yanında öğrenim gördüğü alanı iyi bilmesi gerekir. Programlarda yer verilen alan bilgisi dersleriyle de öğretmen adaylarının matematik, fizik, tarih veya müzik gibi belli bir alanda uzmanlaşması amaçlanır. Gelgelelim geniş bir genel kültüre ve alanında derinlikli bir birikime sahip olmak da, öğretmen adayını mesleğin nitelikli ve başarılı bir üyesi yapmaya yeterli değildir. Aday, bildiğini nasıl öğreteceğini de bilmelidir (Ada ve Baysal, 2013, s. 128). Buna ilişkin yeterlikler ise adaya, eğitimin bireysel ve toplumsal temellerine, planlamaya, yönetime, öğretim ilke ve yöntemlerine, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bilgilerin yanı sıra öğretmenlik uygulaması faaliyetlerini de içeren öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile kazandırılabilir. Öğretmen yetiştiren programlarda yer verilen bu üç alandaki dersler birbirinden bağımsız değildir. Her ders ve öğrenme birimi, diğer alanlardaki derslere ilişkin öğrenmelerle ilgi kurularak sunulmalıdır. Ayrıca hizmet öncesi eğitimleri boyunca adaylar, her alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumlarını belirlemeye yönelik ölçme ve değerlendirme işlemlerine tabi tutulmalıdır. Ancak bu sayede istenilen nitelik ve yeterliklere sahip öğretmenler yetiştirilebilir.

“Yeterliliğe dayalı öğretmen yetiştirme belirgin ve açık bir şekilde belirlenmiş olan yeterlilikleri (bilgileri, becerileri ve tutumları) öğretmen adayının kazanmaktan sorumlu tutulduğu ve kazanıp kazanmadığının ölçümlendiği öğretim programından oluşur... Öğrencilerde davranış değişikliğine yol açan öğretmen davranışlarının öğretmen adaylarına kazandırılması için plan ve düzenlemelere yer verilir” (Özyürek, 2008, s. 203-204).

Zamana ve topluma göre değişiklik gösteren “yeterli öğretmen” algısı/anlayışı, farklı yazar, eğitimci ve araştırmacılar tarafından da farklı biçimlerde ortaya konmaktadır. Şeker, Deniz ve Görgen (2005, s. 240)’ e göre “...konu yeterlikleri, kişilik özellikleri, öğrenmeyi öğretme becerileri, sınıf yönetimi becerileri, planlama, değerlendirme becerileri, teknolojiyi kullanma, iletişim ve rehberlik becerileri gibi yeterliklere sahip öğretmenlerin istedik öğretmenler oldukları düşünülür”. Öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlik ve nitelikleri, mesleki ve kişisel olmak üzere aynı iki ana grup içerisinde değerlendirmelerine rağmen Kavcar (2002, s. 1)’ a göre “mesleki özellikler, genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisidir. Kişisel özellikler, kişinin mesleğe yatkınlığı, öğretmenliğin gerektirdiği örnek olma, model olma niteliklerini içerir”. Demirel (2011, s. 188)’ e göre ise,

“Öğretmenlerin kişisel nitelikleri güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, profesyonellik olmak üzere üç ana grupta; mesleki nitelikleri ise öğretim etkinliklerini planlama, öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma, etkili iletişim kurma, sınıfı yönetme, zamanı etkili kullanma, öğrenmeleri değerlendirme, rehberlik yapma olmak üzere yedi ana grupta toplanabilir”.

“Öğretmen niteliklerinin öğrencilerin gelişiminde etkisini ve önemini gösteren bulgular, birçok ülkenin ve özellikle bazı Avrupa Birliği ülkelerinin 1980’lerin başından bu yana öğretmen yeterliklerine odaklanmasını sağlamıştır” (TED, 2009a, s. 1). Türkiye’ de ise,

“...öğretmenlerin niteliklerinin genel çerçevesini belirlenmesi amacıyla, 14/06/1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 45. maddesinde “öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur” hükmü yer almıştır. Genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonun öğretmen yeterlikleri için ortak bir bilgi tabanı oluşturacağı yasal olarak hükme bağlanarak, öğretmen yetiştiren kurumların programlarında bu alanların her birini temsil eden derslerle istenilen nitelikte öğretmen yetiştirileceği varsayılmıştır” (TED, 2009b, s.13-14).

“Milli Eğitim Bakanlığı’ na yüklenen bu sorumluluğun bir gereği olarak Mart 1999’da MEB ve üniversite temsilcilerinden oluşan “Öğretmen Yeterlilikleri Komisyonunca”, “eğitme-öğretme yeterlilikleri”, “genel kültür bilgi ve becerileri” ve “özel alan bilgi ve becerileri” ana başlıklarından oluşan yeterlilikler belirlenmiştir” (Seferoğlu, 2004, s. 40). Ne var ki bu çalışma uygulamaya geçirilemeden, AB desteğiyle 2002 yılında uygulamaya konulan Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında, öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine yönelik ikinci bir çalışma başlatılmıştır (TED, 2009b, s. 14).

Çeşitli üniversitelerden öğretim elemanları ile birçok bakanlık personelinin yanı sıra Ankara, Bolu, Hatay, Kocaeli, İzmir ve Van illerinden ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerden oluşan il proje ekiplerinin katılımı ile gerçekleştirilen; ve amaçları, milli eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak; ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımını daha etkin olarak gerçekleştirmek; öğretmenlerin niteliği ve kapasitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı/sistem oluşturmak; öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerde tutarlılık oluşturmak; öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak; ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tanımlamaları içeren bir dil birliği sağlamak; öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak; öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenmesi” için fırsatlar sağlamak ve öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak veliler ve toplum için kalite güvencesi oluşturmak şeklinde belirlenen çalışmanın sonunda ortaya konacak öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde; öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında; öğretmenlerin hizmet içi eğitiminde; öğretmenlerin seçiminde;

öğretmenlerin iş başarımlarının, performanslarının değerlendirilmesinde ve öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılmasının beklenmekte olduğu belirtilmiştir (MEB, 2008).

Yapılan çalıştaylar sonucunda 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve toplam 233 performans göstergesinden oluşan taslak, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca uygun bulunup, bakanlık makamının 17.04.2006 tarihli onayı ile yürürlüğe girmiş ve 2590 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır (MEB, 2008).

Söz konusu taslakta yer alan ana yeterlikler ve bunlara ilişkin alt yeterlikler, Tablo 11’ de sunulmuştur.

Tablo 11

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Yeterlik Alanı	Alt Yeterlikler
Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim	Öğrencilere değer verme, anlama ve saygı gösterme; Öğrencilerin öğrenebileceğine ve başaracağına inanma; Ulusal ve evrensel değerlere önem verme; Öz değerlendirme yapma; Kişisel gelişimi sağlama; Mesleki gelişmeleri izleme ve katkı sağlama; Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama; Mesleki yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme
Öğrenciyi Tanıma	Gelişim özelliklerini tanıma; İlgi ve ihtiyaçları dikkate alma; Öğrenciye değer verme; Öğrenciye rehberlik etme
Öğrenme ve Öğretme Süreci	Dersi planlama; Materyal hazırlama; Öğrenme ortamlarını düzenleme; Ders dışı etkinlikler düzenleme; Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi gerçekleştirme; Zaman yönetimi; Davranış yönetimi
Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme; Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin öğrenmelerini ölçme; Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama; Sonuçlara göre öğrenme-öğretme sürecini gözden geçirme
Okul-Aile ve Toplum İlişkileri	Çevreyi tanıma; Çevre olanaklarından yararlanma; Okulu kültür merkezi durumuna getirme; Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsızlık; Aile katılımı ve işbirliği sağlama
Program ve İçerik Bilgisi	Türk milli eğitiminin amaçları ve ilkeleri; Özel alan öğretim programı bilgisi ve uygulama bilgisi; Özel alan öğretim programını izleme değerlendirme ve geliştirme

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Öğretmen yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> sayfasından erişilmiştir.

Gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi öğretmen eğitimi uygulamalarının planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi açısından yol gösterici olması öngörülen; farklı bakış açılarıyla yaklaşıp ayrıntılara inildiğinde çeşitli açılardan eleştirilebilir/geliştirilebilir olan, “Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, kapsam olarak değerlendirildiğinde, altı başlık altında tanımlanan yeterliklerin genel çerçevesinin çeşitli ülkelerde uygulanan öğretmenler için mesleki standartlarla büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir” (TED, 2009a, s. 143).

Bunun yanı sıra, bakanlık tarafından, ilköğretim kademesi öğretmenlerine yönelik olarak çeşitli alanlar (Türkçe, İngilizce, Fen ve Teknoloji, Bilişim Teknolojileri, Görsel Sanatlar, Okul Öncesi, Matematik, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Müzik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Beden Eğitimi, Teknoloji Tasarım, Özel Eğitim) için “özel alan yeterlikleri”, 2004 yılında ön taslak olarak hazırlanmıştır. 2008 yılında düzenlenen çalıştaylarda geliştirilen özel alan yeterlikleri, Talim ve Terbiye Kurulu’nun uygun bulması üzerine bakanlık makamının 4 Haziran 2008 ve 25 Temmuz 2008 tarihli onayları ile yürürlüğe girmiştir (MEB, 2008). Bu taslaklarda, kapsamı belirlenen yeterlik alanlarına ilişkin yeterlikler, ve her yeterlik için üç farklı düzeyde (A1, A2, A3) performans göstergeleri yer almaktadır. Aşamalı olarak düzenlenen bu göstergelerden A3 düzeyi A1 ve A2’ yi, A2 düzeyi ise A1 düzeyini kapsar.

İlköğretim düzeyi müzik öğretmenlerine yönelik hazırlanan özel alan yeterlikleri taslağında, kapsamı belirlenmiş 6 yeterlik alanı, bu alanlara ilişkin toplam 32 yeterlik, ve her yeterlik için üç farklı düzeyde belirlenmiş toplam 172 performans göstergesi belirlenmiştir.

Söz konusu yeterlik alanları ve yeterlikler, Tablo 12’ de sunulmuştur.

Tablo 12

Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Yeterlik Alanı	Yeterlikler
Planlama ve Düzenleme	Müzik öğretimine uygun plan yapabilme; Öğretim programında geçen yöntem ve teknikleri aktif kullanabilme; Müzik öğretimine uygun öğrenme ortamları düzenleyebilme; Müzik öğretim sürecine uygun materyalleri ve kaynakları kullanabilme; Teknolojik kaynakları kullanabilme; Kuramsal bilgi ve becerilere yönelik özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan planlamalar ve uygulamalar yapabilme
Kuramsal-Uygulamalı Bilgi ve Beceriler	Müzik dersine temel oluşturacak kuramsal bilgileri aktarırken, programda yer alan yöntem ve teknikleri kullanabilme; Öğrencilerin işitme becerilerini geliştirebilme; Öğrencilerin, sesin oluşumunu ve çalgıları tanımasını sağlayabilme; Öğrencilerin, kendi sesini ve çalgısını doğru, temiz, etkili kullanmasını sağlayabilme; Öğrencilerin çevresel, ulusal ve evrensel düzeyde nitelikli eserlerden dağarcık oluşturmasını sağlayabilme; Öğrencilerin, çeşitli ses ve çalgı topluluklarını tanımlarını ve bu gruplara katılımlarını sağlayabilme; Öğrencilerin çok sesli müzik yapmalarını sağlayabilme; Öğrencilerin kendi çevresinden ve genel kültüründen esinlenerek ezgiler yaratmalarını sağlayabilme; Öğrencilerin müzik eğitiminde, çevresindeki araç ve gereçlerden yararlanmasını sağlayabilme
Müzik Kültürü	Öğrencilerin ulusal ve uluslar arası müziği tanımlarını sağlayabilme; Öğrencilerin bulunduğu çevrenin müziğini tanıma ve müziksel çevresinden yararlanmasına öncülük edebilme; Müzikte kaliteyi sezdirerek, öğrencilerde dinleme kültürü oluşturabilme; Atatürk'ün sanata ve Türk müziğinin gelişmesine verdiği önemi vurgulayan uygulamalar yapabilme; Atatürk'ü konu alan şarkı, türkü ve marşları tanıma, öğretme, ilgili haftalarda ve öğretim yılı boyunca yeri geldikçe seslendirme; Müzik kültüründe özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan çalışmalar yapabilme
İzleme ve Değerlendirme	Öğrencilerin müzik gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme sonuçlarını yorumlama ve geri bildirim sağlayabilme; Öğrencilerin müzik gelişimlerini belirlemeye yönelik yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçlarını uygulamalarına yansıtabilme; Müzik öğretimine ilişkin yapacağı ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme; Müzik öğretiminde ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme
Okul-Aile-Toplum ve Disiplinlerarası İş Birliği Yapma	Öğrencilerin müzik becerilerinin geliştirilmesinde ailelerle iş birliği yapabilme; Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme; Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme; Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilme; Müzik eğitimini ve müzik sanatını diğer bilim, teknik, spor ve felsefe alanlarıyla, farklı disiplinlerle ilişkilendirebilme
Mesleki Gelişimi Sağlama	Mesleki yeterliklerini belirleyebilme; Müzik öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme

Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Öğretmen yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> sayfasından erişilmiştir.

1.4. Güzel Sanatlar Liseleri

Cumhuriyet döneminde, 1924 yılında kurulan Musıkî Muallim Mektebi ile başlayan mesleki-sivil müzik eğitimi günümüzde; eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı müzik eğitimi ana bilim dallarında (MEABD), güzel sanatlar fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde, müzik ve sahne sanatları fakültelerinde, Türk müziği devlet konservatuvarlarında, devlet konservatuvarlarında ve güzel sanatlar liselerinin (GSL) müzik bölümlerinde, kuruma ve birime göre değişiklik gösteren düzeylerde (ilköğretim, ortaöğretim, lisans, lisansüstü) verilmektedir.

Mesleki ve sivil müzik eğitimi veren kurumlardan güzel sanatlar liselerinin ilki, Milli Eğitim Temel Kanununun 33. Maddesine dayanılarak 1989-1990 eğitim-öğretim yılında, dönemin milli eğitim bakanı Avni Akyol tarafından İstanbul'da, "İstanbul Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi" adıyla açılmıştır. Önceleri "öğrenim süreleri 1 yılı hazırlık olmak üzere 4 yıl iken, ortaöğretimin yeniden yapılandırılması kapsamında Talim ve Terbiye Kurulu' nun 07 Haziran 2005 tarih ve 184 sayılı kararıyla hazırlık sınıfları kaldırılarak öğrenim süreleri 4 yıla göre yeniden düzenlenmiştir" (Köse, 2006, s. 338). Bu kurumlar, 2006 yılında yapılan düzenleme ile "...anadolu ibaresi kaldırılmış...Güzel Sanatlar Lisesi olarak adlandırılmıştır. 2009 yılında ise yapılan yeni düzenleme ve değişikliklerle Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri adını almış ve ardından 2013 yılında yapılan düzenleme ile Güzel Sanatlar Lisesi adını almıştır" (Yiğit, 2014, s. 24).

Öncelikle, "...güzel sanatlara yönelik programlar uygulanan yüksek öğretim kurumlarının bulundukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yerlerde..." (Yıldız'dan aktaran Yıldız, 2013, s. 5) açılması planlanan güzel sanatlar liseleri günümüzde 69 ilde 73 kurum ile hizmet vermektedir (MEB, 2015, s. 125).

Resim ve müzik olmak üzere iki branşta eğitim veren güzel sanatlar liseleri, "...eğitim aldığı sanat dalında iyi yetişmiş, sanatçı kişiliğe sahip, alanında mesleki bilgi ve becerilerle donatılmış, kültürlü bireyler yetiştirmek ve bu bireyleri öncelikle, eğitim aldığı sanat alanının devamı niteliğinde olan bir yükseköğretim kurumuna hazırlamak gibi önemli görevleri üstlenmiştir" (Albuz, 1996, s. 193). Güzel sanatlar liselerinin, "...öğrencilere erken yaşta müzik eğitimine başlama şansı tanınması ve bu doğrultuda üniversitelerin ilgili bölümlerine hazırlayıcı bir eğitim sunması mesleki müzik eğitimi adına son derece önemlidir" (Apaydın, 2006, s. 6).

Güzel sanatlar liselerine öğrenci alımı, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü' nün 18.05.2015 tarihli genelgesi uyarınca, ortaokul ve imam hatip ortaokullarını bitirmiş adaylar arasından özel yetenek sınavı ile yapılmaktadır. Adayların değerlendirilmesi, yetenek sınavının % 70' i ile, yüzlük sisteme dönüştürülen ortaöğretim yerleştirme puanının % 30' u alınarak 100 tam puan üzerinden yapılmakta, yetenek sınavında 50 puan barajının altında kalan adaylar başarısız sayılmaktadır (Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı' nın 2014-2015 örgün eğitim istatistikleri raporuna göre bu okullarda toplam 13.123 öğrenci öğrenim görmektedir (MEB, 2015, s. 125).

Güzel sanatlar liselerinde görev yapacak öğretmenlerin seçimi ise, 17.04.2015 tarihli ve 29.329 sayılı resmî gazetede yayımlanan, “Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği” nde yer alan hükümler uyarınca yapılmaktadır. Söz konusu yönetmeliğin 32. Maddesine göre, güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerine atanacak adaylarda, “a) Başvuru tarihi itibarıyla görev yapılan alanın, atanmak istenilen alana uygun olması, b) Başvurunun son günü itibarıyla Bakanlık kadrolarında adaylık dâhil en az üç yıl öğretmenlik yapılmış olması, c) Bakanlıkça yapılacak değerlendirme ve uygulama sınavında başarılı olma, şartları aranır” (Resmî Gazete, 2015). Başvuruda bulunan adaylar öncelikle, beş kişiden oluşan değerlendirme ve uygulama sınavı komisyonu tarafından belirli kriterlere göre değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda adaylar aldıkları puana göre sıralanır, ilan edilen kadro sayısının üç katı kadar aday uygulama sınavına girmeye hak kazanır. Belli kriterlere göre yapılan bu uygulama sınavından 60 ve üzeri puan alan adaylar başarılı sayılır. Uygulama sınavında başarılı olan adayların atamaya esas teşkil edecek olan puanları, yapılan değerlendirme ve uygulama sınavından elde edilen puanların aritmetik ortalaması ile elde edilir (Resmî Gazete, 2015). Milli Eğitim Bakanlığı' nın 2014-2015 örgün eğitim istatistikleri raporuna göre, güzel sanatlar liselerinde toplam 1917 öğretmen görev yapmaktadır.

Kendine has özel amaçları ile 1989-1990 eğitim-öğretim yılından bu yana hizmet veren güzel sanatlar liselerinin ders programlarında, genel kültür derslerinin yanı sıra alan derslerine de yer verilmektedir. Bu kurumlarda,

“...kuruluşundan bu yana birkaç değişik ders programı uygulanmıştır. İlk ders programı 1990-1991 eğitim öğretim yılında, ders geçme sistemine göre hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Daha sonra 1991-1992 eğitim öğretim yılında ders geçme ve kredi sistemine geçilmesiyle değişikliğe uğramış, 1996-1997 eğitim öğretim yılından itibaren ise Talim ve Terbiye Kurulu'nun 28.05.1996 tarih ve 206 sayılı kararı ile tekrar sınıf geçme yönetmeliğine göre hazırlanan bir ders programı uygulanmıştır” (Deniz, 2009, s. 13).

2005-2006 eğitim-öğretim yılında da değişikliğe uğrayan güzel sanatlar lisesi müzik bölümü ders programının, Talim ve Terbiye Kurulu' nun 27.01.2014 tarih ve 6 sayılı kararı ile kabul edilen ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılı itibariyle yürürlükte olan hali Tablo 13' te sunulmuştur. Bu program halen uygulamada olmakla birlikte, Talim ve Terbiye Kurulu' nun 29.06.2016 tarih ve 43 sayılı kararı ile, 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren 9. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere ortaya konan, müzik alanı ders programına Tablo 14' te yer verilmiştir.

Tablo 13

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Ders Programı (2015-2016)

ORTAK DERSLER	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Dil ve anlatım	2	2	2	2
Türk edebiyatı	3	3	3	3
Din kültürü ve ahlak bilgisi	1	1	1	1
Tarih	2	2	-	-
T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
Coğrafya	2	2	-	-
Matematik	6	4	-	-
Fizik	2	2	-	-
Kimya	2	2	-	-
Biyoloji	3	3	-	-
Sağlık bilgisi	1	-	-	-
Felsefe	-	-	2	-
Yabancı dil	3	2	2	2
Beden eğitimi	2	2	2	2
Görsel sanatlar	1	1	1	1
Trafik ve ilk yardım	-	-	-	1
Müziksel işitme okuma ve yazma	2	4	4	4
Piyano	1	2	2	2
Türk ve batı müziği çalgıları	1	2	2	2
Türk müziği koro eğitimi	-	2	2	2
Batı müziği koro eğitimi	-	2	2	2
Drama	-	1	-	-
Müziğe giriş	1	-	-	-
Müzik biçimleri	-	-	-	1
Türk müziği çalgı toplulukları	-	-	2	2
Batı müziği çalgı toplulukları	-	-	2	2
Batı müziği tarihi	-	-	1	-
Geleneksel Türk müziği tarihi	-	-	-	1
Bilişim destekli müzik	-	-	1	-
Bireysel ses eğitimi	-	-	-	1
Çalgı bakımı ve onarımı	-	-	-	1
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	35	39	33	32
Seçmeli Ders Saati Sayısı	4	-	6	7
Rehberlik ve yönlendirme	1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40

Talim ve Terbiye Kurulu (2014). *Ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgeleri*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> sayfasından erişilmiştir.

Tablo 14

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Ders Programı (2016-2017)

ORTAK DERSLER	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Türk dili ve edebiyatı	5	5	5	5
Din kültürü ve ahlak bilgisi	1	1	1	1
Tarih	2	2	-	-
T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2	-
Coğrafya	2	2	-	-
Matematik	6	6	-	-
Fizik	2	2	-	-
Kimya	2	2	-	-
Biyoloji	2	2	-	-
Sağlık bilgisi	1	-	-	-
Felsefe	-	-	2	-
Yabancı dil	3	2	2	2
Görsel sanatlar/Beden eğitimi	1	1	1	1
Trafik ve ilk yardım	-	-	-	1
Batı müziği teori ve uygulaması	2	2	2	2
Türk halk müziği teori ve uygulaması	-	-	2	2
Türk sanat müziği teori ve uygulaması	2	2	-	-
Piyano	1	1	1	-
Bağlama	-	1	1	1
Çalgı eğitimi	1	1	2	2
Çok sesli koro	-	2	2	-
Türk halk müziği koro	-	-	2	-
Türk sanat müziği koro	-	-	-	2
Çalgı toplulukları	-	-	4	4
Bilişim destekli müzik	-	-	-	2
Türk ve batı müziği tarihi	-	-	-	2
Bireysel ses eğitimi	-	1	-	-
Drama	-	-	-	2
Müzik kültürü	-	-	-	2
Türk İslam musıkîsi	-	-	-	2
Türk dünyası müzikleri	-	-	2	-
Halk dansları ve müzikleri	-	-	2	-
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	33	35	33	33
Seçmeli Ders Saati Sayısı	6	4	6	6
Rehberlik ve yönlendirme	1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40

Talim ve Terbiye Kurulu (2016). *Haftalık ders çizelgeleri*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> sayfasından erişilmiştir.

1.5. Müziksel İşitme Okuma ve Yazma

Bildirişim, haberleşme veya komünikasyon olarak da adlandırılabilen iletişim, “duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması” (Türk Dil Kurumu [TDK], 1998) sürecidir. Her insan sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, diğer insanlar ile iletişim kurar. Daha çok anadilde gerçekleşen bu iletişim, günlük hayatta büyük ölçüde sözsel bir boyuttadır. Sözsel dilde (konuşma dilinde) ses, ritim, entonasyon, hız, gürlük ve anlatım gibi müziğe ait öge ve özellikler bulunur (Aydoğan, 1998: 23). “Konuşmanın müziği olan çekim, vurgu ve seslemenin (intonation) bulunmadığı bir konuşmayı tasarlayalım; müziğin taşıdığı güç konusunda bir şeylerin o zaman farkına varabiliriz” (Finkelstein, 1952, s. 10). Sözsel dil ile arasındaki bu benzerliklerden yola çıkılarak müziğin de, yapısı ve işlevi ile kendi başına, özgün bir iletişim aracı ve dil olduğu söylenebilir.

Bir dilin ses, biçim ve cümle yapısını inceleyip kurallarını tespit etme işi gramer yani dil bilgisinin çalışma alanına girer (Çağbayır, 2007). Müziği bir meslek olarak seçen kişiler öncelikle, müziksel iletişim sürecinin ve müzik sanatının/dilinin yapısını, kurallarını, işleyişini, yani dil bilgisini/gramerini öğrenmek durumundadırlar. “Seslerin sanatı olarak tanımlayabildiğimiz müzik, yalnızca işitme duyumuz aracılığı ile yorumlanabilir. Bundan dolayı müziksel anlayışımızın kapsamı müziksel işitme farkındalığımızın sınırları ile kısıtlıdır” (Burge’ dan aktaran Şengül, 2006, s. 8). Söz konusu sınırları genişleterek, bireylerin müziksel bilgi, algı ve becerilerini geliştirmek ise ancak, müziksel işitme okuma ve yazma (MİOY) eğitimi ile mümkündür.

Müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi “...müziksel işitme-algılama, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel belleme, müziksel düşünme (tasarlama), müziksel yaratma, müziksel çözümleme ve müziksel değerlendirmeye ilişkin davranış değişikliklerini hedefleyen yapısıyla mesleki müzik eğitiminin en temel alanı durumundadır” (Özgür ve Aydoğan’ dan aktaran Ermiş, 2009, s. 7). “Geleneksel anlamda işitme eğitimi, bireyin sesleri, ses örgülerini, ritmik, melodik ve armonik yapıları ayrı ya da bir bütün olarak algılamasını, müzik yazısına veya simgesine dönüştürmesini, bellek gelişimi ve solmizasyon (solfej) yanı sıra müziksel yaratıcılık çalışmalarını kapsar” (Kalyoncu’ dan aktaran Bağcı, 2009, s. 11).

“Müziksel işitme, genel olarak, çevreden gelen müziksel uyaranları alma, alınan uyaranlar ve oluşan uyarımlardan uygun biçimde etkilenme ve bu etkilere uygun tepkilerde bulunma yoluyla kendini belli eder. Buna göre müziksel işitme yeteneği, çevreden işitme yoluyla

gelenen veya alınan müziksel uyarımlarla oluşan müziksel etkilere uygun müziksel tepkide bulunma ile nitelik kazanır” (Ermiş, 2009, s. 6).

“Müziksel okuma, müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritim), hız (tempo), gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmedir” (Özgür ve Aydoğan, 2004; 4). Müziksel okuma, okumanın niteliğine göre (çalgı ile okuma, ön okuma, makamsal okuma, bireysel okuma, çok sesli okuma vb.) birçok şekilde gerçekleştirilebilir. Müziksel okuma çalışmaları ile müzik eğitimi alan bireylere, bir müzik yazısını doğru olarak okuyabilme, seslendirebilme becerisi kazandırmak amaçlanır. Müziksel yazma ise, işitilen sesleri veya müziksel tasarımları, müziksel yazı diline ait işaret ve terimleri kullanarak yazıya dökme işidir. Kişiye, müziksel dilin öğelerini en etkin bir biçimde kullanma fırsatı veren müziksel yazma çalışmaları ile müziksel düşünme ve tasarımı geliştirir.

“Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturmakta, mesleki müzik eğitimi için gerekli olan diğer temel dersler de müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminin yardımı ile gelişmektedir. Bir başka deyişle müziksel, işitme, okuma ve yazma eğitimi her düzeyde müzik eğitiminin...” (Ermiş, 2009, s. 6) temelini oluşturmaktadır.

Resim ve müzik alanlarında, 4 yıl süre ile, ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim veren güzel sanatlar liselerinde ortak genel kültür derslerinin ve seçmeli derslerin yanı sıra, teorik ve uygulamalı alan dersleri de okutulmaktadır. Bir ders olarak, mesleki müzik eğitimi veren kurumların programlarında, geçmişten günümüze değin kulak terbiyesi, işitme eğitimi, müziksel algılama gibi farklı adlarla fakat benzer içerikle yer alan müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi, -Tablo 13’ te görüldüğü üzere- güzel sanatlar liselerinin müzik bölümü ders programında da yer almaktadır.

2015-2016 eğitim-öğretim yılı itibariyle müziksel işitme okuma ve yazma dersinde, Talim ve Terbiye Kurulunun 11.09.2009 tarih ve 156 sayılı kararı ile kabul edilen öğretim programı uygulanmaktadır. “Bu program öğrencilerin;

- Müziksel işitme, tonalite ve modalite tanıma, müziksel okuma, deşifre, müziksel yazma ve çok sesli duyma becerisi kazanmalarını,
- Tek sesli ve çok sesli duyma becerilerini geliştirmelerini,
- Müzik yapmada müzik yazısını, terim ve işaretlerini kullanmalarını,
- Tonal ve makamsal duyarlılıklarını geliştirmelerini,
- Müziksel yazma (dikte yapma) becerisi geliştirmelerini,
- Müziksel okuma becerisi kazanmalarını,
- Ezgisel ve ritmik hafızalarını geliştirmelerini,

- Müzik yoluyla anlama, anlatma ve dinleme becerisi geliştirmelerini,
- Türk müziği ile Batı müziğini klasik ve folklorik yönleriyle karşılaştırmalarını,
- Türk müziğinin dünya müziği içindeki yerini analiz etmelerini,
- Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyokültürel gelişimine katkıda bulunmalarını,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmalarını,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmelerini,
- Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etmelerini,
- Müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilinci geliştirmelerini,
- Atatürk'ün çağdaş Türk müziğine ilişkin görüş ve düşüncelerini yorumlamalarını sağlamayı amaçlamaktadır” (Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2009).

1.6. Problem Durumu

Tarihsel süreç içerisinde birbirinden oldukça farklı düzey, süre ve program içerikleriyle gerçekleştirilen hizmet öncesi müzik öğretmenini yetiştirme işi günümüzde, bütüncül bir anlayışla hazırlanan dört yıllık lisans programlarıyla, eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı müzik eğitimi anabilim dallarının yanısıra; konservatuvar ve güzel sanatlar fakülteleri öğrenci ve mezunlarına yönelik olarak, eğitim/eğitim bilimleri fakültesi bulunan yükseköğretim kurumlarının açtığı “pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları” aracılığıyla da gerçekleştirilmektedir.

Birer ortaöğretim kurumu olarak güzel sanatlar liseleri ise, bünyesindeki öğrencilere müzik sanatında erken yaşta eğitim olanağı sunmakta ve onları yükseköğretim düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlara hazırlamaktadır. Öğrenim süresi dört yıl olan bu kurumlarda müziksel işitme okuma ve yazma dersi tüm sınıfların programında yer almakta; müziksel algılama, okuma, yazma, tasarlama, yaratma, çözümleme ve değer biçmeye ilişkin becerileri geliştirmeyi hedef alan temel alan dersi olarak geniş bir içerikle sunulmaktadır.

Eğitim sisteminin hemen tüm işğörenlerinin yeniden tanımlanıp konumlandığı günümüzde, öğretmenlik mesleği de mevcut ihtiyaçlara göre yeniden tanımlanıp konumlanmalı, alana ilişkin standartlar belirlenmelidir. Ülkemizde öğretmenlik mesleği standartlarının belirlenmesine ve yeterliğe dayalı öğretmen yetiştirmeye ilişkin çalışmalar, oldukça kısa bir geçmişe sahiptir. Günümüz itibariyle, ortaöğretim kurumlarında ve özellikle de güzel sanatlar liselerinde görevli öğretmenlere yönelik olarak bakanlık nezdinde planlanıp tamamlanmış büyük ölçekli bir çalışma bulunmamaktadır. Bünyesindeki bölümlere özel yetenek sınavıyla öğrenci alan, ve bu öğrencileri asıl olarak, ilgili yükseköğretim

programlarına hazırlayan yapısıyla adeta birer mesleki/teknik ortaöğretim kurumu olan güzel sanatlar liseleri göz önüne alındığında bu durum, üzerinde durulması gereken bir problem olarak görülmüş; bu kurumların müzik bölümü ders programlarında yer alan, temel alan dersi konumundaki müziksel işitme okuma ve yazma dersini yürütmekte olan öğretmenlerin sahip olması gereken özel alan yeterliklerinin belirlenmesi, araştırmaya konu edilmiştir.

1.6.1. Alt Problemler

Belirlenen problem durumunu alt başlıklar altında daha ayrıntılı bir biçimde irdelleyerek, bir çözüme kavuşturmak adına belirlenen alt problemler şöyledir;

1. GSL’ de görev yapan MİÖY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken alan bilgisine ilişkin yeterlikler nelerdir?
2. GSL’ de görev yapan MİÖY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken alan eğitimi bilgisine ilişkin yeterlikler nelerdir?
3. GSL’ de görev yapan MİÖY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken tutum ve değerlere ilişkin yeterlikler nelerdir?

1.7. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, GSL’ nin müzik bölümlerinde görev yapan MİÖY dersi öğretmenlerinin (hizmet öncesi ve/veya hizmet içi eğitim yaşantıları vasıtasıyla/sonucunda) sahip olması gereken özel alan yeterliklerinin, yine GSL’ nin müzik bölümlerinde görev yapan MİÖY dersi öğretmenlerinin ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü MEABD’ de görev yapan ilgili öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenerek bir tasarı halinde ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

1.8. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, konu edindiği özel alanda bugüne dek yapılmış bir çalışmanın bulunmaması; müzik öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarının hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının yapılandırılmasında, öğretmenlerin hizmet içi eğitiminin planlanmasında, öğretmenlerin seçiminde, öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde, öğretmenlerin kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılabilecek kılavuz

niteliğinde bir tasarı ortaya koyması ve alanda yapılacak benzer çalışmalar için örnek teşkil etmesi bakımından önemlidir.

1.9. Varsayımlar

Bu araştırma;

1. Görüşlerine başvurulmuş GSL müzik bölümlerinde görevli MİÖY dersi öğretmenleri ile eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü MEABD' de görevli ilgili öğretim elemanlarının, MİÖY dersi öğretmenlerinin sahip olması gerek özel alan yeterliklerinin belirlenmesi hususunda geçerli ve güvenilir bilgi edinilebilir birer kaynak olduğu,
2. Veri toplama yöntemi olarak kullanılan Delphi tekniğinin, araştırmanın konusu, amacı ve yöntemine uygun özellikler taşıdığı,
3. Birer veri toplama usûlü olarak posta ve e-postanın, Delphi tekniğinde kullanılabilir olduğu,
4. Toplanan verilerin analizinde kullanılan SPSS 16 paket programı ile, güvenilir sonuçlar elde edilebildiği varsayımlarına dayanmaktadır.

1.10. Sınırlılıklar

Araştırma;

1. GSL müzik bölümlerinde görevli MİÖY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterlikleri ile,
2. Bu yeterlikleri belirlemek amacıyla görüşlerine başvurulmuş GSL müzik bölümlerinde görevli MİÖY dersi öğretmenleri ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü MEABD' de görevli ilgili öğretim elemanları ile,
3. Araştırmanın yürütüldüğü zaman dilimi ve bu dönemde mevcut koşullar ile,
4. Veri toplama yöntemi olarak, literatür tarama ve toplam üç turda tamamlanan Delphi yöntemi ile,
5. Elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel çözümlemeler, bu çözümlemeler ile elde edilen bulgular, ve bu bulguların yorumlanması neticesinde varılan yargılar ile,
6. Araştırmacının sahip olduğu, mesleki bilgi ve görgü birikiminin yanı sıra sağlayabildiği olanaklar ile sınırlıdır.

1.11. İlgili Araştırmalar

Bu başlık altında, bakanlığın yaptığı çalışmalardan farklı olarak, öğretmen yeterlikleriyle ilgili yapılmış çalışmalara kısaca yer verilmiştir.

Can (2005) tarafından gerçekleştirilen doktora tezi çalışmasında ingilizce öğretmenliği lisans programının, Teachers of English to Speakers of Other Languages (TESOL) ve National Council for the Accreditation of Teacher Education (NCATE) tarafından belirlenen uluslararası standartlara göre, ingilizce öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. 60 öğretmen aday ve 49 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada ölçek, gözlem ve görüşmeler ile öğretmen adaylarının standartlara ulaşma derecesi, ilköğretim okulu müdürlüklerine gönderilen ölçekler aracılığı ile de öğretmenlerin standartları uygulamaya aktarma sıklığı belirlenmiştir. Çalışma neticesinde ise ingilizce öğretmenliği lisans programındaki derslerin amaçlarının belirgin biçimde ortaya konulamamasından kaynaklanan güçlüklerin olduğu; programın değerlendirmeye esas kendi ölçütlerinin olmadığı; programın etkililiğinin üniversitelere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği; programın bir dizi yeterliği kazandırmada göreceli olarak yetersiz kaldığı; program tarafından öncelikle kazandırılan yeterliklerle öğretmenler tarafından sıklıkla uygulanan yeterlikler arasında belirgin bir uyum olmadığı; sınıf mevcudu, öğretmenin haftalık ders saati sayısı, okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi ve ilin kalkınmışlığı gibi faktörlerin yeterliklerin uygulamaya aktarılması üzerinde fazla etkisinin olmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Karacaoğlu (2008a) tarafından gerçekleştirilen ilişkisel tarama modelindeki araştırmada, Avrupa Birliği uyum sürecinde Türkiye' nin gereksinim duyduğu, her öğretmenin sahip olması gereken öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi ve öğretmenlerin, belirlenen yeterliklere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. 440 öğretmen ve 417 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilen araştırmanın öğretmen evreni, Ankara ili Mamak ilçesi ilköğretim ve genel ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenler; öğretmen aday evreni ise Ankara ilindeki devlet üniversitelerinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Araştırmada veriler, literatür taraması ve Delphi tekniği ile elde edilen bilgilerin yanı sıra öğretmenlere uygulanan öğretmen anketi ve bilgi formu, öğretmen aday anketi, öğretim sürecinin izlendiği gözlem formu ve öğretmen görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde öncelikle dağılımın normalliği ve homojenliği test edilmiş, dağılımın normal ve homojen olduğu durumlarda t testi ve ANOVA; dağılımın normal ve homojen olmadığı durumlarda ise karşılaştırmalar için ise

Kruskall-Wallis H Testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Öğretmen yeterliklerinin Delphi tekniği kullanılarak belirlendiği aşama sonucunda yeterlikler (137 madde) “meslek bilgisine ilişkin yeterlilikler”, “alan bilgisine ilişkin yeterlilikler”, “kendini geliştirmeye ilişkin yeterlilikler”, “ulusal ve uluslararası değerlere ilişkin yeterlilikler” olmak üzere dört yeterlilik alanına ayrılmıştır. Yeterlik algılarına ilişkin olarak öğretmenlerin, yeterlik alanlarının tümünde kendilerini çok yeterli gördükleri; öğretmenlik formasyonu alan ve almayan öğretmenler arasında yeterlilik algıları açısından bir farkın olmadığı; hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin yeterlik algılarının daha yüksek olduğu; sınıf öğretmenlerinin özellikle meslek bilgisine ve kendini geliştirmeye ilişkin yeterlilik algılarının branş öğretmenlerinkinden yüksek olduğu; öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen ve isteyerek seçmeyen öğretmenler arasında yeterlik algıları açısından bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, yapılan gözlem sonucunda sınıf içi davranışlar hususunda öğretmenlerin “kısmen yeterli” olduğu; öğretmenlerin yalnızca “alanındaki temel kavram ve genellemeleri (ilkeleri) bilme” konusunda oldukça yeterli olduğu; eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin, sınıf içi öğretmen davranışları konusunda daha yeterli olduğu; öğretmenlerin sınıf içi öğretmen davranışları ile branşları arasında bir ilişkinin olmadığı elde edilen sonuçlar arasındadır.

Güleryüz (2015) tarafından gerçekleştirilen genel tarama modelindeki araştırmada müzik öğretmeni adaylarının, bakanlık tarafından belirlenen müzik öğretmenliği özel alan yeterliklerine (6 yeterlik alanı) ilişkin algı düzeylerini ve bu algıların cinsiyet, ağırlıklı genel not ortalaması ve üniversite değişkenlerine göre farklılaşma durumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Veriler, bakanlık tarafından ortaya konan özel alan yeterlikleri esas alınarak hazırlanan 5 dereceli 34 maddeden oluşan bir ölçek ile elde edilmiştir. Araştırmanın evreni, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki eğitim fakültelerinde 4. sınıfta öğrenim gören müzik öğretmeni adayları; örnekleme ise Türkiye’nin yedi bölgesinden rastgele seçim yöntemi ile seçilen ve her biri bulunduğu bölgeyi temsil eden eğitim fakültelerinde öğrenim gören toplamda 216 öğrenci olarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik tekniklerinin yanı sıra, -verilerin normal dağılmadığının belirlenmesi üzerine-parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda müzik öğretmeni adaylarının, tüm yeterlik alanlarına ilişkin algı düzeylerinin yüksek olduğu; öğretmen adaylarının yeterlik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yeterlik algılarının genel not ortalaması değişkeni açısından, sadece “kuramsal-uygulamalı bilgi ve beceriler”

boyutunda, orta ve yüksek not ortalamasına sahip öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üniversite değişkeni açısından ise anketin genelinde, “planlama ve düzenleme”, “kuramsal-uygulamalı bilgi ve beceriler”, “müzik kültürü” ve “mesleki gelişimi sağlama” boyutlarında grup ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Arslan ve Özpinar (2008) tarafından yapılan çalışmada, eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına kazandırılması amaçlanan mesleki nitelikler ile ilköğretim programlarında öğretmenlerin sahip olması beklenen mesleki niteliklerin uyumlu olup olmadığı araştırılmıştır. Matematik öğretmenliği alanında, örnek olay yöntemi kullanılarak beş öğretmen adayı ile mülakat yoluyla gerçekleştirilen çalışma sonucunda öğretmen adaylarının “mesleki hak ve sorumluluklarını bilme ve alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullanma” ile “müfredat ve yeni teknolojilerin derslerde kullanımı” gibi bazı becerilerde kendilerini yetersiz hissetmelerine rağmen genel olarak, bakanlık tarafından belirlenen nitelik ve becerilerin çoğunluğuna sahip olacak şekilde yetiştiği belirlenmiştir.

Yeşilyurt (2013) tarafından yapılan tarama modelindeki araştırmada ise öğretmen adaylarının öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimine ilişkin öz-yeterlik algılarının, ve bu algıların cinsiyete, öğretmen olarak görev yapıp yapmama durumuna, akademik başarıya ve öğrenim görülen program türüne göre bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma evreninin, 2010 - 2011 akademik yılı bahar döneminde Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi’nde pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları olarak belirlendiği araştırmada örnekleme yöntemi olarak basit rastlantısal (tesadufi) örnekleme yöntemi seçilmiş ve araştırma 312 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. “Öğretmen öz yeterlik ölçeği” ile elde edilen veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (anova) ve LSD testi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kendilerini öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimine ilişkin olarak “oldukça yeterli” gördükleri belirlenmiştir. Bunun yanında cinsiyet değişkenine göre erkek öğretmen adaylarının; öğretmen olarak görev yapma durumu değişkenine göre görev yapanların; öğrenim görülen program türü değişkenine göre ise matematik öğretmenliği programında öğrenim görenlerin öz-yeterlik algılarının daha yüksek olduğu belirlenirken akademik başarı notu değişkeninin öz-yeterlik algıları üzerinde bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karacaoğlu (2008b) tarafından ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırmada, öğretmenlerin yeterlik algılarının düzeyi; bu algıların branşa, öğretmenlik formasyonu alıp almama ve öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmeme durumuna ve katılınan hizmet içi eğitim programının sayısına göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Veriler, Delphi tekniği ile elde edilen öğretmen yeterlikleri (4 yeterlik alanı ve 137 yeterlik maddesi) temel alınarak geliştirilen beş dereceli bir ölçme aracı ve 440 öğretmenin katılımı ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, yeterliklerin tümünde kendilerini çok yeterli gördükleri belirlenmiştir. Öğretmenlik formasyonu alıp almama ve mesleği isteyerek seçip seçmeme durumunun, öğretmenlerin yeterlik algıları üzerinde bir farklılık oluşturmadığı; sınıf öğretmenlerinin yeterlik algılarının branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu ve hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin hizmet içi eğitim almayan öğretmenlere göre özellikle okul, aile, meslektaş ve toplum ilişkilerinde kendilerini daha yeterli algıladıkları belirlenmiştir.

Özer ve Gelen (2008), öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin, bakanlığın belirlemiş olduğu öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine ne ölçüde sahip olduklarını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilen çalışmada veriler iki ayrı anket formu ile toplanmıştır. Bu formlardan biri katılımcıların kişisel bilgilerine yöneliktir. Diğer formda ise bakanlığın belirlediği yeterlikler ve performans göstergeleri (233 madde) yer almaktadır. Katılımcılardan (242 öğretmen ve 160 öğretmen adayı) bu yeterlikler hakkında kendilerini değerlendirmeleri (5' li likert) istenmiştir. Yapılan analizler neticesinde, hem anketin genelinde hem de tek tek tüm yeterlik alanlarında öğretmen adaylarının kendilerini, mesleği icra eden öğretmenlere göre daha yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Avcı ve Cinoğlu (2012) tarafından yapılan “sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin görüşleri” başlıklı çalışmada sınıf öğretmenlerinin, bakanlık tarafından belirlenmiş olan sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri hususunda kendilerini ne düzeyde yeterli gördükleri ve bu görüşlerinde cinsiyet, mesleki kıdem, eğitim düzeyi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığı araştırılmıştır. Öğretmenlere kendi yeterlik düzeylerini değerlendirme ve mesleki gelişimlerinde yol gösterme gibi imkanlar sağlaması dolayısıyla önemli görülen çalışmada yöntem olarak tarama modeli esas alınmıştır. Bakanlık tarafından belirlenen sınıf öğretmenliği özel alan yeterliklerinden yola çıkılarak oluşturulan anket formu Kilis merkez ilçesinde görev yapan öğretmenler (222 kişi) tarafından yanıtlanmış; katılımcıların sekiz yeterlik alanında kendi yeterlik düzeylerini

belirledikleri verilerin çözümü için ortalama ve standart sapma, cinsiyet ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşma durumunu test etmek için Mann-Whitney U, mesleki kıdem değişkeni için ise Kruskal-Wallis gibi istatistiksel çözümlemeler kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin tüm yeterlik alanlarında kendilerini A2 düzeyinde (öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir) yeterli gördükleri belirlenmiştir. Katılımcıların yeterlik düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre hiçbir yeterlik alanında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Eğitim düzeyi değişkenine göre birinci (öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim), ikinci (izleme ve değerlendirme), dördüncü (sanat ve estetik) ve beşinci (dil becerilerini geliştirme) yeterlik alanlarında önlisans lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Kıdem değişkenine göre ise sadece dördüncü yeterlik alanında, 11-15 yıl süre ile çalışan öğretmenler ile 16 yıl ve daha uzun süredir çalışan öğretmenler arasında, 16 yıl ve daha uzun süredir çalışan öğretmenler lehine (A2 düzeyi) anlamlı bir fark bulunmuştur. Bunun yanı sıra öğretmenlerin, hiçbir yeterlik alanında kendilerini A3 düzeyinde yeterli görmedikleri de belirlenmiştir.

Kahramanoğlu ve Ay' ın 2013 yılında yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen “sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri” bağlamındaki yeterlik algılarının, belirlenen bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Verilerin, bakanlığın yaptığı çalışma sonunda belirlenen özel alan yeterlikleri temel alınarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 5’li likert tipindeki kapalı uçlu sorulardan oluşan “sınıf öğretmenliği özel alan yeterlik ölçeği” kullanılarak elde edildiği çalışmaya 188 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algılarının yeterli düzeyde (4,09) olduğu; yeterlik alanları arasındaki ilişkinin orta ve yüksek düzeyde olduğu; ortalamalar arasında cinsiyet ve öğrenim görülen bölümü tercih etme sırası değişkenlerine göre anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algısı ortalamaları arasında, akademik başarısı orta ve yüksek olan öğretmen adayları ve 1. öğretimde öğrenim görme değişkeni lehine anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir.

Akbulut (2006) tarafından, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik algılarının ne düzeyde olduğunun ve bu algıların sınıf düzeyine ve cinsiyete göre farklılaşma durumunun

belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modelinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler öğrenci katılımını sağlama, öğretimsel stratejileri kullanma ve sınıf yönetimi olmak üzere üç alt başlık içeren öz yeterlik ölçeği ile elde edilmiştir. Evreni Dokuz Eylül, Pamukkale, Süleyman Demirel ve Muğla Üniversitesi müzik eğitimi ana bilim dallarında 2005–2006 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan toplam 556 öğrenci olarak tanımlanan araştırmanın örneklem grubu ise, bu ana bilim dallarının 1’ inci ve 4’ üncü sınıflarında öğrenim gören tüm öğrenciler (160) olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri ve Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarında öğrenim görülen sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir.

Kalyoncu (2004), Türk müzik eğitimi literatüründe, müzik öğretmenin sahip olması gereken özellikleri çeşitli açılardan tanımlayan çalışmalar bulunduğunu; ancak müzik öğretmenliği için ortaya konmuş, yeterlik alanları ve yeterliklere ilişkin çok yönlü bir modelin bulunmadığını belirtmiştir. Müzik öğretmeni yeterlikleri için ise, genel öğretmen yeterliklerinden yola çıkarak müzik alan bilgisi, müziksel davranış biçimleriyle aktif bir ilişki, müzik eğitimi yeterlikleri, öğretmenlik meslek bilgisi ve bireysel/kişisel özellikler olmak üzere beş alt başlık/yeterlik alanı içeren bir model önerisinde bulunmuştur. Kalyoncu daha sonra müzik eğitimi lisans programında yer alan dersleri, bu model çerçevesinde incelemiştir. Bu inceleme sonucunda yazar, müzik alan bilgisi dersleriyle ilgili olarak “müzik teorisi ve işitme eğitimi” dersinin içeriğinin mevcut haliyle çok yoğun olduğunu, işitme eğitiminin müzik teorisi dersinden ayrı olarak ele alınıp en az dört döneme yayılması gerektiğini, programda başlı başına bir “armoni” dersinin tanımlanması gerektiğini ve “müzik tarihi” dersinin programda en az iki dönem yer alması gerektiğini belirlemiştir. Yazara göre müziksel davranış kazandırmaya yönelik derslerle ilgili olarak programa, müzik dinleme ve müzik üzerine düşünme imkanı sağlayacak dersler de eklenmeli ve doğaçlamaya daha fazla yer verilmelidir. Öğretim bilgisi dersleri, müzik alanıyla ilişkilendirilmelidir. Ayrıca seminer, proje ve lisans tezi gibi çalışmalar yeniden tartışılmalı; seçmeli dersler ile öğretmen adaylarına kendilerini, bireysel ilgi alanlarında geliştirme fırsatı sunulmalıdır.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama yöntem ve araçları ile verilerin analiz edilmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Konu edinilen problem durumu ve bu duruma çözüm getirmek üzere belirlenen alt problemlerin ifade ediliş tarzı da göz önüne alındığında, GSL müzik bölümlerinde görev yapan MİOY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterliklerini; yine bu okullarda görev yapmakta olan MİOY dersi öğretmenlerinin ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü MEABD’ de görev yapmakta olan öğretim elemanlarının, bilgi ve deneyim birikimlerinden kaynaklanan mevcut görüşleri doğrultusunda belirleyerek kılavuz niteliğindeki örnek bir tasarı halinde ortaya koymayı amaçlayan betimsel nitelikteki bu araştırmada, tarama modeli esas alınmıştır.

“Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar, 2009, s. 77). Birçok farklı alanda yararlanılan “...tarama araştırmaları, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili olarak görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır” (Karakaya, 2012, s. 59). Bu tür araştırmalarda “...üzerinde çalışılan doğal ve toplumsal olguları kontrol etme etkinliği

yoktur. Araştırmacı bu olgulara müdahale etmez...Bir başka deyişle ortama yeni bir değişken sokmaz” (Sönmez ve Alacapınar, 2013, s. 48).

2.2. Çalışma Grubu

Birçok bilimsel araştırmada, araştırma sonuçlarının genelleneyeceği bir evren, ve üzerinde çalışılmak üzere bu evren içerisinde temsil yeterliği sağlanarak seçilen bir örneklem (araştırma kümesi) tanımlanmaktadır. Araştırmayı, bu seçme işlemi sonucunda oluşturulan alt küme üzerinde yürütmenin nedenlerini ise Karasar (2009, s. 110-111) maliyet güçlükleri, kontrol güçlükleri ve etik (moral) güçlükler olarak sıralamaktadır.

Araştırma sonuçlarının genellenmesinden ziyade katılımcıların yüz yüze gelmeksizin, araştırma konusuna ilişkin öznel görüşlerini bildirmelerini ve oluşturulan genel çerçeve üzerinde, bir uzlaşmaya (fikir birliği/konsensüs) varmalarını sağlamak amacıyla bu araştırmada da kullanılan Delphi tekniğinde ise esas olan, anonim bir ortak görüş ortaya koymaktır. Yani katılımcı gruba ait görüşlerin, bir üst kümeye mal edilmesi amaçlanmaz. Bunun yanında katılımcıların, ilgili alanda uzman kişiler olması önem arz etmektedir. “Delphi araştırmalarının başarısı büyük ölçüde ilgili alanlardaki uzman kişilerin seçimine bağlıdır. Uygun uzmanların seçimi Delphi çalışmalarının güvenilirliğini artıran en önemli özelliktir” (Arık ve Kutlu, 2013, s. 169).

Delphi tekniğinde, görüşüne başvurulacak çalışma grubunun büyüklüğü hususunda ise üzerinde uzlaşmış belirli bir sayı yoktur. Uluslararası ve ulusal düzeyde, farklı alanlarda yapılmış çalışmalar incelendiğinde, katılımcı grubun birkaç kişiden oluşabileceği gibi birkaç yüz kişiden de oluşabileceği görülmektedir (Arık ve Kutlu, 2013; Gençtürk ve Akbaş, 2013; Grisham, 2009; Koçdar ve Aydın, 2013; Korkmaz ve Erden, 2013; McIlrath, Keeney, McKenna & McLaughlin, 2010; Skulmoski, Hartman & Krahn, 2007; Şahin, 2009; Wilson, McLain, Garrett & Sharma, 2010).

Bu araştırmada, MİOY eğitimi alanında uzman olduğu düşünülerek, belirlenen amaca ulaşmada görüş bildirmesi beklenen çalışma grubu, araştırmanın yapıldığı dönemde hizmet vermekte olan GSL’ nin müzik bölümlerinde görevli MİOY dersi öğretmenleri ve eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı MEABD’ de görevli ilgili öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Çalışma grubunun bu şekilde belirlenmesinin nedeni, görüş bildirerek alana katkı sağlama hususunda her bireye fırsat sunup aynı zamanda veri çeşitliliğinin sağlanması ve bizzat sahada görev yapmakta olan öğretmenlerin yanı sıra

öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinden sorumlu temel kurumlarda görev yapan ilgili öğretim elemanlarının, özel alan yeterlilerinin belirlenmesinde en güvenilir birer bilgi kaynağı olarak addedilmeleridir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada, araştırma konusu ile ilgili olup, problem durumunun açıkça ifade edilebilmesi amacıyla ortaya konması gereken tanım ve açıklamalar için kaynak tarama; GSL müzik bölümlerinde görev yapan MİOY dersi öğretmenlerinin sahip olması gereken özel alan yeterliklerinin belirlenmesinde ise Delphi tekniği kullanılmıştır.

Belgesel tarama veya genel tarama olarak da adlandırılan ve hemen her araştırmada, veri toplamak üzere kaçınılmaz olarak kullanılan kaynak tarama, "...araştırmacının araştırdığı konuda incelediği, okuduğu, çalışmasına aktardığı, literatür taramasını içerir" (Cemaloğlu, 2012, s. 154).

Delphi tekniği ise, karmaşık bir problem durumunun çözümünde, grup içi etkileşim/uzlaşma sağlamak üzere yapılandırılan ve çalışma grubunu oluşturan uzmanların kişisel görüş bildirmelerine izin verildiği ölçüde etkililiği artan bir iletişim sürecidir (Linstone & Turoff, 1975, s. 3). Teknik, "...II. Dünya Savaşı'ndan sonra (1946) RAND Şirketi tarafından acil savunma ve dünya ekonomik durumu konularında konu ile ilgili seçilmiş uzmanların yüz yüze gelmeden ortak görüşlerinin alınması amacıyla geliştirilmiştir" (Demirel, 2012, s. 79). Araştırma konusuna ilişkin baskın görüşlerin olumsuz etkisine kapalı olan Delphi tekniği ile, "nedenler ne olursa olsun, çözüm getirilmek istenen sorunlar ne kadar karmaşık ve ön düşünceler ne kadar birbiriyle çatırırsa çatırsın, sonuçta bu teknikle karşıt düşünceler birbirine yaklaştırılmakta ve bir birleşim elde etmek mümkün olmaktadır" (Demirel, 2012, s. 82).

"Genel olarak Delphi tekniği üç temel özelliğe sahiptir: katılımı gizlilik, grup tepkisinin istatistiksel analizi ve kontrollü geri besleme" (Dalkey' den aktaran Şahin, 2001, s. 216). Her biri, bir önceki uygulamadan elde edilen sonuçlara göre yapılandırılan ve birbiri ardınca gerçekleştirilen anket uygulamalarına dayanan Delphi tekniğinde katılımın gizliliği ilkesi her bir katılımcının, bilgi ve deneyimlerine dayalı kişisel görüş ve eğilimlerini, diğer katılımcılardan etkilenmeksizin ifade etmesine olanak tanır. Delphi tekniğinde, uygulanan anketlerin "...istatistiksel analizi tamamlandıktan sonra analiz sonuçları, yani anketi yanıtlayanların genel eğilimleri bir sonraki anketle birlikte katılımcılara iletilir. Bu şekilde

bireyler düşüncelerini kendilerine iletilen sonuçlarla, farklı görüş ve yaklaşımlarla karşılaştırarak yeniden gözden geçirirler” (Şahin, 2001, s. 216).

Delphi tekniği, başlangıçta gelecekteki olaylar ve eğilimleri yordamak için kullanılmaya başlanmışsa da bugün için kullanım alanı genişlemiştir (olayları ve eğilimleri kestirme; ihtiyaç analizi; yetişek/programın planlanması; pazar araştırması; standartların oluşturulması; kurum ve kuruluşların amaçlarının belirlenmesi; politikalar geliştirme) (Demirel, 2011, s. 89). Ulusal düzeyde yapılan birçok çalışmada (Arık ve Kutlu, 2013; Arslan, 2010; Gençtürk ve Akbaş, 2013; Karacaoğlu, 2008; Koçdar ve Aydın, 2013; Semerci ve Semerci, 2001; Şahin, 2001, 2009) da açıklanan ve kullanılan Delphi tekniği, uygulama ilkeleri, özellikleri, kullanım alanları ve amaçları göz önüne alındığında, öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin çalışmalarda da kullanılabilir niteliktedir.

“...bir problem durumuna ilişkin uzman görüşlerini sistematik bir şekilde elde eden geçerli ve güvenilir bir...” (Gençtürk ve Akbaş, 2013, s. 338) veri toplama yöntemi olarak Delphi sürecinin “...başarısı büyük ölçüde ilgili alanlardaki uzman kişilerin seçimine bağlıdır. Uygun uzmanların seçimi Delphi çalışmalarının güvenilirliğini artıran en önemli özelliktir” (Şahin, 2009, s. 129).

“Yeterlik alanları ve yeterlikler belirlenirken alanda uzmanlaşmış ve bu yeterlikleri sergileyen bireylerin görüşlerini almak yapılacak çalışmalarda büyük rol oynayacaktır...Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi sürecinde, öğretmen görüşlerinin alınması ve bunların sistemli bir şekilde araştırmalara dahil edilmesi gereklidir. Bu durumda yeterlikleri öğretmenin belirlemesi ve bu konuda söz sahibi olması eğitimde kaliteyi artırmak adına önemlidir” (Arık ve Kutlu, 2013, s. 168).

Ardışık anket uygulamalarına dayanan Delphi tekniği/paneli/süreci, teorik olarak, uzlaşma sağlanıncaya dek sürdürülebilir. Ancak birçok araştırmacı, üç turda/yinelemede gerçekleştirilen anket uygulamalarının, görüşüne başvuru uzmanların uzlaşma sağlamaları konusunda çoğu çalışma için yeterli olduğunu belirtmektedir (Hsu & Sanford, 2007, s. 2). Veri toplama yöntemi olarak yararlanılan Delphi tekniği bu çalışmada üç turda tamamlanmıştır.

İlk turda kullanılmak üzere hazırlanıp Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (EK 1) ve Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu (EK 2) tarafından değerlendirilip kullanıma uygun bulunan anket formu (EK 3), 2015-2016 eğitim-öğretim yılı itibarıyla hizmet vermekte olan GSL’ lerde görev yapan MİOY dersi öğretmenleri ile eğitim

fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümlerine bağlı MEABD' de görev yapan ilgili öğretim elemanlarına posta yolu ile gönderilmiştir.

Araştırmanın amacına, önemine ve Delphi tekniğine ilişkin özet bilgiler içeren bir sunuş metni, katılımcı bilgilerine ayrılan bir bölüm ve bir adet açık uçlu sorudan oluşan Delphi tekniği birinci tur anketi, 22 öğretmen ve 17 öğretim elemanı olmak üzere toplam 39 MİOY eğitimcisi tarafından cevaplanmış, posta veya e-posta yoluyla araştırmacıya ulaştırılmıştır.

Birinci turda elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak hazırlanan ikinci tur anketi (EK 4), önceki uygulamaya katılan 39 alan uzmanına, tercihleri dolayısıyla e-posta yolu ile gönderilmiştir. Bu anket formunun sunuş metninde, birinci turun tamamlanması sürecine ilişkin geri bildirim niteliğindeki bilgilere ve ikinci tur kapsamındaki işlem basamaklarına özet olarak yer verilmiştir. Anket formunda, üç ana yeterlik alanı altında toplanmış toplam 49 yeterlik maddesi yer almaktadır. Katılımcılardan, önem/gereklilik düzeyini göz önünde bulundurarak her bir yeterlik maddesine, ifade ettiği anlam da açıklanan rakamsal dizgede 1 ile 7 arasında bir değer biçmeleri istenmiştir. Bununla beraber her bir yeterlik maddesinin altında, katılımcıların o maddeye ilişkin görüş ve yorumlarını ekleyebilecekleri bir açıklama kısmı da yer almaktadır. Toplam 35 alan uzmanı (22 öğretmen ve 13 öğretim elemanı) tarafından cevaplanan bu anket formları araştırmacıya, yine e-posta yolu ile ulaştırılmış; ayrıca katılımcılar, ikinci turda elde edilen verilerin analizi ve bir sonraki aşamada izlenecek yol hakkında ileriye dönük olarak bilgilendirilmiştir.

Delphi tekniğinin ve veri toplama sürecinin son aşaması olan üçüncü turda kullanılmak üzere, bir önceki uygulamaya ilişkin kişisel görüşleri içermesi dolayısıyla her katılımcı için ayrı ayrı hazırlanan anket formu (EK 5) da, önceki uygulamaya katılan 35 alan uzmanına e-posta yolu ile gönderilmiştir. Anket formunun sunuş metninde formun nasıl hazırlandığına, ne içerdiğine, katılımcıların formu nasıl doldurması gerektiğine ve bu aşamada elde edilen verilerin analizi sonucunda, araştırmada nasıl bir seyir izleneceğine ilişkin bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir. Anket formunda, birinci tur sonucunda oluşturulan öğretmen yeterlikleri, bu yeterliklere ilişkin ikinci tur sonunda elde edilen istatistiksel bulguların bir kısmı ve bu araştırma için ifade ettiği anlam ile katılımcının ikinci turda verdiği yanıtlar yer almaktadır. Bu turda katılımcılardan, bir önceki uygulama sonucunda elde edilen grup tepkisine ilişkin parametreleri ve önceki cevaplarını göz önünde bulundurarak, önem/gereklilik düzeyine göre her bir yeterlik maddesine 1 “en az”,

7 ise “en çok” anlamına gelen rakamsal dizgede yeniden bir değer biçimleri istenmiştir. Toplam 30 alan uzmanı (18 öğretmen ve 12 öğretim elemanı) tarafından cevaplanan bu anket formları araştırmacıya, yine e-posta yolu ile ulaştırılmış; ayrıca katılımcılar, üçüncü aşama sonunda elde edilecek bulguların ve sonuçların kendileriyle paylaşılacağı hususunda bilgilendirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Birinci Delphi paneline iştirak eden 39 katılımcının, formda yer alan bir adet açık uçlu soruya verdiği yanıtlar nitel özellikler göstermektedir. Dolayısıyla bu verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. “Nitel veri analizi, araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri (pattern) ortaya çıkardığı, önemli değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verdiği bir süreçtir” (Bogdan ve Biklen’ den aktaran Özdemir, 2010, s. 328). “Nitel veri analizinin temel amacı, bireylerin öznel bir şekilde yapılandırdıklarının sistematik olarak anlamlandırılması ve sonuç olarak da kavramsallaştırılması ya da kuramsallaştırılmasıdır” (Ekiz, 2009, s. 73). Dayandığı ilke ve yöntemler ile, nicel veri analizinden oldukça farklı özellikler gösteren nitel veri analizi, kuramsal ve uygulamalı çalışmalar bakımından da nispeten kısa bir geçmişe sahiptir. Dolayısıyla nitel verilerin analizinde, nicel veri analiz geleneğinde olduğu gibi bir standartlaşma yoktur. Bunun da ötesinde, alanda çalışma yapan kuramcılar ve araştırmacılar böyle bir standartlaşmanın, nitel verinin doğasına ve yapısına aykırı olduğunu vurgulamakta, nitel veri analiziyle ilgili olarak birbirinden farklı yöntem ve modeller ortaya koymakta ve kullanmaktadırlar. Nitel araştırmalar, dolayısıyla da nitel verilerin analizi çeşitlilik, yaratıcılık ve esnekli anlamına gelir ve birtakım yeni yaklaşımları gerektirir. Kendisine hareket imkanı sağlayan bu şartlar altında araştırmacının, var olan analiz yöntemlerini gözden geçirerek kendi araştırması için bir veri analiz planı geliştirmesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 219).

Nitel veri analizinde en sık kullanılan iki temel yöntem vardır: betimsel analiz ve içerik analizi. Betimsel analizde, “...araştırmada kullanılan gözlem, görüşme ve doküman (belge) gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak analiz edilir. Analizlerde, temele alınan soru ya da konu başlık haline getirilerek, başlığa uygun olan verilerden doğrudan doğruya alıntı yapılarak analizler ortaya konur” (Ekiz, 2009, s. 75). “Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 224). İçerik analizinde ise, “...temel

amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır...Bu amaçla...temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 227). “İçerik analizi ikinci dereceden bir okumadır. Bunun, ilk bakışta göze çarpan ve görünen yanları aşmayı sağlayan daha verimli ve anlamlı bir okuma olması hedeflenmektedir. *A priori* olarak ilk bakışta kavranan şeyler, teknik betimleme ve anlama mekanizmalarıyla denetlenmekte ve test edilmektedir” (Bilgin, 2006, s. 8). Bu süreçte ilk olarak veri seti, belirli bir analiz birimi (sözcük, cümle vb.) ile kodlanır. Bu kodlama “...mesajın anlamı üzerinde bir işlem yapmak demektir. Bu işlem tamamen nötr değildir; mesajın anlamını birtakım kategorilere bölerek indirgemek, mesajın bütünü ile mesajın indirgenmiş şekli arasında bir özdeşlik ya da en azından bir benzerlik bulunduğu varsayımına dayanmaktadır” (Bilgin, 2006, s. 12). Verilerin, içeriği göz önüne alınarak bazı kodlara indirgenmesi işlemi, “...anlam maddelerinin (item) sınıflandırılmasını ve frekanslarının belirlenmesini sağlamaktadır. Belirli ölçüler, sayılar ve kategorilerin kullanılması nedeniyle ‘taksonomik’ bir yöntem niteliği taşımaktadır” (Bilgin, 2006, s. 13). Daha sonra ise bu kodlar, alanyazına dayanarak önceden belirlenmiş veya araştırma sürecinde araştırmacı tarafından belirlenmiş temalar altında toplanır. Bu sayede verilerin tanınması ve birbirleriyle olan ilişkilerinin ortaya konması mümkün olur. Sürecin son aşamasında ise bulgular, araştırmacı tarafından yorumlanır ve bazı sonuçlara ulaşılır.

Delphi tekniği birinci tur sonucunda nitel verilerin elde edildiği araştırmanın bu ilk aşamasında, karma bir yaklaşım benimsenerek betimsel analiz ve içerik analizi bir arada kullanılmıştır. Bu süreçte öncelikle anket formları tek tek incelenerek alan uzmanlarının belirttiği görüşler maddeler halinde listelenmiştir. Bu işlem sonucunda toplam 278 ifade elde edilmiştir. Birçoğu birden çok yeterlik alanı altında değerlendirilebilecek olan ve birden çok yeterliği işaret eden bu maddeler yorumlanıp benzer ifadeler bir araya getirilmiştir. Bir araya getirilen ifadeler için önce daha geniş anlamlı ve kapsamlı birinci düzey kodlar, daha sonra ise bu kodları niteleyen daha dar anlamlı ikinci düzey kodlar belirlenmiştir. Son olarak ise belirlenen bu kodlardan yola çıkılarak yeterlik maddeleri oluşturulmuş ve bu yeterlik maddeleri, önceden belirlenmiş üç ana tema/yeterlik alanı altında toplanmış/listelenmiştir. Verilerin sayısallaştırılması hususunda ise, alanda en sık kullanılan analiz ve sunum yöntemlerinden sıklık (f) ve yüzdelik (%) değerler kullanılmıştır. Burada sıklık, aynı yeterliği işaret eden katılımcı ifadelerinin sayısını,

yüzdelik ise bu ifadelerin, aynı yeterlik alanı altında yer verilebilecek olan ifadelerin tümü içerisindeki ağırlığını belirtmektedir. Araştırmada, elde edilen nitel verilerin kodlara indirgenerek sayısallaştırılması işlemi, belirlenen yeterlik maddelerini bir önem veya öncelik sırasına koymaktan ziyade, analizi ve elde edilen bulguları daha somut, anlaşılır ve güvenilir kılarak okuyucuya sunmak amacıyla yapılmış ve tablolaştırılmıştır.

İkinci ve üçüncü Delphi paneli sonunda elde edilen nicel veriler ise; tek tek kişilerin değil katılımcı grubun ortak görüşüne, olumlu veya olumsuz yönde bir uzlaşma sağlamaya odaklı olan Delphi yönteminin doğası gereği yüzdelik (%), aritmetik ortalama (AO), medyan (Mdn), standart sapma (SS) ve çeyrekler arası fark (ÇAF) gibi merkezi yığılma ve merkezi dağılma ölçüleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu ölçülerden yüzdelik, belli bir veriye ilişkin frekansın toplam frekans içerisindeki ağırlığını ifade eder. Aritmetik ortalama, verilerin toplamının veri sayısına bölünmesi ile elde edilen ve en sık kullanılan merkezi yığılma ölçülerindendir. Medyan, “...bir dağılımdaki verileri iki eşit parçaya böler” (Alpar, 2010, s. 41). Başka bir ifadeyle sıralı olan veri setindeki elemanların yarısını soluna diğer yarısını da sağına alan değerdir. Dağılımdaki uç değerlerden etkilenmemesinden dolayı medyan, diğer merkezi yığılma ölçülerinden üstündür (Kan, 2013, s. 420). “Dağılım ölçüleri arasında en çok kullanılan standart sapma, bir ölçüler dizisindeki ölçülerin aritmetik ortalamadan ne derece uzaklara yayıldıklarını...gösteren bir ortalamadır” (Karaca, 2010, s. 257). Çeyrekler (kartiller), medyandan farklı olarak, sıralı bir veri setini dört eşit parçaya böler. Üçüncü çeyrek ile birinci çeyreğin farkı olan çeyrekler arası fark ise frekansları da göz önüne alan, hatalı verilerden etkilenmeyen dirençli bir merkezi dağılım ölçüsüdür (Gürsakal, 2010, s. 158).

İkinci ve üçüncü Delphi uygulaması sonucunda elde edilen verilerin analizi gerekli olmakla birlikte grubun, yeterlik maddeleri üzerinde bir uzlaşmaya varıp varmadıkları veya uzlaşma var ise bunun hangi yönde olduğu hakkında karar vermede yeterli değildir. Karar verme veya “... değerlendirme, elde edilen ölçme sonuçlarından bir anlam çıkarmak için, ölçme sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılmasına dayanır” (Atılğan, 2013, s. 350). Yurt içi ve yurt dışında Delphi tekniği kullanılarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, gerek verilerin analizinde gerekse de ölçümlerin değerlendirilmesinde kullanılan ölçütlerde araştırmacıların birbirinden farklı yollar izledikleri görülmektedir. Bu araştırmada ise Şahin (2009) tarafından belirlenen çok yönlü uzlaşma göstergeleri temel alınmış; ancak yeterlik maddeleri üzerindeki uzlaşma durumunun güçlendirilmesi amacıyla bazı ölçütler daraltılmış, bazılarında ise asgari düzey yükseltilmiştir. Belirlenen göstergelerin sınırları

dışında kalan yeterlik maddeleriyle ilgili olarak ise, bu maddeler üzerinde uzlaşmanın olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmada kullanılan uzlaşma ölçütleri Tablo 15’ te sunulmuştur.

Tablo 15

Uzlaşma Ölçütleri

Uzlaşma	Uzlaşma Göstergeleri
Pozitif Yönlü Uzlaşma	Eğer medyan ≥ 5 ve $\text{ÇAF} \leq 1$ ise
	Eğer medyan ≥ 5 ve $\text{ÇAF} \leq 2$ ise ve 5-7 frekansı $\geq \% 80$ ise
Negatif Yönlü Uzlaşma	Eğer medyan ≤ 3 ve $\text{ÇAF} \leq 1$ ise
	Eğer medyan ≤ 3 ve $\text{ÇAF} \leq 2$ ve 1-3 frekansı $\geq \% 80$ ise

Ayrıca, grup görüşünün süreç içerisinde olumlu veya olumsuz yönde farklılaşma olasılığı göz önünde bulundurularak, ikinci tur sonunda önemli/gerekli görülmeyen yeterlik maddelerinin elenmemesi, bu işlemin üçüncü tur sonuna bırakılarak tasarıya son şeklinin verilmesi kararlaştırılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Delphi tekniği ile elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

3.1. Alan Bilgisi Yeterlikleri

3.1.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği kapsamında gerçekleştirilen birinci anket uygulamasına katılarak görüş bildiren alan uzmanları, alan bilgisi yeterlik alanı altında değerlendirilebilecek olan ve bir kısmı birden çok yeterliğe işaret eden toplam 176 yeterlik maddesi/cümlesi sıralamışlardır. Doğrudan alıntılar ile, aynı yeterliğe işaret ettiği değerlendirilen ifadeler, bu ifadelerin sayısı ve alan bilgisi başlığı altında değerlendirilebilecek tüm ifadeler içerisindeki ağırlığı, bu ifadeler için belirlenen birinci ve ikinci düzey kodlar ile bu ifade ve kodlardan yola çıkılarak oluşturulan daha geniş kapsamlı yeterlik maddeleri Tablo 16’ da sunulmuştur.

Tablo 16

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
1. Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme	eğitim yaşamboyu önem	müzik	3	1,7	“Müzik eğitime önem verme”; “Müziğin yalnızca okulda değil tüm yaşamda içselleştirilmesi”; “Müzik eğitimi yoluyla toplumun sosyokültürel gelişimine katkıda bulunma”
2. MİÖY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme	yer önem	mıoy	3	1,7	“Müziksel işitme okuma ve yazmanın müzik sanatındaki yeri ve öneminin fark edilmesini sağlayabilme”; “Müziksel işitme derslerinin diğer derslere katkısını öğrenci ile paylaşarak, bu konuda dikkatli ve sabırlı olmalarını belirtmesi”; “Müziğin bir dil olduğu yaklaşımından yola çıkarak, konuşma dilinde gerçekleşen aşamalar sıralamasının, müzikal okuryazarlık sürecinde de gerçekleşebileceği noktasında sabır ve anlayış gösterebilme”
3. Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme	yazı terim işaret	müzik dili	6	3,4	“Nota yazımı konusunda öğrencilere örnek olacak şekilde doğru ve estetik nota yazımı yapabilmesi”; “İyi bir notist olması gerekir”; “Müzik terimlerinin bir çoğuna hakim olma”; “Müzik terimlerine hakim olma”; “Müzik terimleri ve işaretlerini bilmek”; “Müzik yazısını bütün ayrıntılarıyla bilir”
4. Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme	yatay dikey	müziksel algılama	17	9,65	“Aralık duyma-yazma, fraz tekrarları, dikte yazabilme, akor çevrimleri”; “Sağlam işitme/armoni bilgisine sahip olması gerekli”; “İyi bir kulak eğitimi”; “Müziksel işitme, okuma ve yazma”; “Aynı anda çalınan birden fazla ses duyduğunda kaç ses çalındığını ayırt edebilme”; “Akorları çevrimleriyle birlikte duyabilme”; “MİÖY derslerini yürütülebilecek nitelikte müzik kulağına sahip olma”; “Tonalite, modalite tanıma”; “Teksesli ve çoksesli duyma becerisi”; “Tonal ve makamsal algıları gelişmiş”; “Gelişmiş ezgisel ve ritmik hafızaya sahip olması”; “Ses, aralık ve akorları doğru bir şekilde algılar, nitelendirir”; “Ölçüleri, ritim kalıplarını kusursuz seviyede algılar, nitelendirir”; “Elverişli bir işitme yeteneğine sahip olması (rölatif üzerinde olmalı)”; “İyi bir düzeyde, doğuştan gelen bir işitme yeteneğine sahip olmalı”; “İşitme yeteneği iyi bir eğitimle geliştirilmiş olmalı”; “Müzikal hafıza gelişimi”

Tablo 16 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
5. İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme	-	müziksel okuryazarlık	22	12,5	“Okuma parçalarını (entonasyon, ritmik vb.) önce kendisinin iyi okuyabilmesi”; “Dikte yazmalı ve yazdırmayı bilmeli”; “Müziksel işitme, okuma ve yazma”; “Bona, solfej, deşifre okuma”; “İyi bir deşifre, solfej, bona yapabilmesi”; “Solfej, deşifre, ezgi diktesi”; “Solfej okuma”; “Dikte yazma”; “Solfej ve bona yapabilme”; “Müziksel okuma becerisi”; “Müziksel yazma becerisi”; “Solfej yapabilme becerisi gelişmiştir”; “Kusursuz dikte yazabilecek kapasiteye sahiptir”; “Öğrenci ile mutlak suretle bona, solfej uygulamalarında kendisi de okuyabilmeli”; “Müziksel okuma örneklerini seslendirebilme”; “Bona yapma becerisi”; “Tonal solfej okuma (5 diyez-5 bemol maj ve min tonlar)”; “Geleneksel Türk müziği (THM-TSM) solfej okuma (basit makamlar, şed makamlar, bazı bileşik makamlar)”; “Teksesli tonal dikte yazma (3 diyez-3 bemol tonlar)”; “Teksesli makamsal (THM-TSM) dikte yazma (basit makamlar, bazı bileşik makamlar)”; “İki sesli tonal dikte yazma (2 diyez-2 bemol tonlar)”; “İki sesli makamsal (THM-TSM) dikte yazma (basit makamlar)”
6. Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme	Türk Batı	kuram	28	15,9	“Sağlam bir aralık bilgisi ve ritmik bilgisi olmalı”; “Teorik donanım”; “Tonal ve makamsal bilgi”; “Teorik bilgi donanımı”; “Türk müziği nazariyat bilgisi, makam, usul bilgi ve duyumu”; “Müzik teorisi bilgisinin çok iyi olması”; “Dizi, aralık ve akor konularında yeterli donanıma sahip olma”; “Ton bilgisi konusunda yeterli donanıma sahip olma”; “Makamsal müziğe hakim olma”; “Hüseyini, kürdi, nikriz gibi yaygın kullanılan makamları teorik ve işitsel olarak işleyebilecek yeterlikte olma”; “Türk müziği nota sistemi, form bilgisi vb. donanımlara sahip olma”; “Müzik teorisi ve armonisinde yeterlik”; “Klasik Batı müziğinin yanı sıra, Türk müziği ses sistemlerini derse adapte edip kullanabilme”; “Makamlar hakkında temel bilgilere sahip olma”; “Tonalite, modalite tanıma”; “Müzik teorisi bilgisi”; “Müzik teorisi bilgisinin olması”; “Önemli müzik türlerinin genel ses sistemlerini bilir”; “Müzik teorisini bilir (diziler, aralıklar, akorlar, tonaliteler, modal diziler vb.)”; “Müzik teori ve kuramlarına hakim olabilmesi”; “Türk müziği ses sistemi, nazariyat ve usülleri hakkında bilgili olabilmesi”; “Alan ders içeriklerine hakim olmalı”; “Temel ve ileri seviyede müzikal bilgiye sahip olması”; “Müzik teorisi alanında yeterli bilgiye sahip olma”; “Uluslar arası müzik kuramına en az uygulama düzeyinde hakim olmalı”; “Türk müziği tarihi, makam ve ölçüleri konularında yetişmiş olmalı”; “Batı müziği teorisi ve tonalite bilgisi”; “Türk müziği teorisi ve makam bilgisi”; “Batı müziği akor bilgisi”; “Akor bilgisi”

Tablo 16 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
7. Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme	Türk Batı	çokseslendirme	20	11,36	“Armoni”; “Sağlam armoni bilgisine sahip olması gerekli”; “Armoni ve kontrpuan bilgisine sahip olmalı”; “Armoni bilgisi”; “Armoni bilgisi”; “Armoni bilgisi (belli bir oranda)”; “Armoni bilgisinin çok iyi olması”; “Armoni bilgisinin yeterli düzeyde olması gerekir”; “Kadanslar ve akor bağlantıları konuları hakkında yeterli bilgi ve donanıma sahip olma”; “Armoni bilgisi”; “Müzik armonisinde yeterlik”; “Armoni bilgisi”; “Armoni bilgisinin olması”; “Dersi destekleyecek armoni bilgisine sahip olma”; “(Gerektiğinde) tonal ya da makamsal eserlere düzenleme yapabilecek düzeyde armoni bilmeli”; “Armoni bilmeli”; “Üçlü ve dörtlü armoni akorlarını ve bu akorların bağlantılarını bilmeli”; “Belli düzeyde kontrpuan bilmeli”; “Orta düzey armoni bilgisi”; “Temel kontrpuan bilgisi”
8. Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme	Türk Batı kullanma	çokseslendirme	9	5,11	“Makamsal ve tonal armoniyi uygulayabilme”; “Amaca uygun ezgi, armoni üretebilir”; “Armoni, eşlik ve kontrpuan bilgilerini işitme eğitiminde kullanması”; “(Gerektiğinde) tonal ya da makamsal eserlere düzenleme yapabilecek düzeyde armoni bilmeli”; “Makamsal ya da tonal ezgi üretebilmeli, bu ezgilere ikinci ses yazabilmeli”; “Üçlü ve dörtlü armoni akorlarını ve bu akorların bağlantılarını bilmeli”; “Kadanslar ve akor bağlantıları konuları hakkında yeterli bilgi ve donanıma sahip olma”; “Söz konusu dersin kuramsal bilgisini aktarırken icraya yönelik yöntem ve teknikleri kullanabilme”; “Teorik bilgilerini uygulamalarla ilişkilendirebilmeli”
9. Türk ve Batı müziği tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme	Türk Batı	müzik tarihi	4	2,27	“Müzik tarihi konusunda yeterli bilgiye sahip olma”; “Tüm tarihi (müzik tarihi) bilgilere sahip olmalıdır”; “Türk müziği tarihi, makam ve ölçüleri konularında yetişmiş olmalı”; “Dünya müzik tarihini, müzik dönemlerini ve bu dönemlere ilişkin usul (stil) özelliklerini bilmeli”; “”
10. Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme	Türk Batı	biçim	6	3,4	“Müzik formları konusunda da yeterli olmalı”; “Türk müziği nota sistemi, form bilgisi vb. donanımlara sahip olma”; “Batı müziği form ve biçimleri hakkında bilgi sahibi olabilmesi”; “Alan ders içeriklerine hakim olmalı”; “Müzikal form bilgisine sahip olma”; “Türk müziği ile Batı müziği temel formları hakkında bilgi sahibi olma”

Tablo 16 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
11. Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme	Türk Batı	çalgı	2	1,13	“Öğrencilerin anadali olan çalgıları (keman, flüt vb) iyi tanınması, ses aralıklarını ve özelliklerini iyi bilmesi”; “Diğer çalgıları tanınması ve bu çalgılarla ders çeşitliliğini geliştirmesi (örneğin bağlama)”
12. Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme	sağlık teknik	şan	2	1,13	“İnsan sesinin özelliklerini (rejistir, erkeklerde falsetto ses üretme, ses sağlığı vb.) bilmeli”; “Şan tekniğini bilir”
13. Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme	teknik kullanma	şan	3	1,7	“Kaliteli bir ses tekniğine sahip olması”; “Sesini uygun teknikle kullanabilme (şan)”; “Kaliteli ses üretebilme”
14. İyi düzeyde piyano çalabilme	hakimiyet çalma	piyano	18	10,22	“Piyano hakimiyeti”; “Piyanoya hakim olması”; “İyi derecede piyanoya hakim olmalı”; “Piyano çalabilmeli”; “Klavyeye hakim olması”; “Piyano çalabilme”; “Özellikle piyanoyu etkin bir şekilde kullanabilmeli”; “Yeterli düzeyde piyano çalmak”; “Piyanoya hakim olma”; “Piyanyu aktif olarak kullanabilme”; “İyi derecede piyano çalabilmesi”; “Yaptığı derslerde, amaca yönelik olarak, piyano çalgısından etkili ve verimli şekilde yararlanabilecek beceriye sahiptir”; “Piyanoya hakim olmalı”; “İyi derece piyano çalabilmesi”; “İşitme eğitimi derslerinde kullandığı piyano çalgısında mutlaka üç sesli envansiyon çalışmış olması (iki ve üç sesli dikte çalışmalarına katkı sağlaması açısından)”; “Yeteri düzeyde piyano seslendirebilme”; “Asgari düzeyde yeterli olabilecek şekilde piyano tekniği”; “İyi düzeyde piyano çalmalı”
15. Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme	Türk Batı çalma	çalgı	4	2,27	“Klasik Batı müziğinin yanı sıra, Türk müziği ses sistemlerini derse adapte edip kullanabilme”; “Diğer çalgıları tanınması ve bu çalgılarla ders çeşitliliğini geliştirmesi (örneğin bağlama)”; “Öğretimde yalnızca piyano, elektronik org vb. değil çeşitli ses kaynakları kullanarak bunları işitme-yazma alanlarında kullanabilme”; “Türk müziği solfej çalışması yapılırken mutlak suretle Türk müziği çalgısını kullanıyor olabilmesi (bağlama, ud vs.)”

Tablo 16 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
16. Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme	okuma çalma	deşifre	14	7,95	“İyi ve hatasız deşifre okuyabilmeli”; “Deşifre okuma”; “İyi bir deşifre yapabilmesi”; “Özellikle deşifre becerisinin iyi olması gerekir”; “Deşifre”; “Deşifre kabiliyeti yüksek olmalı”; “İlk defa gördüğü eşlik partisini deşifre olarak çalabilme”; “Makamsal ve tonal armoniyi deşifre olarak uygulayabilme”; “Deşifre okuma ve seslendirme becerisi”; “Tonal deşifre yapma (3 diyez-3 bemol tonlar)”; “Deşifre becerisi gelişmiştir”; “Müzikal deşifre yeteneğinin gelişmiş olması”; “Belli solfej kitaplarını okutabilecek düzeyde deşifre solfej yapabilmeli”; “Geleneksel Türk müziği (THM-TSM) deşifre yapma (basit makamlar)”
17. Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme	tonal modal piyano Türk	eşlik	28	15,9	“Ezgi eşliği becerisi”; “Eşikleme becerisi”; “Ezgisel okuma parçalarına piyano ile eşlik edebilmesi”; “Piyano aktif olarak kullanıyor olması (solfej, eşlikler vs. için)”; “Solfej çalışmaları sırasında eşlik yapmak”; “Piyano eşlik”; “Eşlik etmeli”; “Piyano ile eşlik etme”; “Solfej parçalarına piyano eşlik yapabilmesi”; “Korepetisyon becerisinin çok iyi olması gerekir”; “Çeşitli tonlarda solfej eğitimi için piyano eşliğinde önemli hakimiyet seviyesinde olmalıdır”; “Eşlik bilgisi”; “Piyano ile eşlik edebilme”; “Solfej parçalarına eşlik yapabilme”; “Piyanoda eşlik yapabilme”; “Tonal ve modal ezgilere enstrümanla eşlik edebilme”; “Piyano ile eşlik becerisi”; “Piyano ile eşlik yapabilmesi”; “Solfej parçalarını eşliklendirebilmeli”; “Piyano ile mikrotonal ve tampereman sisteme uyarlanmış Türk müziği eşikleme becerisi”; “Eşlik bilgilerini işitme eğitiminde kullanması”; “Türk müziği solfej çalışması yapılırken mutlak suretle Türk müziği çalgısını kullanıyor olabilmesi (bağlama, ud vs.)”; “Temel düzeyde eşlik yapabilme”; “Yeteri düzeyde eşlik çalabilme”; “Müziksel okuma örneklerine piyano ile eşlik çalma becerisine sahip olma”; “Solfej parçalarına orijinal notalarıyla ya da doğaçlama eşlik yapabilmeli”; “Belli solfej kitaplarını okutabilecek düzeyde eşlik yapabilmeli”; “Piyano ile Batı müziği solfeji eşikleme becerisi”
18. Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme	kültür tür çeşitlilik	müzik	6	3,4	“Derse ilişkin materyallerde Dünya müzik mirasının tümünden yararlanabilme”; “Dünyadaki farklı müzikleri karşılaştırabilme ve analiz etme becerisi”; “Dünya müzik tarihini, müzik dönemlerini ve bu dönemlere ilişkin üslup (stil) özelliklerini bilmeli”; “Önemli müzik türlerinin genel ses sistemlerini bilir”; “Müzik eğitimi sistemlerine, farklı kültür, ekol vs. gibi bilgilere sahip olmalı”; “Müzik tür ve çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma”

Tablo 16 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
19. Nota yazım programlarını kullanabilme	nota yazma kullanma	program	6	3,4	“Alana özgü notasyon programlarını (Sibelius, Finale vb.) iyi kullanabilmesi”; “Teknolojiyi MİOY çalışmalarında kullanmak, öğrencilerin de kullanımını sağlamak”; “Nota yazım programları”; “Bilişim teknolojilerinden yararlanarak dersi işlemesi”; “Nota yazım programlarına hakim olması gerekir”; “Dijital müzik yazma, okuma programlarına hakim olma”

Tablo 16’ da belirtildiği üzere “müzik”, “eğitim”, “yaşamboyu” ve “önem” sözcükleriyle kodlanan toplam 3 (%1,7) ifadeden hareketle “Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme”; “mıoy”, “yer” ve “önem” sözcükleriyle kodlanan toplam 3 (%1,7) ifadeden hareketle “MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme”; “müzik dili”, “yazı”, “terim” ve “işaret” sözcükleriyle kodlanan toplam 6 (%3,4) ifadeden hareketle “Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme”; “müziksel algılama”, “yatay” ve “dikey” sözcükleriyle kodlanan toplam 17 (%9,65) ifadeden hareketle “Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme”; “müziksel okuryazarlık” sözcüğüyle kodlanan toplam 22 (%12,5) ifadeden hareketle “İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme”; “kuram”, “Türk” ve “Batı” sözcükleriyle kodlanan toplam 28 (%15,9) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme”; “çokseslendirme”, “Türk” ve “Batı” sözcükleriyle kodlanan toplam 20 (%11,36) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme”; “çokseslendirme”, “Türk”, “Batı” ve “kullanma” sözcükleriyle kodlanan toplam 9 (%5,11) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme”; “müzik tarihi”, “Türk” ve “Batı” sözcükleriyle kodlanan toplam 4 (%2,27) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziği tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme”; “biçim”, “Türk” ve “Batı” sözcükleriyle kodlanan toplam 6 (%3,4) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme”; “çalgı”, “Türk” ve “Batı” sözcükleriyle kodlanan toplam 2 (%1,13) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme”; “şan”, “sağlık” ve “teknik” sözcükleriyle kodlanan toplam 2 (%1,13) ifadeden hareketle “Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme”; “şan”, “teknik” ve “kullanma” sözcükleri ile kodlanan toplam 3 (%1,7) ifadeden hareketle “Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme”; “piyano”, “hakimiyet” ve “çalma” sözcükleriyle kodlanan toplam 18 (%10,22) ifadeden hareketle “İyi düzeyde piyano çalabilme”; “çalgı”, “Türk”, “Batı” ve “çalma” sözcükleriyle kodlanan toplam 4 (%2,27) ifadeden hareketle “Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme”; “deşifre”, “okuma” ve “çalma” sözcükleriyle kodlanan toplam 14 (%7,95) ifadeden hareketle “Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme”; “eşlik”, “tonal”, “modal”, “piyano” ve “Türk” sözcükleriyle kodlanan toplam 28 (%15,9) ifadeden hareketle “Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme”; “müzik”, “kültür”, “tür” ve “çeşitlilik” sözcükleriyle kodlanan toplam 6 (%3,4) ifadeden

hareketle “Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme”; “program”, “nota yazma” ve “kullanma” sözcükleriyle kodlanan toplam 6 (%3,4) ifadeden hareketle ise “Nota yazım programlarını kullanabilme” yeterlik maddesi oluşturulmuş ve alan bilgisi başlığı altında toplanmıştır.

Katılımcı ifadelerini temsil eden kodlara dayanılarak oluşturulup alan bilgisi yeterlik alanı altında toplanan bu 19 yeterlik maddesi daha çok, hizmet öncesi  ğretmen eğitimi sürecinde kuramsal ve uygulamalı alan dersleriyle  ğretmen adayına kazandırılabilcek nitelikte olup genelden özele doğru müzik, müzik eğitimi ve M OY eğitimi kavramlarını, bu kavramların yapısını, işlevini, önemini ve birbirleriyle olan bağıntılarını anlayıp a ıklayabilmeyi, farklı müziksel yapıları (dikey-yatay, tek sesli-çok sesli) doğru olarak algılayıp iyi düzeyde müziksel okuma yazma yapabilmeyi, Türk ve Batı müziğine ilişkin kültürel, kuramsal, teknik bilgilerin yanında uygulamaya dönük bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Uzmanların, alan bilgisiyle ilgili olarak en sık işaret ettiği yeterliklerden bazıları sırasıyla 6’ ncı, 17’ nci, 5’ inci, 7’ nci, 14’  nc , 4’  nc  ve 16’ ncı maddelerdir. Yani alan uzmanlarına göre, GSL’ de görev yapan bir M OY dersi  ğretmeni öncelikle, Türk ve Batı müziği kuramları hakkında bilgi sahibi olmalı; özellikle müziksel okuma çalışmalarında sessel eksenini destekleyip etkisini güçlendirerek okumayı kolaylaştırmak amacıyla, tonal ve modal ezgilere farklı  algılar ile eşlik edebilmeli; müziksel dilin öğelerini gözeterek iyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilmeli; Türk ve Batı müziğinde kullanılagelen yatay ve dikey çok seslendirme teknikleri hakkında bilgi sahibi olmalı; iyi düzeyde piyano  alabilmeli; işittiği veya gördüğü farklı müziksel yapıları doğru olarak algılayabilmeli ve gerek ses gerekse de çalgı ile iyi düzeyde deşifre (ilk okuma) yapabilmelidir.

3.1.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği ikinci tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, alan bilgisi başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gereklilik durumlarını göz önünde bulundurarak bir değer biçmeleri sonucunda bazı sayısal veriler elde edilmiştir. Yeterlik maddelerine ilişkin bu verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen aritmetik ortalama (AO), standart sapma (SS), medyan (Mdn),  eyrekler arası fark ( AF) ve frekanslara ilişkin yüzdelik (%) gibi merkezi yığılım ve dağılım ölçüleri ile, bu ölçülerin belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 17’ de sunulmuştur.

Tablo 17

Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
1.	Müziğın ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme	5,60	1,701	6	2	14,3	5,7	80	PU
2.	MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme	6,31	1,022	7	1	0	8,6	91,4	PU
3.	Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme	6,60	0,775	7	1	0	2,9	97,1	PU
4.	Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme	6,60	0,695	7	1	0	2,9	97,1	PU
5.	İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme	6,60	0,976	7	0	2,9	2,9	94,2	PU
6.	Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme	6,26	1,221	7	1	5,7	8,6	85,7	PU
7.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme	5,97	1,124	6	2	2,9	11,4	85,7	PU
8.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme	5,94	1,027	6	1	2,9	8,6	88,5	PU
9.	Türk ve Batı müziğı tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme	5,74	1,146	6	2	2,9	14,3	82,8	PU
10.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme	5,83	1,403	6	2	11,5	5,7	82,8	PU
11.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme	4,94	1,714	5	2	17,2	14,3	68,5	UY

Tablo 17 (devam)

Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
12.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme	5,71	1,619	6	2	8,6	8,6	82,7	PU
13.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme	5,54	1,868	6	2	14,3	2,9	82,8	PU
14.	İyi düzeyde piyano çalabilme	6,20	1,106	7	1	0	14,3	85,7	PU
15.	Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme	6,20	1,410	7	1	5,7	5,7	88,6	PU
16.	Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme	6,54	0,817	7	1	0	5,7	94,3	PU
17.	Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme	6,06	1,349	7	2	2,9	8,6	88,5	PU
18.	Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme	5,43	1,520	6	3	8,6	17,1	74,3	UY
19.	Nota yazım programlarını kullanabilme	5,63	1,330	6	2	5,7	8,6	85,6	PU

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

İkinci tur sonunda ulaşılan bulgular incelendiğinde uzmanların, alan bilgisine ilişkin bu yeterliklerden toplam 17 madde üzerinde olumlu anlamda bir uzlaşmaya vardıkları görülmektedir. Bu yeterlik maddelerinin aritmetik ortalamaları 5,54 ile 6,60; standart sapmaları 0,695 ile 1,868; medyanları 6 ile 7; çeyrekler arası farkları 0 ile 2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlığı ise % 80 ile % 97,1 arasında değişen değerler almıştır. Bazı maddelerde standart sapma ve çeyrekler arası farkın yüksek olmasına rağmen olumlu yönde uzlaşma sağlanmasının sebebi, maddelere ilişkin aritmetik ortalama ve medyan değerlerinin yüksek olması ve dolayısıyla olumsuz görüşlerin, grup tepkisinin yönünü değiştirmede yetersiz kalmasıdır. Belirlenen ölçütlerden farklı olarak, aritmetik ortalaması 6' nın üzerinde olup standart sapması 1'in altında olan ve dolayısıyla üzerinde yüksek düzeyde bir uzlaşmanın sağlandığı söylenebilecek 3, 4, 5 ve 16 numaralı maddeler sırasıyla "Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme"; "Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme"; "İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme" ve "Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme" şeklinde ifade bulmuştur.

Belirlenen ölçütler karşılanamadığı için, üzerlerinde uzlaşmanın sağlanamadığına ilişkin değerlendirme yapılan diğer 2 maddenin (11' inci ve 18' inci maddelerin) ise aritmetik ortalamaları 4,94 ve 5,43; standart sapmaları 1,714 ve 1,520; medyanları 5 ve 6; çeyrekler arası farkları 2 ve 3; 5-7 frekanslarının toplam ağırlığı ise % 68,5 ve % 74,3 olarak belirlenmiştir. Bu maddelerin aritmetik ortalama ve medyan değerleri yüksektir. Buna karşılık hem standart sapma ve çeyrekler arası fark değerleri yüksek, hem de 5-7 frekanslarının toplam ağırlığı istenilen düzeyde değildir. Yani grubun büyük bir bölümünün aksine, birkaç olumsuz ve uç görüş, grup tepkisinin gücünü zayıflatıp yönünü saptırmakta ve dolayısıyla olası bir uzlaşma durumunu bozmaktadır.

3.1.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği üçüncü tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, alan bilgisi başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gerekliklik durumlarını göz önünde bulundurarak yeniden değer biçmeleri sonucunda elde edilen sayısal verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgular ile, bu bulguların belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 18' de sunulmuştur.

Tablo 18

Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
1.	Müziğın ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme	6,03	1,299	6,5	1,25	10,0	3,3	86,7	PU
2.	MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme	6,47	0,681	7	1	0	0	100	PU
3.	Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme	6,80	0,484	7	0	0	0	100	PU
4.	Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme	6,67	0,479	7	1	0	0	100	PU
5.	İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme	6,97	0,183	7	0	0	0	100	PU
6.	Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme	6,37	0,765	7	1	0	0	100	PU
7.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme	5,83	1,117	6	2	3,3	6,7	90	PU
8.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme	6,23	0,728	6	1	0	3,3	96,7	PU
9.	Türk ve Batı müziğı tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme	5,83	1,177	6	2	3,3	13,3	83,4	PU
10.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme	6,03	0,850	6	2	0	3,3	96,7	PU
11.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme	5,13	1,592	5	2,25	20	10	70	UY

Tablo 18 (devam)

Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
12.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme	5,90	1,062	6	2	0	16,7	83,3	PU
13.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme	5,97	0,718	6	0	0	3,3	96,7	PU
14.	İyi düzeyde piyano çalabilme	5,90	0,995	6	2	0	6,7	93,3	PU
15.	Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme	6,63	0,669	7	1	0	0	100	PU
16.	Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme	6,63	0,669	7	1	0	0	100	PU
17.	Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme	5,97	1,189	6	2	3,3	10	86,7	PU
18.	Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme	5,70	1,264	6	2	3,3	3,3	93,4	PU
19.	Nota yazım programlarını kullanabilme	5,80	1,424	6	2	3,3	10	86,7	PU

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

Üçüncü anket uygulaması sonunda yapılan analizlerle ulaşılan bulgular incelendiğinde alan uzmanlarının, alan bilgisi yeterlik alanı altında yer verilen 19 yeterlik maddesinden 18 tanesi üzerinde olumlu yönde bir uzlaşmaya vardıkları görülmektedir. Bu maddelerin aritmetik ortalamaları 5,70 ile 6,97; standart sapmaları 0,183 ile 1,424; medyanları 6 ile 7; çeyrekler arası farkları 0 ile 2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlıkları ise % 83,3 ile % 100 arasında değişen değerler almıştır. Aritmetik ortalaması 5,5’ in üzerinde olup standart sapması 1’ in altında olan 11 madde üzerinde (2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14, 15 ve 16. maddeler) yüksek düzeyde bir uzlaşmanın sağlandığı görülmektedir.

İkinci tur sonunda elde edilen bulgularla karşılaştırıldığında, 18 maddenin biri hariç (18’inci madde) hepsine ilişkin uzman görüşlerinde az bir hareketliliğin olduğu görülmektedir. Yani uzmanların, bu yeterlik maddelerinin önemi ve gerekliliği hususundaki olumlu görüşleri değişmemiş sadece pekişmiştir. “Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme” olarak ifade bulan 18’inci maddeye ilişkin görüşlerde ise, iki uygulama arasında belirgin bir farklılık vardır. Bu maddeye ilişkin istatistiksel parametrelerin tümünde olumlu yönde bir değişme olmuş, özellikle puanlamada “4” seçeneğini işaretleyen uzmanların, son uygulamada grup tarafından bir anlamda ikna edilmesi sonucunda bu madde üzerinde de uzlaşma sağlanmıştır.

“Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme” olarak ifade bulan ve üzerinde bir uzlaşmanın sağlanamadığı 11’inci maddenin aritmetik ortalaması 5,13; standart sapması 1,592; medyanı 5; çeyrekler arası farkı 2,25; 5-7 frekanslarının ağırlığı ise % 70’ tir. Maddenin merkezi eğilim ölçülerinin yüksek olmasına karşın dağılım ölçüleri de yüksektir. Bir başka ifadeyle uzmanlar, bu maddeye ilişkin olarak zıt görüşlere sahiptir. Bulgular bir önceki uygulama ile karşılaştırıldığında, görüşlerin hemen hiç değişmediği de görülmektedir.

3.2. Alan Eğitimi Bilgisi Yeterlikleri

3.2.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği kapsamında gerçekleştirilen birinci anket uygulamasına katılarak görüş bildiren alan uzmanları, alan eğitimi bilgisi altında değerlendirilebilecek olan ve bir kısmı birden çok yeterliği işaret eden toplam 89 yeterlik maddesi/cümlesi sıralamışlardır.

Doğrudan alıntılar ile, aynı yeterliğe işaret ettiği değerlendirilen ifadeler, bu ifadelerin sayısı, alan eğitimi bilgisi başlığı altında değerlendirilebilecek tüm ifadeler içerisindeki ağırlığı, bu ifadeler için belirlenen birinci ve ikinci düzey kodlar ile bu ifade ve kodlardan yola çıkılarak oluşturulan daha geniş kapsamlı yeterlik maddeleri Tablo 19’ da sunulmuştur.

Tablo 19

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
20. Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme	tespit etme	müziksel algılama	3	3,37	“Çalışmalarını yürütürken, çalıştığı grubun yapısına hakim olmalı”; “Her düzeydeki çocuğun, gencin müzik yeteneğini belirleyebilmeli”; “Öğrencinin bilgi ve becerilerini çözümleyebilme”
21. Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme	seviye	planlama	12	13,48	“Yıllık planların uygulanması için seviye tespit sınavları yapılıp, planlar bu sonuca göre hazırlanmalıdır”; “MEB müfredatını iyi incelemiş ve özümsemiş olması, sınıfın düzeyine göre müfredatı tekrar şekillendirebilmesi”; “Müfredata ve sınıfın düzeyine uygun ezgisel okuma ve ritmik deşifreler yazabilmesi”; “Sınıfta yazdırdığı dikteleri sınıfın düzeyine göre kendisinin hazırlaması”; “Ne kadar donanımlı olursa olsun bu bilgileri öğrencilere seviyeye indirgeyerek aktarabiliyor olması gereklidir”; “Öğrencilerin seviyesine uygun ders içerikleri geliştirmek”; “Öğrenci seviyelerine uygun solfej eğitimi vermeli”; “Öğrenciye göre program geliştirmeli ve bunu uygulamalı”; “Eğitim vereceği grubun yaş ve bilişsel seviyelerine uygun eğitim verebilmesi”; “Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre yöntem geliştirebilme”; “Dersleri sınıfın düzeyine göre etkinliklerle zenginleştirilmesi”; “Öğrencilerin anlama düzeyine uygun olarak konuları eksiksiz anlatabilmeli”
22. Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	yararlanma yöntem	öğretim	9	10,11	“Özgün teknikler oluşturma”; “Ders içeriğini sunarken öğrencilerin keyif almasını sağlamak”; “Pedagojik olarak yeterli donanımına sahip olması gerekir”; “Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre yöntem geliştirebilme”; “Öğretmek için farklı yöntemler kullanması”; “Öğretim ilke ve yöntemlerini müziksel işitme okuma yazma dersine uygulayabilmesi”; “Pedagojik yaklaşım”; “Yabancı kaynakları da tarayarak farklı yöntemleri denemek”; “Eğitim vereceği grubun doğru hedeflere doğru metodlarla ilerlemesini sağlamak”
23. Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	yararlanma müzik yöntem	öğretim	10	11,23	“Dikte yazdırmayı bilmeli”; “Tek ve çift sesli akorları yazdırabilmesi”; “Bona eğitimi verebilmesi”; “Yabancı kaynakları da tarayarak farklı yöntemleri denemek”; “Müzikal kavramları açıklarken çeşitli kaynak, yöntem ve materyalleri kullanabilme”; “Öğretmek için farklı yöntemler kullanması”; “Müzik eğitimi sistemlerine, farklı kültür, ekol vs. gibi bilgilere sahip olmalı”; “Dikte öğretimine yönelik çalışmaları (aralık, entonasyon, tonalite bulma, ritim vs.) yaptırmalı”; “Müzik eğitiminde kullanılan temel müzik yaklaşımlarından (Orff, Kodaly-Dalcroze, Suzuki) haberdar olma”; “Özellikle Kodaly sistemindeki müzikal anadil yaklaşımından yola çıkarak bireyin kendi müzik kültüründen örnekler oluşturabilme”

Tablo 19 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
24. Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme	ilke	planlama	6	6,74	“Konuları basitten karmaşığa belirli bir konu bütünlüğü ile öğrenciye verebilme”; “Ders içeriğini sunarken öğrencilerin keyif almasını sağlamak”; “Bireyin kendi müzik kültüründen örnekler oluşturabilme”; “Pedagojik olarak yeterli donanımına sahip olması gerekir”; “‘Kolaydan zora, basitten karmaşığa’ gibi eğitimin temel ilkeleri hakkında yeterince pedagojik formasyona sahiptir”; “Öğretim ilke ve yöntemlerini müziksel işitme okuma yazma dersine uygulayabilmesi”
25. Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme	ölçek objektif	ölçme	5	5,61	“MİÖY- solfej notlarının da komisyon önünde uygulamalı olarak verilmesi gerekir”; “Duyuş testleri oluşturabilmesi”; “Öğrencinin –özellikle icraya yönelik- sınanmasında psikolojik etmenlerin farkında olma ve empati kurabilme”; “Öğrencinin bilgi ve becerilerini çözümleyebilme”; “Öğrencilerin bilgi ve becerilerini objektif olarak ölçebilir”
26. Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme	ortam zaman	yönetim	3	3,37	“Zamanı verimli kullanabilme”; “Sevecen olması”; “Her öğrenciyi kazanmak”
27. Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme	diğer dersler	ilişkilendirme	5	5,61	“Söz konusu dersin kuramsal bilgisini aktarırken icraya yönelik yöntem ve teknikleri kullanabilme”; “İşitme derslerini diğer teorik derslerle ilişkilendirebilmeli”; “İşitme dersi ile ilgili diğer (çalgı vb.) derslerle ortak görüş”; “Teorik bilgilerini uygulamalarla ilişkilendirebilmeli”; “Müziksel işitme derslerinin diğer derslere katkısını öğrenci ile paylaşma”
28. Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme	özgün örnek	üretme	11	12,35	“Ezgisel bellek geliştirici alıştırma üretme-uygulama”; “Dikey işitme geliştirici alıştırma üretme-uygulama”; “Ritmik duyguyu geliştirici alıştırma üretme-uygulama”; “Müfredat ve sınıfın düzeyine uygun ezgisel okuma ve ritmik deşifreler yazabilmesi”; “Sınıfta yazdırdığı dikteleri sınıfın düzeyine göre kendisinin hazırlaması”; “Öğrencilerin seviyesine uygun ders içerikleri geliştirmek”; “Kaynaklar dışında ders için materyal üretebilme (dikte, imla, ritim, bona, solfej)”; “Müzik etkinliklerinde müzikal yaratım”; “Amaca uygun ezgi, armoni üretebilir”; “Her hafta için müziksel cümleler yazabilmesi (dikte, solfej)”; “Makamsal ya da tonal ezgi üretebilmeli, bu ezgilere ikinci ses yazabilmeli”

Tablo 19 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
29. Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme	problem	çözme	4	4,49	“Öğrenci bir parça okurken onu dikkatli bir biçimde takip etmesi, bir sorun olursa bunu farkederek öğrenciye bunu düzelttirmesi”; “Analitik düşünebilme becerisi”; “Dersle ilgili karşılaştığı problemlere edindiği bilgi birikimi ile çözüm üretebilme”; “Problem çözmek için öğrenciden her zaman müzikal olarak önde olabilmesi”
30. Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme	yararlanma farklı kültür	öğretim	8	8,98	“Tonal ve modal farklılığı aktarabilme”; “Geleneksel müzik adına solfej çalışmaları”; “Derse ilişkin materyallerde Dünya müzik mirasının tümünden yararlanabilme”; “Klasik Batı müziğinin yanı sıra, Türk müziği ses sistemlerini derse adapte edip kullanabilme”; “Dünyadaki farklı müzikleri karşılaştırabilme ve analiz etme becerisi”; “Türk müziği ezgilerine hakim olma”; “Türk halk ve sanat müziklerinde örnekleri ders içerisinde kullanabilme”; “Hüseyini, kürdi, nikriz gibi yaygın kullanılan makamları teorik ve işitsel olarak işleyebilecek yeterlikte olma”
31. Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme	farklı çeşitlilik kullanma	ses kaynağı	5	5,61	“Teknolojiyi MİOY çalışmalarında kullanmak, öğrencilerin de kullanımını sağlamak”; “Diğer çalgıları tanıması ve bu çalgılarla ders çeşitliliğini geliştirmesi (örneğin bağlama)”; “Öğretimde yalnızca piyano, elektronik org vb. değil çeşitli ses kaynakları kullanarak bunları işitme-yazma alanlarında kullanabilme”; “Klasik Batı müziğinin yanı sıra, Türk müziği ses sistemlerini derse adapte edip kullanabilme”; “Türk müziği solfej çalışması yapılırken mutlak suretle Türk müziği çalgısını kullanıyor olabilmesi (bağlama, ud vs.)”
32. Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme	ders notu kuram	hazırlama	2	2,24	“Teori çalışma kağıtları hazırlayabilmesi”; “Kaynaklar dışında ders için materyal üretebilme”
33. Derslerde, bilgisayar temelli müziksel algılama programlarından yararlanabilme	teknoloji program işitme	yararlanma	4	4,49	“Alana özgü duyuş geliştirme programlarını iyi incelemiş olması, gerektiğinde derste ve ders haricinde öğrenciye kullandırması”; “Teknolojiyi MİOY çalışmalarında kullanmak, öğrencilerin de kullanımını sağlamak”; “Bilişim teknolojilerinden yararlanarak dersi işleme”; “Bilgisayarda kullanılan işitme ve nota yazım programlarına hakim olması gerekir”

Tablo 19 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
34. Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme	farklı kaynak çalışma çeşitlilik	yararlanma	14	15,72	“Çok çeşitli kaynak solfej kitapları kullanmalı”; “Kaynak kitap olarak bona ve dikte kitapları alınmalı, kullanılmalı”; “Alana özgü MEB ders kitapları dışındaki farklı kaynakları (solfej, ritmik okuma, teori vb) iyi tanımış ve incelemiş olması, sırası geldikçe bu kitaplardan derslerde faydalanması”; “Yabancı kaynakları da tarayarak farklı yöntemleri denemek”; “Gerekli dokümanlar (kitap, cd vb.)”; “Mevcut kaynakların yanısıra ulusal ve uluslar arası yayınları kullanması”; “Kaynak konusunda yeterli olmalıdır”; “Klasik metodların yanında çağdaş metodları da harmanlayarak verebilmesi”; “Müzikal kavramları açıklarken çeşitli kaynak, yöntem ve materyalleri kullanabilme”; “Derslerde kullanılabilecek kitapları tanıma (solfej, dikte)”; “Alan ile ilgili çalışmaları takip edip kendi dersine adapte edebilmesi”; “Farklı kaynak kitaplardan yararlanmalı”; “Ders içinde kullanılan okuma parçalarını (solfej) tek bir kaynaktan değil farklı kaynaklardan okutabilmesi”; “İşitme, okuma, yazma, teori alanlarında literatüre sahip olma”
35. Öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme	etüd çalışma	planlama	3	3,37	“Derste yapılan etkinliklerin dışında öğrencilerine bireysel okuma parçaları (solfej, bona) vermesi ve bunları bireysel olarak dinlemesi”; “Etüd çalışmaları düzenler”; “Derslerinde ya da ders dışı çalışmalarda özellikle son sınıf öğrencileri için, üniversitelerin giriş yetenek sınavlarına yönelik çalışmalar yapması, bu amaçla işitsel ve görsel materyaller hazırlayabilmesi”
36. Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme	yarışma etkinlik	planlama	2	2,24	“Öğrenci grupları arasında işitme-okuma-yazma yarışmaları düzenleyerek rekabet duygusu ile öğrenmeyi sağlayabilme”; “Çeşitli müziksel etkinlikler düzenleyebilmesi”
37. Özgün proje çalışmaları planlayabilme	özgün proje	planlama	1	1,12	“Yaratıcı projeler yaratmak”

Tablo 19’ da sunulduğu üzere toplam 3 (% 3,37) yeterlik cümlesi için belirlenen “müziksel algılama” ve “tespit etme” kodlarından hareketle “Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme”; 12 (% 13,48) yeterlik cümlesi için belirlenen “planlama” ve “seviye” kodlarından hareketle “Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme”; 9 (% 10,11) yeterlik cümlesi için belirlenen “öğretim”, “yararlanma” ve “yöntem” kodlarından hareketle “Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme”; 10 (% 11,23) yeterlik cümlesi için belirlenen “öğretim”, “yararlanma”, “müzik” ve “yöntem” kodlarından hareketle “Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme”; 6 (% 6,74) yeterlik cümlesi için belirlenen “planlama” ve “ilke” kodlarından hareketle “Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme”; 5 (% 5,61) yeterlik cümlesi için belirlenen “ölçme”, “ölçek” ve “objektif” kodlarından hareketle “Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme”; 3 (% 3,37) yeterlik cümlesi için belirlenen “yönetim”, “ortam” ve “zaman” kodlarından hareketle “Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme”; 5 (% 5,61) yeterlik cümlesi için belirlenen “ilişkilendirme” ve “diğer dersler” kodlarından hareketle “Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme”; 11 (% 12,35) yeterlik cümlesi için belirlenen “üretme”, “özgün” ve “örnek” kodlarından hareketle “Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme”; 4 (% 4,49) yeterlik cümlesi için belirlenen “çözme” ve “problem” kodlarından hareketle “Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme”; 8 (% 8,98) yeterlik cümlesi için belirlenen “öğretim”, “yararlanma”, “farklı” ve “kültür” kodlarından hareketle “Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme”; 5 (% 5, 61) yeterlik cümlesi için belirlenen “ses kaynağı”, “farklı”, “çeşitlilik” ve “kullanma” kodlarından hareketle “Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme”; 2 (% 2, 24) yeterlik cümlesi için belirlenen “hazırlama”, “ders notu” ve “kuram” kodlarından hareketle “Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme”; 4 (% 4, 49) yeterlik cümlesi için belirlenen “yararlanma”, “teknoloji”, “program” ve “işitme” kodlarından hareketle “Derslerde, bilgisayar temelli müziksel algılama programlarından yararlanabilme”; 14 (% 15, 72) yeterlik cümlesi için belirlenen “yararlanma”, “farklı”, “kaynak”, “çalışma” ve “çeşitlilik” kodlarından hareketle “Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme”; 3 (% 3,37) yeterlik cümlesi için belirlenen “planlama”, “etüd” ve “çalışma” kodlarından hareketle “Öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme”; 2 (% 2,24) yeterlik cümlesi için belirlenen “planlama”, “yarışma” ve

“etkinlik” kodlarından hareketle “Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme” ve 1 (% 1,12) yeterlik cümlesi için belirlenen “planlama”, “özgün” ve “proje” kodlarından hareketle ise “Özgün proje çalışmaları planlayabilme” yeterlik maddesi oluşturulmuş ve alan eğitimi bilgisi başlığı altında toplanmıştır.

Alan eğitimi bilgisi alt başlığı altında toplam 18 madde olarak yer alan bu yeterlikler daha çok, öğretim sürecini öğrenci seviyesine, alana özgü ve eğitim bilimsel ilke ve yöntemlere göre planlayıp güncel, zengin ve özgün bir içerik ile donatarak etkili biçimde yönetebilmeyi, derse özgü öğrenme alanlarına ilişkin daha çok bilişsel ve devinişsel nitelikteki hedef davranışları uygun ve özgün ölçme araçları ile geçerli ve güvenilir olarak ölçebilmeyi ve öğrencilere yönelik olarak alanla ilgili ders dışı faaliyetler planlayabilmeyi kapsamaktadır. Diğerlerini önemsizleştirme veya geri plana atma olarak yorumlanmamakla beraber uzmanların 34, 21, 28, 23 ve 22 numaralı maddeleri niteleyen ifadelerle sıklıkla yer verdiği görülmektedir. Buna göre özellikle, ders içi etkinliklerde alanda yapılan güncel araştırma ve çalışmalardan yararlanma; öğretim sürecini öğrenci seviyesini göz önünde bulundurarak planlama; müziksel işitme, okuma veya yazma çalışmalarında kullanılmak üzere, konuya ve öğrenci seviyesine uygun özgün örnekler üretme; eğitim bilimsel ve alana has öğretim yöntemlerinden yararlanma gibi yeterlikler vurgulanmıştır.

3.2.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği ikinci tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, alan eğitimi bilgisi başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gereklilik durumlarını göz önünde bulundurarak bir değer biçimleri sonucunda bazı sayısal veriler elde edilmiştir. Yeterlik maddelerine ilişkin bu verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen aritmetik ortalama (AO), standart sapma (SS), medyan (Mdn), çeyrekler arası fark (ÇAF) ve frekanslara ilişkin yüzdelik (%) gibi merkezi yığılım ve dağılım ölçüleri ile, bu ölçülerin belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 20’ de sunulmuştur.

Tablo 20

Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
20.	Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme	6,60	0,775	7	1	0	2,9	97,1	PU
21.	Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme	6,66	0,765	7	0	0	2,9	97,1	PU
22.	Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	6,57	0,917	7	0	0	8,6	91,4	PU
23.	Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	6,54	0,886	7	1	0	5,7	94,3	PU
24.	Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme	6,20	1,302	7	1	2,9	8,6	88,5	PU
25.	Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme	5,83	1,581	6	2	8,6	2,9	88,5	PU
26.	Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme	6,09	1,222	7	1	5,7	8,6	85,7	PU
27.	Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme	6,06	1,552	7	1	5,7	5,7	88,6	PU
28.	Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme	6,31	0,932	7	1	0	8,6	91,4	PU
29.	Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme	6,29	1,073	7	2	2,9	0	97,1	PU
30.	Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme	5,60	1,576	6	2	8,6	14,3	77,1	UY
31.	Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme	5,34	1,371	6	2	11,4	14,3	74,3	UY

Tablo 20 (devam)

Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
32.	Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme	5,40	1,459	5	3	11,4	20	68,6	UY
33.	Derslerde, bilgisayar temelli müziksel algılama programlarından yararlanabilme	5,06	1,533	5	1	11,4	8,6	80	PU
34.	Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme	5,94	1,187	6	2	2,9	11,4	85,7	PU
35.	Öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme	5,40	1,666	6	3	14,3	14,3	71,4	UY
36.	Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme	5,57	1,441	6	3	5,7	20	74,3	UY
37.	Özgün proje çalışmaları planlayabilme	5,40	1,265	5	1	11,4	8,6	80	PU

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

İkinci tur anket uygulaması sonunda elde edilen bulgular incelendiğinde alan uzmanlarının, alan eğitimi bilgisine ilişkin 18 yeterlik maddesinin 13' ü hakkında olumlu yönde bir uzlaşmaya vardıkları saptanmıştır. Bu maddelere ilişkin aritmetik ortalama değerlerinin 5,06 ile 6,66; standart sapma değerlerinin 0,765 ile 1,581; medyan değerlerinin 5 ile 7; çeyrekler arası farkın 0 ile 2 ve 5-7 frekans değerlerinin ise % 80 ile % 97,1 arasında değiştiği görülmektedir. Bu maddeler arasından, aritmetik ortalaması 6' nın üzerinde olup standart sapması 1'in altında olan ve “Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme”; “Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme”; “Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme”; “Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme”; “Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme” olarak ifadelendirilen, sırasıyla 20, 21, 22, 23 ve 28 numaralı maddeler üzerinde, alan uzmanlarının oluşturduğu katılımcı grup yüksek düzeyde bir uzlaşma sağlamıştır.

Aynı yeterlik alanında yer alan, fakat belirlenen uzlaşma ölçütlerini karşılayamadığı için üzerinde uzlaşmanın sağlanamadığı belirlenen diğer 5 maddenin ise aritmetik ortalamaları 5,34 ile 5,60; standart sapmaları 1,371 ile 1,666; medyan değerleri 5 ile 6; çeyrekler arası farkı 2 ile 3; 5-7 frekansları ise % 68,6 ile % 77,1 arasında değişmektedir. Bir başka ifade ile alan uzmanları, MİOY dersi öğretmenleri için “öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme”, “müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme”, “Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme”, “öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme” ve “öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme” gibi yeterliklerin sahip olunması gereken birer nitelik olduğu konusunda görüş ayrılığı içerisindeyler. Bu uzlaşmazlık durumunda daha çok, bir anlamda “kararsız” olan, yani yeterlik maddeleri için rakamsal dizgede “4” seçeneğini işaretleyen katılımcıların belirleyici olduğu da görülmektedir.

3.2.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği üçüncü tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, alan eğitimi bilgisi başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gereklilik durumlarını göz önünde bulundurarak tekrar değer biçmelerini takiben yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgular ile, bu bulguların belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 21' de sunulmuştur.

Tablo 21

Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
20.	Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme	6,67	0,479	7	1	0	0	100	PU
21.	Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme	6,80	0,407	7	0	0	0	100	PU
22.	Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	6,60	0,675	7	1	0	0	100	PU
23.	Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	6,70	0,535	7	1	0	0	100	PU
24.	Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme	6,30	1,317	7	1	3,3	6,7	90	PU
25.	Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme	5,77	1,431	6	2	3,3	6,7	90	PU
26.	Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme	6,30	0,915	6,5	1	3,3	0	96,7	PU
27.	Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme	6,23	1,406	7	1	6,7	3,3	90	PU
28.	Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme	6,47	0,819	7	1	0	0	100	PU
29.	Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme	6,37	0,999	7	1,25	0	6,7	93,3	PU
30.	Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme	5,90	0,995	6	2	0	10	90	PU
31.	Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme	5,57	1,073	5	2	0	16,7	83,3	PU

Tablo 21 (devam)

Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Alan Eğitimi Bilgisi)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
32.	Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme	5,80	1,157	6	2	3,3	10	86,7	PU
33.	Derslerde, bilgisayar temelli müziksel algılama programlarından yararlanabilme	4,73	1,363	5	2	20	10	70	UY
34.	Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme	5,83	1,147	6	2	3,3	10	86,7	PU
35.	Öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme	5,27	1,363	6	1,25	6,7	16,7	76,6	UY
36.	Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme	5,67	1,373	6	2	6,7	10	83,3	PU
37.	Özgün proje çalışmaları planlayabilme	5,63	1,129	6	2,25	0	23,3	76,7	UY

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

Tablo 21’ de sunulan bulgular incelendiğinde, üçüncü anket uygulaması sonucunda alan uzmanlarının, “alan eğitimi bilgisi” yeterli alanında yer alan 18 yeterli maddesinden 15 tanesi üzerinde olumlu yönde bir uzlaşma sağladığı görülmektedir. Bu maddeler için, en düşük ve en yüksek değeri alan istatistiksel parametreler şöyle sıralanabilir: aritmetik ortalama 5,57-6,80; standart sapma 0,407-1,431; medyan 5-7; çeyrekler arası fark 0-2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlığı % 83,3 - % 100. Toplam 11 maddenin (20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ve 30. maddelerin) önemliliği hakkında alan uzmanlarının yüksek düzeyde bir uzlaşmaya (aritmetik ortalama $> 5,5$; standart sapma $< 1,5$; 5-7 frekansı $\geq \% 90$) vardıgı görülmektedir.

Bir önceki uygulama sonucunda ulaşılan bulgularla karşılaştırıldığında 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 ve 34. maddelere ilişkin parametrelerde az bir değişimin olduğu görülmektedir. Yani bu maddelere ilişkin grup tepkisi az bir değişime uğramıştır. 30, 31, 32 ve 36. maddeler bir önceki uygulamada, belirlenen ölçütleri karşılayamamışlar, fakat son uygulamada hemen tüm parametrelerde olumlu yönde bir değişim göstererek, grubun yeter çoğunluğunun görüşüyle, uzlaşma sağlanan maddeler arasında yer almışlardır.

Üçüncü anket uygulamasına ilişkin bulgularda, 3 yeterli maddesi (33, 35, ve 37. maddeler) üzerinde ise uzlaşma sağlanamamıştır. 33. maddeye ilişkin olarak, bir önceki uygulamada elde edilen bulgular olumludur. Ancak son uygulamayla karşılaştırıldığında aritmetik ortalama ve çeyrekler arası fark değerlerinin farklılaştığı, yani grup görüşünün olumsuz yöne doğru bir değişim gösterdiği görülmektedir. 35. maddeye ilişkin değerlendirmede ise, iki uygulama arasında bir değişim olmamıştır. Bir önceki uygulamada ölçütleri karşılayabilen 37. maddeye ilişkin görüşler de, son uygulamada yön değiştirmiştir. Aritmetik ortalama, standart sapma ve medyan değerlerinin son uygulama lehine değişmesine karşın, çeyrekler arası fark da yükselmiştir. Yani bu maddeye ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler arasında keskin bir fark mevcuttur.

3.3. Tutum ve Değer Yeterlikleri

3.3.1. Delphi tekniği birinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği kapsamında gerçekleştirilen birinci anket uygulamasına katılarak görüş bildiren alan uzmanları, tutum ve değerler yeterli alanı altında değerlendirilebilecek olan

ve bir kısmı birden çok yeterliği işaret eden toplam 68 yeterlik cümlesi sıralamışlardır. Doğrudan alıntılar ile, aynı yeterliğe işaret ettiği değerlendirilen ifadeler, bu ifadelerin sayısı, tutum ve değerler başlığı altında değerlendirilebilecek tüm ifadeler içerisindeki ağırlığı, bu ifadeler için belirlenen birinci ve ikinci düzey kodlar ile bu ifade ve kodlardan yola çıkılarak oluşturulan daha geniş kapsamlı yeterlik maddeleri Tablo 22’ de sunulmuştur.

Tablo 22

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
38. Müzik ve MİÖY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme	müzik mioy tutum	rehberlik	13	19,11	“Her öğrenciyi kazanmak”; “Ders içeriğini sunarken öğrencilerin keyif almasını sağlamak”; “Konuları basitten karmaşığa belirli bir konu bütünlüğü ile öğrenciye verebilme”; “Ne kadar donanımlı olursa olsun bu bilgileri öğrencilere seviyeye indirgeyerek aktarabiliyor olması gereklidir”; “Müziksel işitme okuma ve yazmanın müzik sanatındaki yeri ve öneminin fark edilmesini sağlayabilme”; “Sevecen olması”; “Örnek öğretmen modeli olmalı”; “Müziği sevdirebilmeli”; “Müziksel işitme derslerinin diğer derslere katkısını öğrenci ile paylaşarak, bu konuda dikkatli ve sabırlı olmalarını belirtmesi”; “Müziğin bir dil olduğu yaklaşımdan yola çıkarak, konuşma dilinde gerçekleşen aşamalar sıralamasının, müzikal okuryazarlık sürecinde de gerçekleşebileceği noktasında sabır ve anlayış gösterebilme”; “Müziğin sevilen bir olgu olmasının bilincinde olunması ve öğrencilere aşılması”; “Müziğin yalnızca okulda değil tüm yaşamda içselleştirilmesi”; “Müzik eğitimi yoluyla toplumun sosyokültürel gelişimine katkıda bulunma”
39. Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	kalite dinleme	rehberlik	3	4,41	“Kaliteli müzik dinlemenin MİÖY eğitiminde çok büyük bir yeri olduğunun bilincinde olması”; “Önce kendisinin iyi bir dinleyici olması, öğrencilere müzik dinleme konusunda da rehberlik edebilmesi”; “Müzik eğitimi yoluyla toplumun sosyokültürel gelişimine katkıda bulunma”

Tablo 22 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
40. Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme	araştırma alan güncel kaynak çalışma	takip etme	21	30,88	“İşitme dersi ile ilgili yöntem ve tekniklerden haberdar olması”; “Çok çeşitli kaynak solfej kitapları kullanmalı”; “Kaynak kitap olarak bona ve dikte kitapları alınmalı, kullanılmalı”; “Alana özgü MEB ders kitapları dışındaki farklı kaynakları (solfej, ritmik okuma, teori vb) iyi tanımış ve incelemiş olması, sırası geldikçe bu kitaplardan derslerde faydalanması”; “Yabancı kaynakları da tarayarak farklı yöntemleri denemek”; “Mevcut kaynakların yanısıra ulusal ve uluslar arası yayınları kullanması”; “Kaynak konusunda yeterli olmalıdır”; “Eğitim vereceği grubun doğru hedeflere doğru metodlarla ilerlemesini sağlamak için yenilikçi yaklaşıma sahip olmalı”; “Klasik metodların yanında çağdaş metodları da harmanlayarak verebilmesi için araştırmacı bir kişiliğe sahip olmalıdır”; “Araştırma, kaynak tarama becerisi”; “Müzikal kavramları açıklarken çeşitli kaynak, yöntem ve materyalleri kullanabilme”; “Derslerde kullanılabilecek kitapları tanıma (solfej, dikte)”; “İşitme dersi ile ilgili yapılmış çalışmalardan haberdar olması”; “Farklı kaynak kitaplardan yararlanmalı ve öğrencilerini bu kaynaklara yönlendirebilmeli”; “Ulusal ve uluslar arası düzeyde işitme eğitimi takip edebilmesi”; “Ders içinde kullanılan okuma parçalarını (solfej) tek bir kaynaktan değil farklı kaynaklardan okutabilmesi”; “Alanında araştırmacı olmalı”; “Alan ile ilgili ders kitaplarını tanımak”; “Yeni çalışmalar hakkında araştırma yapma”; “Müzik eğitiminde kullanılan temel müzik yaklaşımlarından (Orff, Kodaly-Dalcroze, Suzuki) haberdar olma”; “İşitme, okuma, yazma, teori alanlarında literatüre sahip olma”
41. Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme	teknoloji alan program	takip etme	5	7,35	“Alana özgü duyuş geliştirme programlarını iyi incelemiş olması, gerektiğinde derste ve ders haricinde öğrenciye kullandırması”; “Alanında araştırmacı olmalı”; “Alana özgü notasyon programlarını (Sibelius, Finale vb.) iyi kullanabilmesi”; “Bilişim teknolojilerinden yararlanarak dersi işlemesi”; “Bilgisayarda kullanılan işitme ve nota yazım programlarına hakim olması gerekir”
42. Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme	alan mesleki gelişim	tutum	3	4,41	“Branşında, alanında kendini geliştirmeli”; “Alanında araştırmacı olmalı”; “Kendisini sürekli geliştirmesi”; “Yeni çalışmalar hakkında araştırma yapma”
43. Problem çözücü bir tutum sergileyebilme	problem çözme	tutum	4	5,88	“Analitik düşünebilme becerisini aktarabilme”; “Dersle ilgili karşılaştığı problemlere edindiği bilgi birikimi ile çözüm üretebilme”; “Örnek öğretmen modeli olmalı”; “Problem çözmek için öğrenciden her zaman müzikal olarak önde olabilmesi”

Tablo 22 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
44. Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme	mesleki gelişim yönlendirme bilinçlendirme	rehberlik	18	26,46	“Öğrenci bir parça okurken onu dikkatli bir biçimde takip etmesi, bir sorun olursa bunu farkederek öğrenciye bunu düzelttirilmesi”; “Öğrencilere müzik dinleme konusunda da rehberlik edebilmesi”; “Derslerinde işlediği konuları öğrencilerin kendi çalgıları ve piyano ile tekrar etmelerini sağlaması ve konuları böylece somutlaştırabilmesi”; “Derslerinde ya da ders dışı çalışmalarda özellikle son sınıf öğrencileri için, üniversitelerin giriş yetenek sınavlarına yönelik çalışmalar yapması, bu amaçla işitsel ve görsel materyaller hazırlayabilmesi”; “Beklentilerinin ne olduğunu anlayarak öğrencileri üniversite sınavlarına hazır hale getirmesi”; “Üniversitelerle irtibat halinde olup özel yetenek sınav içeriklerini iyi bilmeli”; “Özel yetenek sınavlarında yapılan değişiklikleri takip etmelidir”; “Öğrencilerin okul dışında çalışabilmeleri için evde çalışma ortamlarının hazırlanmasına rehberlik etmelidir”; “Öğrencilerin günlük çalışmaları yapmasına rehberlik etmelidir”; “Örnek öğretmen modeli olmalı”; “Farklı kaynak kitaplardan yararlanmalı ve öğrencilerini bu kaynaklara yönlendirebilmeli”; “Öğrencileri araştırmalara teşvik edici olmalı”; “Müziksel işitme derslerinin diğer derslere katkısını öğrenci ile paylaşarak, bu konuda dikkatli ve sabırlı olmalarını belirtmesi”; “Derste yapılan etkinliklerin dışında öğrencilerine bireysel okuma parçaları (solfej, bona) vermesi ve bunları bireysel olarak dinlemesi”; “Özellikle Kodaly sistemindeki müzikal anadil yaklaşımından yola çıkarak bireyin kendi müzik kültüründen örnekler oluşturabilmesi”; “Lisans düzeyinde müzik eğitimi veren kurumlara hazırlık bilinci”; “Müziğin yalnızca okulda değil tüm yaşamda içselleştirilmesi”; “Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümü işitme dersi eğitimine zemin oluşturacak ve destekleyecek nitelikte bir eğitim vermeleri gerekmektedir”
45. Öğrenciyi ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme	yükseköğretim hazırlama ders dışı çalışma	planlama	4	5,88	“Derslerinde yada ders dışı çalışmalarda özellikle son sınıf öğrencileri için, üniversitelerin giriş yetenek sınavlarına yönelik çalışmalar yapması, bu amaçla işitsel ve görsel materyaller hazırlayabilmesi”; “Türk müziği bölümlerine de öğrenciyi hazırlayabilmesi gerekmektedir”; “Beklentilerinin ne olduğunu anlayarak öğrencileri üniversite sınavlarına hazır hale getirmesi”; “Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümü işitme dersi eğitimine zemin oluşturacak ve destekleyecek nitelikte bir eğitim vermeleri gerekmektedir”

Tablo 22 (devam)

Delphi Tekniği Birinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

YETERLİKLER	2. DÜZEY KODLAR	1. DÜZEY KODLAR	f	%	İFADELER
46. İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme	üniversite öğr. el.	iletişim	2	2,94	“Üniversitelerin müzik alanlarında eğitim veren yükseköğretim programlarında çalışan akademik kadroyu tanınması”; “Üniversitedeki hocalarla sürekli irtibat halinde olmalı”
47. Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	ses sağlığı	rehberlik	4	5,88	“Okuttuğu öğrencilerin ortalama ses sınırlarının farkında olması, henüz ergenlik çağında olan öğrencilerin ses sağlığını tehlikeye atacak zorlamalardan kaçınması”; “Ses sağlığı sorunları olan öğrencileri fark etmesi ve tedavi için yönlendirmesi”; “Ses eğitimi konusuna büyük önem vermesi gerekir”; “İnsan sesinin özelliklerini (rejistir, erkeklerde falsetto ses üretme, ses sağlığı vb.) bilmeli”
48. Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme	öğrenci veli	iletişim	3	4,41	“Her öğrenciyi kazanmak”; “Bilgileri öğrencilere seviyeye indirgeyerek aktarabiliyor olması gereklidir”; “Öğrencilerle ilgili olarak velileri bilgilendirip yönlendirebilmeli”
49. Veliler ile işbirliği yapabilme	veli	işbirliği	1	1,47	“Öğrenci ve velilerle daha fazla işbirliği yapmak”

Tablo 22' ye göre “rehberlik”, “müzik”, “mıoy” ve “tutum” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 13 (% 19,11) ifadeye dayanılarak “Müzik ve MİOY eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme”; “rehberlik”, “kalite” ve “dinleme” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 3 (% 4,41) ifadeye dayanılarak “Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme”; “takip etme”, “araştırma”, “alan”, “güncel”, “kaynak” ve “çalışma” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 21 (% 30,88) ifadeye dayanılarak “Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme”; “takip etme”, “teknoloji”, “alan” ve “program” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 5 (% 7,35) ifadeye dayanılarak “Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme”; “tutum”, “alan” ve “mesleki gelişim” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 3 (% 4,41) ifadeye dayanılarak “Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme”; “tutum” ve “problem çözme” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 4 (% 5,88) ifadeye dayanılarak “Problem çözücü bir tutum sergileyebilme”; “rehberlik”, “mesleki gelişim”, “yönlendirme” ve “bilinçlendirme” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 18 (% 26,46) ifadeye dayanılarak “Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme”; “planlama”, “yükseköğretim”, “hazırlama”, “ders dışı” ve “çalışma” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 4 (% 5,88) ifadeye dayanılarak “Öğrenciyi ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme”; “iletişim”, “üniversite” ve “öğretim elemanı” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 2 (% 2,94) ifadeye dayanılarak “İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme”; “rehberlik” ve “ses sağlığı” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 4 (% 5,88) ifadeye dayanılarak “Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme”; “iletişim”, “öğrenci” ve “veli” anahtar sözcükleriyle kodlanan toplam 3 (% 4,41) ifadeye dayanılarak “Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme”; “işbirliği” ve “veli” anahtar sözcükleriyle kodlanan 1 (% 1,47) ifadeye dayanılarak ise “Veliler ile işbirliği yapabilme” yeterlik maddesi oluşturulmuş, tutum ve değerler yeterlik alanı altında toplanmıştır.

Tutum ve değerler alt başlığı altında toplam 12 madde olarak yer alan bu yeterliklerin genel olarak, kısa ve uzun vadeli mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilmeyi, iletişim ve problem çözme becerileri güçlü, uyumlu, araştırmacı, mesleki gelişime açık bir kişilik geliştirerek bu doğrultuda tutum sergileyebilmeyi kapsadığı görülmektedir. İfade edilme sıklığı göz önüne alındığında özellikle, alanda yapılan çalışmaları, süreli ve süresiz yayınlar bağlamında takip edebilmeyi, kısa ve uzun vadeli mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilmeyi, genelde müzik özelde ise MİOY eğitime yönelik olarak

olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilmeyi işaret eden 40, 44 ve 38 numaralı yeterliklerin, uzmanlar tarafından vurgulandığı görülmektedir.

3.3.2. Delphi tekniği ikinci tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği ikinci tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, tutum ve değerler başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gereklilik durumlarını göz önünde bulundurarak bir değer biçmeleri sonucunda bazı sayısal veriler elde edilmiştir. Yeterlik maddelerine ilişkin bu verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen aritmetik ortalama (AO), standart sapma (SS), medyan (Mdn), eyrekler arası fark (AF) ve frekanslara ilişkin yüzdelik (%) gibi merkezi yığılım ve dağılım ölçüleri ile, bu ölçülerin belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 23' te sunulmuştur.

Tablo 23

Delphi Tekniği İkinci Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
38.	Müzik ve MİOY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme	6,37	1,165	7	1	2,9	5,7	91,4	PU
39.	Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	6,06	1,282	6	2	2,9	5,7	91,4	PU
40.	Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme	6,17	0,923	6	1	0	5,7	94,3	PU
41.	Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme	6,0	1,0	6	2	0	8,6	91,4	PU
42.	Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme	6,40	0,946	7	2	0	2,9	97,1	PU
43.	Problem çözücü bir tutum sergileyebilme	6,23	1,031	7	1	2,9	2,9	94,2	PU
44.	Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme	6,06	1,371	7	2	8,6	8,6	82,8	PU
45.	Öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme	6,06	1,305	7	2	5,7	5,7	88,6	PU
46.	İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme	6,17	1,043	7	2	2,9	2,9	94,2	PU
47.	Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	5,49	1,463	6	3	8,6	20	71,4	UY
48.	Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme	5,80	1,530	6	2	8,6	5,7	85,7	PU
49.	Veliler ile işbirliği yapabilme	5,49	1,652	6	2	11,4	11,4	77,2	UY

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

Yukarıdaki tabloda sunulan bulgular incelendiğinde katılımcı grubun, tutum ve değerlere ilişkin 12 yeterlik maddesinin 10 tanesi üzerinde olumlu yönde bir uzlaşmaya vardıkları görülmektedir. Bu maddelerin aritmetik ortalamaları 6 ile 6,40; standart sapmaları 0,923 ile 1,530; medyanları 6 ile 7; çeyrekler arası farkları 1 ile 2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlığı ise % 82,8 ile % 97,1 arasında değişen değerler almıştır. Bu yeterliklerden aritmetik ortalaması en az 6, standart sapması ise en çok 1 olup, üzerinde yüksek düzeyde bir uzlaşmanın sağlandığı söylenebilecek olan yani alan uzmanlarının bir anlamda en önemli ve gerekli gördükleri maddeler “alandaki yapılan çalışmaları takip edebilme”, “alanla ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme” ve “mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme” olarak belirlenmiştir.

Aritmetik ortalama ve medyan değerleri 5’ in üzerinde olmasına rağmen standart sapma değerlerinin yüksek olması ve 5-7 frekanslarının düşük olması dolayısıyla 47’nci ve 49’uncu yeterlik maddeleri üzerinde bir uzlaşma sağlanamamıştır.

3.3.3. Delphi tekniği üçüncü tura ilişkin bulgular ve yorum

Delphi tekniği üçüncü tur anket uygulamasına katılan alan uzmanlarının, tutum ve değerler başlığı altındaki yeterlik maddelerine, önem/gereklilik durumlarını göz önünde bulundurarak yeniden bir değer biçimleri sonucunda bazı sayısal veriler elde edilmiştir. Yeterlik maddelerine ilişkin bu verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen aritmetik ortalama (AO), standart sapma (SS), medyan (Mdn), çeyrekler arası fark (ÇAF) ve frekanslara ilişkin yüzdelik (%) gibi merkezi yığılma ve dağılım ölçüleri ile, bu ölçülerin belirlenen uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda varılan yargılar Tablo 24’ te sunulmuştur.

Tablo 24

Delphi Tekniği Üçüncü Tur Bulguları (Tutum ve Değerler)

No	Yeterlikler	AO	SS	Mdn	ÇAF	Frekans %			Uzlaşma Durumu
						1-3	4	5-7	
38.	Müzik ve MİOY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme	6,47	0,900	7	1	0	6,7	93,3	PU
39.	Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	6,50	0,682	7	1	0	0	100	PU
40.	Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme	6,43	0,679	7	1	0	0	100	PU
41.	Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme	5,80	1,095	6	2	0	16,7	83,3	PU
42.	Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme	6,53	0,860	7	1	0	6,7	93,3	PU
43.	Problem çözücü bir tutum sergileyebilme	6,37	1,159	7	1	6,7	0	93,3	PU
44.	Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme	6,27	1,112	7	1	3,3	6,7	90	PU
45.	Öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme	5,77	1,357	6	2	6,7	3,3	90	PU
46.	İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme	5,90	1,125	6	2	6,7	3,3	90	PU
47.	Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	5,50	1,196	6	1,25	6,7	16,7	76,6	UY
48.	Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme	5,70	1,119	5,5	2	3,3	6,7	90	PU
49.	Veliler ile işbirliği yapabilme	5,17	1,262	5	2	10	20	70	UY

NOT: PU (Pozitif yönlü uzlaşma), NU (Negatif yönlü uzlaşma), UY (Uzlaşma yok)

“Tutum ve değerler” yeterlik alanı altında yer alan yeterlik maddelerine ilişkin üçüncü tur sonunda elde edilen bulgular incelendiğinde, 12 yeterlik maddesinin 10 tanesi üzerinde alan uzmanlarının olumlu yönde bir uzlaşmaya vardıkları görülmektedir. Aritmetik ortalamaları 5,70 ile 6,53; standart sapmaları 0,860 ile 1,357; medyanları 5,5 ile 7; çeyrekler arası farkları 1 ve 2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlıkları ise % 83,3 ile % 100 arasında değişen değerler alan bu maddelerden; “Müzik ve MİOY eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme”, “Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme”, “Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme” ve “Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme” olarak ifade bulan 4 madde (38, 39, 40 ve 41. maddeler) üzerinde yüksek düzeyde bir uzlaşma (aritmetik ortalama > 6 ve standart sapma < 1) sağlandığı söylenebilir. Bir önceki uygulamada elde edilen bulgular ile karşılaştırıldığında, uzlaşma sağlanan bu 10 maddeye ilişkin parametrelerde düşük düzeyde bir değişimin olduğu ve son uygulamada olumlu görüşün pekiştiği görülmektedir.

Uzlaşma sağlanamayan diğer 2 maddenin (47 ve 49. maddeler) aritmetik ortalamaları sırasıyla 5,50 ve 5,17; standart sapmaları 1,196 ve 1,262; medyanları 6 ve 5; çeyrekler arası farkları 1,25 ve 2; 5-7 frekanslarının toplam ağırlıkları ise % 76,6 ve % 70 olarak tespit edilmiştir. “Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme” ve “Veliler ile işbirliği yapabilme” olarak ifade bulan bu iki maddenin ortalama ve medyan değerleri nispeten yüksektir. Ancak bu durum, sayısal olarak azınlıkta bulunan katılımcıların olumsuz görüş bildirerek bir uzlaşma durumunu bozmasıyla sonuçlanmış ve yeterlik maddelerinin belirlenen ölçütleri karşılaması için yeterli olmamıştır. Önceki uygulamada elde edilen bulgularla karşılaştırıldığında, bu iki madde için belirlenen parametrelerin son uygulamada az bir değişiklik gösterdiği belirlenmiştir.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, ulaşılan bulgular doğrultusunda varılan sonuçlar, bu sonuçlara ilişkin araştırmacının görüş ve açıklamaları ile araştırmayı tamamlayıcı/geliştirici nitelikte yapılabilecek yeni çalışmalar için bazı öneriler yer almaktadır.

4.1. Alan Bilgisi Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler

Birinci Delphi uygulamasında, görüş bildiren alan uzmanlarının ifade ettiği ve alan bilgisi başlığı altında değerlendirilebilecek olan 176 yeterlik cümlesinden hareketle 19 yeterlik maddesi oluşturulmuş; katılımcıların bu maddeler hakkında, ikinci ve üçüncü Delphi uygulamalarında yaptığı değerlendirmelerin analiz edilmesiyle elde edilen bulguların uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda, üzerinde uzlaşma sağlanamayan ve dolayısıyla tasarıda yer alamayacak maddeler belirlenmiştir. Bu maddelerin atılması neticesinde elde edilen güzel sanatlar lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmeni alan bilgisi yeterlikleri ile bu yeterliklerin, davranışların aşamalı sınıflanmasına ilişkin orijinal taksonomik yaklaşımda ilgili olduğu alan ve düzeyler Tablo 25' te sunulmuştur.

Tablo 25

Alan Bilgisi Yeterlikleri

No	YETERLİKLER	TAKSONOMİK SINIFLAMADA İLGİLİ OLDUĞU	
		ALAN	DÜZEY
1.	Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme	Bilişsel	Kavrama
2.	MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme	Bilişsel	Kavrama
3.	Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme	Bilişsel	Uygulama
4.	Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme	Bilişsel	Analiz
5.	İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme	Devinişsel	Beceri haline getirme
6.	Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
7.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
8.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme	Bilişsel	Uygulama
9.	Türk ve Batı müziği tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
10.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
11.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
12.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme	Devinişsel	Beceri haline getirme
13.	İyi düzeyde piyano çalabilme	Devinişsel	Beceri haline getirme
14.	Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme	Devinişsel	Beceri haline getirme
15.	Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme	Devinişsel	Uyum
16.	Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme	Devinişsel	Yaratma
17.	Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme	Bilişsel	Kavrama
18.	Nota yazım programlarını kullanabilme	Bilişsel	Uygulama

Alan bilgisi başlığı altında listelenen maddeler incelendiğinde bu yeterliklerin, genelden özele doğru müzik, müzik eğitimi ve MİOY eğitimi kavramları ile bu kavramların genel ve mesleki müzik eğitimindeki işlev ve önemini açıklayabilmeyi; müzik dilini doğru kullanabilmeyi; farklı müziksel yapıları (dikey-yatay, tek sesli-çok sesli) doğru olarak algılayıp iyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilmeyi; Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin temel kuramsal, tekniksel, tarihsel bilgileri kavrayabilmeyi ve kullanabilmeyi; kendi sesini ve çalgısını farklı özelliklerdeki müziksel etkinliklerde doğru ve etkin bir biçimde kullanabilmeyi kapsadığı görülmektedir.

Günün mevcut ihtiyaçlarına cevap verebilecek öğretmenlerin sahip olması gereken asgari nitelikleri işaret eden yeterliklerin belirlenmesi kadar bu yeterliklerin, hizmet öncesinde öğretmen eğitimi ve seçiminin yanında, görev yapmakta olan öğretmenlerin hizmet içi eğitimi ve öz öğrenime dayalı –otodidakt- eğitim süreçlerinde yol gösterici olabilmesi için, gözlenebilir ve ölçülebilir bir takım davranışlara dönüştürülmesi de önemlidir. Ancak bu sayede öğretmen adaylarının veya öğretmenlerin, belirlenen yeterliklere sahip olma durumu ve düzeyi hakkında bir değerlendirme yapılabilir.

Bu gereklilikten ve araştırma sonunda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak, performans göstergelerinin belirlenmesinde başvurulabilecek örnek ve ipucu niteliğindeki bazı davranışlar, her biri bir sonrakinin önkoşulu veya her biri bir sonrakini tamamlayıcı olacak şekilde bir sıra ve düzeylendirme gözetilerek yeterlik maddelerinin her biri için araştırmacı tarafından tanımlanmıştır.

Buna göre, “Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme” olarak ifade bulan 1. yeterlik maddesi “müzik ve müzik eğitime ilişkin temel kavramları söyler/yazar”, “müzik ve müzik eğitiminin temel bileşenlerinin birbirleriyle olan bağlantılarını kendi cümleleri ile ifade eder”, “müzik ve müzik eğitiminin insan ve toplum hayatındaki yeri, önemi ve iş görüşünü örnekler” gibi davranışları içermelidir. Ayrıca, ikinci Delphi uygulamasında bir katılımcı, bu yeterlik maddesiyle ilgili düşüncesini “Açıklayabilmekten çok kendi hayatında hissettirmeli” cümlesiyle ifade etmiştir.

“MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme” olarak ifade bulan 2. yeterlik maddesi “MİOY eğitime ilişkin temel kavramları söyler/yazar”, “MİOY eğitiminin müziksel okuma müziksel yazma gibi temel bileşenleri arasındaki ilişkiyi örneklendirir”, “MİOY eğitiminin müzik eğitiminin diğer çalışma alanlarıyla olan ilişkisini

söyler/yazar”, “MİOY eğitiminin müzik eğitiminin diğer çalışma alanlarıyla olan ilişkisini örneklendirir”;

3. yeterlik maddesi “müzik yazısının tarihsel gelişim sürecini genel hatlarıyla söyler/yazar”, “müziksel yazı diline ilişkin temel terim ve işaretlerin anlamını söyler/yazar”, “müziksel yazı diline ilişkin temel terim ve işaretleri usûlüne uygun olarak kullanarak nota yazar”;

4. madde “işittiği basit, bileşik ve aksak ölçülerdeki çeşitli tartımsal yapıları tanımlar/yineler”, “işittiği tonal ve modal yapıdaki yatay müziksel yapıları tanımlar/yineler”, “işittiği tonal ve modal yapıdaki dikey müziksel yapıları tanımlar/yineler”;

5. madde “basit, bileşik ve aksak ölçülerdeki çeşitli tartımsal yapıları seslendirir”, “çeşitli düzeylerdeki tonal ve modal müziksel yapıları seslendirir”, “işittiği basit, bileşik ve aksak ölçülerdeki çeşitli tartımsal yapıları yazar”, “işittiği çeşitli düzeylerdeki tonal ve modal yatay müziksel yapıları yazar”, “işittiği çeşitli özellik ve düzeydeki dikey müziksel yapıları yazar”;

6. madde “Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin kuramsal kavram, yapı ve özellikleri söyler/yazar”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin kuramsal kavram, yapı ve özellikleri örneklendirir” gibi davranışları içermelidir. Ayrıca ikinci Delphi uygulamasında iki katılımcı, altıncı maddeyle ilgili düşüncelerini “Eğitim fakültelerinde iyi düzeyde Türk müziği eğitimi verilmemektedir. Öğretmen donanımlı olamayabilir” ve “Türk müziği kuramsal bilgisi ilgili Türk müziği derslerinde verilmelidir” cümleleriyle ifade etmişlerdir.

7. madde “Türk ve Batı müziğinde kullanılan yatay ve dikey çok seslendirme tekniklerine ilişkin temel kavram ve ilkeleri söyler/yazar”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan yatay ve dikey çok seslendirme tekniklerine ilişkin temel kavram ve ilkeleri örneklendirir”;

8. madde “verilen bir ezgiyi çok seslendirmede kullanılabilecek fonksiyonları, istenen yaklaşımı göz önünde bulundurarak belirler”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan yatay ve dikey çok seslendirme tekniklerini kullanarak, verilen bir ezgiyi en az 2 sesli olarak düzenler/yazar”;

9. madde “Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin temel tarihsel dönemleri söyler/yazar”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin temel tarihsel dönemlerin özelliklerini açıklar”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ilişkin temel tarihsel dönemleri ayırt eder”, “Türk ve Batı müzik kültürüne mâl olmuş başlıca sanatçıları söyler/yazar”;

10. madde “müzik biçimlerine ilişkin temel kavram ve öğeleri söyler/yazar”, “müzik biçimlerine ilişkin temel kavram ve öğeleri örneklendirir”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ait temel müzik biçimlerini açıklar”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ait temel müzik biçimlerini sınıflandırır”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ait temel müzik biçimlerinin genel özelliklerini söyler/yazar”, “Türk ve Batı müzik kültürüne ait temel müzik biçimlerini ayırt eder”;

11. madde “sesin temel fiziksel özelliklerini söyler/yazar”, “sesin oluşum sürecini açıklar”, “sesin oluşumu, iletimi ve duyumu ile ilgili özgün örnekler verir”, “insan anatomisindeki ses üretim organlarını söyler/yazar”, “ses üretim organlarını sınıflandırır”, “ses üretim organlarının yapısını ve birbirleriyle olan ilişkisini açıklar”, “müziksel ses üretmeye ilişkin temel ilkeleri açıklar”, “müziksel ve müziksel olmayan ses üretimi arasındaki farkları açıklar”;

12. madde “müziksel ses üretmeye ilişkin temel ilkeleri örneklendirir”, “müziksel ve müziksel olmayan ses üretimi arasındaki farkları örneklendirir”, “tonal ve modal yapıları çeşitli düzeylerdeki müziksel yapıları müziksel ses üretim ilkelerine uyarak kendi sesiyle seslendirir”;

13. madde “piyanonun yapısını ve temel özelliklerini söyler/yazar”, “piyanonun tarihsel gelişim sürecini genel hatlarıyla açıklar”, “başlıca piyano müziği bestecilerini söyler/yazar”, “piyanoda duruş ve konumlanışın önemini açıklar”, “piyanoda duruş ve konumlanışa ilişkin ilkeleri açıklar”, “piyanoda duruş ve konumlanışa ilişkin ilkeleri örneklendirir”, “piyanoda doğru ve yanlış duruş ve konumlanıştan kaynaklanabilecek olası sonuçların farkına varır”, “piyanoda doğru ses üretmeye ilişkin fizyolojik ilkeleri açıklar”, “piyanoda doğru ses üretmeye ilişkin fizyolojik ilkeleri kullanır”, “piyanoda temel seslendirim biçimlerini söyler/yazar”, “piyanoda temel seslendirim biçimlerine ilişkin ilkeleri açıklar”, “piyanoda temel seslendirim biçimlerine ilişkin ilkeleri örneklendirir”, “tonal ve modal özellikli belirli düzeydeki eserleri piyano ile seslendirir”;

14. madde “Türk ve Batı müzik kültürüne ait başlıca çalgıları söyler/yazar”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan başlıca çalgıları sınıflandırır”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan belli başlı çalgıların genel özelliklerini söyler/yazar”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan belli başlı çalgılar arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler/yazar”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan belli başlı çalgılarda temel ses üretme ilkelerini açıklar”, “Türk ve Batı müziğinde kullanılan belli başlı çalgılarda temel ses üretme ilkelerini örneklendirir”,

“tercihen bağlama ve piyano ile farklı özellik ve düzeylerdeki müziksel yapıları seslendirir”;

15. madde “deşifre seslendirmenin özelliklerini açıklar”, “deşifre seslendirmenin müzik ve müzik eğitimindeki önemini açıklar”, “deşifre seslendirim becerisinin avantajlarını örneklendirir”, “farklı özellikteki deşifre seslendirime ilişkin örnekler verir”, “basit, bileşik ve aksak ölçülerdeki çeşitli tartımsal yapıları deşifre olarak seslendirir”, “tonal ve modal özellikli çeşitli düzeylerdeki müziksel yapıları kendi sesiyle deşifre olarak seslendirir”, “tonal ve modal özellikli çeşitli düzeylerdeki müziksel yapıları çalgı ile deşifre olarak seslendirir”;

16. madde “eşlikli seslendirime ilişkin temel kavram, ilke ve özellikleri açıklar”, “Türk ve Batı müzik kültüründe eşlikli seslendirim biçimlerini örneklendirir”, “eşlikli seslendirmenin önemini açıklar”, “başlıca eşikleme biçimlerini açıklar”, “eşiklemede figürün önemini ve özelliklerini açıklar”, “eşiklemede kullanılabilecek başlıca figürsel yapıları örneklendirir”, “tonal ve modal özellikli bir müziksel yapıyı eşiklemede kullanılabilecek biçimsel, figürsel, ezgisel ve armonik yaklaşımları belirler/örneklendirir”, “tonal ve modal özellikli bir müziksel yapıyı eşiklemede, kullanılabilecek temel fonksiyonları belirler”, “tonal ve modal özellikli bir müziksel yapıya eşlik etmek üzere kullanılacak fonksiyonları, benimsenen armonik yaklaşıma ilişkin uygusal bağlantı ilkelerini gözeterek birbiri ardınca yazar”, “tonal ve modal özellikli bir müziksel yapıya eşlik etmek üzere kullanılacak fonksiyonları, benimsenen armonik yaklaşıma ilişkin uygusal bağlantı ilkelerini gözeterek birbiri ardınca seslendirir”, “tonal ve modal özellikli bir müziksel yapıyı eşiklemede kullanılacak fonksiyonları, belli başlı figürler ile sentezleyerek özgün bir biçimde seslendirir” gibi davranışları kapsamalıdır. İkinci anket uygulamasında bazı katılımcılar, bu yeterlik maddesiyle ilgili düşüncelerini “Tonal ve makamsal çok seslendirme teknikleri ve uygulamaları” ve “Bu derslerde piyano çalgısı kullanmak doğru olur” cümleleriyle ifade etmişlerdir.

17. madde “kültürün bir parçası olarak müziğin önemini ve işlevini açıklar”, “doğal ve sosyal çevrenin, müzik sanatı üzerindeki etkisini açıklar”, “doğal ve sosyal çevrenin, müzik sanatı üzerindeki etkisine ilişkin örnekler verir”, “müzik sanatında tür kavramını açıklar”, “başlıca müzik türlerini sınıflandırır”, “başlıca müzik türlerinin genel özelliklerini açıklar”, “başlıca müzik türlerinin benzer ve farklı yönlerini açıklar”, “başlıca müzik türlerine ilişkin örnekler verir”;

18. yeterlik maddesi ise “dijital ortamda nota yazımının olumlu ve olumsuz yönlerini açıklar”, “dijital ortamda nota yazımının olası olumlu ve olumsuz sonuçları ile ilgili örnekler verir”, “dijital ortamda nota yazımı için tasarlanmış başlıca programları söyler”, “dijital ortamda nota yazımı için tasarlanmış programlardan en az birini, olası ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde kullanır” gibi davranışları içerir/içermelidir.

Alan bilgisi ana yeterlik alanında yer alan geniş kapsamlı bu yeterliklerin, müzik eğitiminin farklı çalışma alanlarına ilişkin bilgi ve becerilerin bir kısmını içerdiği görülmektedir. Bu durum da MİOY eğitimini, müziğin ve müzik eğitiminin farklı disiplinleriyle kesişen merkezi bir noktada konumlandırmaktadır. Zira bu konumlanış, MİOY eğitiminin müzik eğitimi içerisindeki yeri ve önemi ile diğer derslerle olan sıkı ilişkisine vurgu yapan, alanyazındaki hemen tüm çalışmalar ile örtüşmektedir. Önemi ve kapsamı göz önüne alındığında bu yeterliklerin en sağlıklı olarak, mevcut son eğitim bilimsel çalışma ve kabuller ışığında baştan sona iyi tasarlanmış öğrenme yaşantıları ile, profesyonel eğitimciler tarafından, özerk bir bilim veya ana bilim dalı çatısı altında, öğretmen adaylarına (hizmet öncesi eğitim ile), lisans düzeyinde kazandırılabilceği düşünülmektedir.

4.2. Alan Eğitimi Bilgisi Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler

Katılımcı ifadelerinden hareketle birinci Delphi uygulaması sonunda oluşturulup “Alan Eğitimi Bilgisi” ana başlığı altında yer verilen 18 yeterlik maddesi, önem ve gereklilik durumları göz önünde bulundurularak, ikinci ve üçüncü uygulamalarda yine katılımcılar tarafından puanlanmıştır. Bu puanlamaların, belirlenen ölçülere göre analiz edilmesi ve ulaşılan bulguların uzlaşma ölçütleriyle karşılaştırılması sonucunda, üzerinde uzlaşma sağlanan ve sağlanamayan yeterlik maddeleri belirlenmiştir. Uzlaşma sağlanamadığı için tasarıda yer alamayacak olan maddelerin çıkarılması sonucunda elde edilen, alan eğitimi bilgisine ilişkin özel alan yeterlikleri; bu yeterliklerin, davranışların aşamalı sınıflanmasına ilişkin orijinal taksonomik yaklaşımda ilgili olduğu alan ve düzeyler ile birlikte Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26

Alan Eğitimi Bilgisi Yeterlikleri

No	YETERLİKLER	TAKSONOMİK SINIFLAMADA İLGİLİ OLDUĞU	
		ALAN	DÜZEY
19.	Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme	Bilişsel	Değerlendirme
20.	Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme	Bilişsel	Sentez
21.	Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	Bilişsel	Uygulama
22.	Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme	Bilişsel	Uygulama
23.	Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme	Bilişsel	Sentez
24.	Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme	Bilişsel	Sentez
25.	Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme	Bilişsel	Uygulama
26.	Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme	Bilişsel	Analiz
27.	Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme	Bilişsel	Sentez
28.	Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme	Bilişsel	Uygulama
29.	Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme	Bilişsel	Uygulama
30.	Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme	Bilişsel	Uygulama
31.	Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme	Bilişsel	Sentez
32.	Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme	Bilişsel	Uygulama
33.	Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme	Bilişsel	Sentez

Tablo 26’ da sıralanan maddeler incelendiğinde bu yeterliklerin, müziksel duyarlılık ve potansiyeli belirleyebilmeyi; öğretim sürecini eğitim bilimsel ilkeleri gözeterek öğrenci seviyesine göre planlayabilmeyi; belirlenen hedef ve hedef davranışları göz önünde bulundurarak, öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilmeyi; gerektiğinde, öğrenme alanlarına ilişkin hedef davranışları geçerli ve güvenilir olarak ölçeklenen ölçme araçları geliştirebilmeyi; öğrenme ortamı ve sürecini verimli olarak yönetebilmeyi; kazanımları diğer alan ve alan dışı derslere aktarabilmeyi; farklı yapı ve özellikteki müziksel etkinliklerde kullanılabilecek özgün müziksel materyaller üretebilmeyi; öğretim sürecinde problem çözme becerilerini kullanabilmeyi; öğretim sürecinde ve müziksel algılama çalışmalarında farklı müzik kültürlerinden ve farklı ses kaynaklarından/çalgılardan yararlanabilmeyi; müzik kuramlarıyla ilgili bilişsel öğrenmeleri destekleyici/pekiştirici özet veya ders notu hazırlayabilmeyi; öğrencilerin bilişsel ve devinışsel öğrenmelerini sergileyebilecekleri müziksel etkinlikler planlayabilmeyi kapsadığı görülmektedir.

19. yeterlik maddesi “öğrencilerin, sesin yüksekliğine ilişkin duyarlılık düzeyi hakkında hüküm verir”, “öğrencilerin, sesin gürlüğüne ilişkin duyarlılık düzeyi hakkında hüküm verir”, “öğrencilerin, sesin rengine ilişkin duyarlılık düzeyi hakkında hüküm verir”, “öğrencilerin tartımsal bellek düzeyleri hakkında hüküm verir”, “öğrencilerin ezgisel bellek düzeyleri hakkında hüküm verir”, “öğrencilerin tonalite duyarlılık düzeyi hakkında hüküm verir”;

20. yeterlik maddesi “öğretimi öğrenci seviyesini gözeterek planlamanın önem ve gerekliliğini açıklar”, “öğrenci seviyesi gözetilmeden planlanan bir öğretimin olası olumsuz sonuçlarını açıklar/örneklendirir”, “öğrencilerin MİOY dersine ilişkin bilişsel hazır bulunuşluk düzeylerini belirler”, “öğrencilerin MİOY dersine ilişkin duyuşsal hazır bulunuşluk düzeylerini belirler”, “öğrencilerin MİOY dersine ilişkin devinışsel hazır bulunuşluk düzeylerini belirler”, “öğrencilerin bilişsel ve devinışsel hazır bulunuşluk düzeylerini gözeterek yıllık plan tasarlar”, “öğrencilerin bilişsel ve devinışsel hazır bulunuşluk düzeylerini gözeterek günlük plan tasarlar”;

21. yeterlik maddesi “öğretimde strateji kavramını açıklar”, “öğretim stratejilerinin temel ilke ve özelliklerini açıklar”, “strateji belirlemede göz önünde bulundurulması gereken ilkeleri açıklar”, “öğretimde yöntem kavramını açıklar”, “öğretim yöntemlerinin temel ilke ve özelliklerini açıklar”, “stratejiye uygun yöntem seçiminin önemini açıklar”, “öğretim

yöntemlerini sınıflandırır”, “öğretim yöntemlerinin olumlu ve olumsuz yönlerini açıklar”, “öğretimde teknik kavramını açıklar”, “öğretim yöntemlerinde kullanılabilecek teknikleri sınıflandırır”, “öğretim yöntemlerinde kullanılabilecek tekniklerin temel ilke ve özelliklerini açıklar”, “öğretim yöntemlerinde kullanılabilecek tekniklerin olumlu vwe olumsuz yönlerini açıklar”, “öğretim yöntemlerinde kullanılabilecek teknikleri karşılaştırır”, “verilen konuyu, hedefleri ve hedef davranışları göz önünde bulundurarak, öğretimde kullanılabilecek uygun strateji, yöntem ve teknikleri söyler/yazar/seçip işaretler”, “belirlenen strateji, yöntem ve tekniklerin ilke ve özelliklerine göre ders işler”;

22. yeterlik maddesi “müzik eğitime özgü öğretim yöntemlerini söyler/yazar”, “müzik eğitime özgü öğretim yöntemlerinin temel ilke ve özelliklerini açıklar”, “müzik eğitime özgü öğretim tekniklerini söyler/yazar”, “müzik eğitime özgü öğretim tekniklerinin temel ilke ve özelliklerini açıklar”, “müzik eğitime özgü öğretim tekniklerini örneklendirir”, “öğretim sürecinde, müzik eğitime özgü öğretim yöntemlerini kullanır”, “öğretim sürecinde, müzik eğitime özgü öğretim tekniklerini kullanır”;

23. yeterlik maddesi “öğretim ilkelerini söyler/yazar/seçip işaretler”, “öğretim ilkelerini genel hatlarıyla açıklar”, “öğretim ilkelerine ilişkin özgün örnekler söyler/yazar”, “ders içeriğinin düzenlenmesinde öğretim ilkelerinin önem ve işlevini açıklar”, “öğretim ilkelerinin göz önüne alınmadığı öğretim süreçleri sonunda ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçları örneklendirir”, “öğretim ilkelerini dikkate alarak yıllık plan tasarlar”, “öğretim ilkelerini dikkate alarak günlük plan tasarlar”;

24. madde “ölçmeye ilişkin temel kavram ve ilkeleri söyler/yazar/seçip işaretler”, “eğitimde ölçmenin amaç ve önemini açıklar”, “ölçek türlerini söyler/yazar/seçip işaretler”, “ölçek türlerine ilişkin örnekler söyler/yazar”, “ölçek türlerini karşılaştırır”, “öğrenme alanlarının temel basamaklarını söyler/yazar”, “öğrenme alanlarının temel basamaklarına ilişkin örnekler verir”, “öğrenme alanlarının temel basamakları arasında ilişki kurar”, “eğitimde hedef kavramını açıklar”, “eğitimde hedef belirlemenin önemini açıklar”, “hedef yazma ilkelerini açıklar”, “verilen öğrenme alan ve basamaklarında hedef yazar”, “hedef davranış kavramını açıklar”, “hedef davranış belirlemenin amaç ve önemini açıklar”, “hedeflerin davranışa dönüştürülmesinde gözetilecek ilkeleri açıklar”, “verilen hedeflere ilişkin hedef davranış yazar”, “istenen özellikte, bilişsel alanla ilgili sınaama durumu yazar/söyler”, “istenen özellikte, duyuşsal alanla ilgili sınaama durumu yazar/söyler”, “istenen özellikte, devinişsel alanla ilgili sınaama durumu yazar/söyler”, “ölçmede geçerlik ve güvenilirlik kavramlarını açıklar”, “ölçmede geçerlik ve güvenilirlik

kavramları arasında ilişki kurar”, “ölçümlerde geçerlik ve güvenilirliği sağlama yollarıyla ilgili temel yaklaşımları genel hatlarıyla açıklar”, “belirli kazanımları ölçmede kullanılabilecek ölçme araçları tasarlar” gibi davranışları içermelidir. Ayrıca bir katılımcı, bu maddeye ilişkin görüşünü “Üretemezse de hazırlanmış ölçme araçları kullanılmalıdır” ifadesiyle dile getirmiştir.

25. yeterlik maddesi “sınıf yönetimi kavramını açıklar”, “etkili sınıf yönetiminin önemini açıklar”, “verimli ve verimsiz bir sınıf yönetimi anlayışının doğuracağı olası sonuçlara ilişkin çıkarımda bulunur”, “başlıca sınıf yönetimi modellerinin genel özelliklerini söyler/yazar”, “sınıf yönetim modelinin seçimine etki eden etmenleri söyler/yazar”, “verilen sınıf yönetimi modeline ilişkin öğretmen ve öğrenci rollerini açıklar”, “zaman kavramını açıklar”, “zamanın kendine özgü yönlerini söyler/yazar”, “zaman yönetiminin önemini açıklar”, “başlıca zaman yönetimi yaklaşımlarının genel özelliklerini söyler/yazar”, “verimli zaman yönetimi için yapılabilecekleri açıklar”, “sınıfta zaman yönetiminin önemini açıklar”, “sınıfta verimsiz zaman yönetiminin olası olumsuz sonuçlarına ilişkin çıkarımda bulunur”, “öğretim sürecinde, sınıf ve zamanın verimli yönetimine ilişkin ilkeleri kullanır”;

26. yeterlik maddesi “kazanımların diğer alan dersleriyle ilişkilendirilmesinin önemini açıklar”, “öğretim sürecinde, müzik kuramlarına ilişkin kazanımları diğer alan dersleri ile ilişkilendirir”, “öğretim sürecinde, müziksel işitme becerisinin diğer alan derslerine aktarımına ilişkin çıkarımda bulunur”, “öğretim sürecinde, müziksel okuma becerisinin diğer alan derslerine aktarımına ilişkin çıkarımda bulunur”, “öğretim sürecinde, müziksel yazma becerisinin diğer alan derslerine aktarımına ilişkin çıkarımda bulunur”;

27. madde “tek ses işitme becerisini geliştirme çalışmalarında kullanılabilecek özgün çalışmalar hazırlar”, “çok ses işitme becerisini geliştirme çalışmalarında kullanılabilecek özgün çalışmalar hazırlar”, “dizisel işitme becerisini geliştirme çalışmalarında kullanılabilecek özgün çalışmalar hazırlar”, “basit, bileşik ve aksak ölçülerde tartımsal bellek geliştirme çalışmalarında kullanılabilecek özgün çalışmalar hazırlar”, “verilen tonalite veya makamda, ezgisel bellek geliştirme çalışmalarında kullanılabilecek özgün çalışmalar hazırlar”, “basit, bileşik ve aksak ölçülerde tartımsal okuma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “verilen tonalite veya makamda, tek sesli ezgisel okuma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “verilen tonalite veya makamda, çok sesli ezgisel okuma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “deşifre okuma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “basit, bileşik ve

aksak ölçülerde tartım yazma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “verilen tonalite veya makamda, tek sesli ezgi yazma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”, “verilen tonalite veya makamda, çok sesli ezgi yazma çalışmalarında kullanılabilecek özgün örnekler yaratır”;

28. madde “problem çözmenin önemini açıklar”, “problem çözme basamaklarını söyler/yazar”, “problem çözme basamaklarında yapılması gereken işlemleri açıklar”, “problem çözme basamaklarında yapılması gereken işlemlere örnekler verir”, “temel problem çözme yaklaşımlarını genel hatlarıyla açıklar”, “temel problem çözme yaklaşımlarına ilişkin özgün örnekler verir”, “müzik kuramları eğitiminde karşılaşılan güçlüklerle çözüm üretmede, problem çözme ilkelerini kullanır”, “müziksel işitme eğitiminde karşılaşılan güçlüklerle çözüm üretmede, problem çözme ilkelerini kullanır”, “müziksel okuma eğitiminde karşılaşılan güçlüklerle çözüm üretmede, problem çözme ilkelerini kullanır”, “müziksel yazma eğitiminde karşılaşılan güçlüklerle çözüm üretmede, problem çözme ilkelerini kullanır”;

29. madde “kültür kavramını tanımlar”, “kültürün temel özellik ve bileşenlerini açıklar”, “kültür-müzik etkileşimini açıklar”, “kültür-müzik etkileşimine ilişkin örnekler verir”, “başat müzik kültürlerinin temel yapı ve özelliklerini açıklar” “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, müzik kuramlarına ilişkin çalışmalarda kullanır”, “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, müziksel işitme çalışmalarında kullanır”, “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, tartımsal okuma çalışmalarında kullanır”, “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, ezgisel okuma çalışmalarında kullanır”, “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, tek sesli ezgi yazma çalışmalarında kullanır”, “farklı müzik kültürlerine ilişkin yapı ve özellikleri, çok sesli ezgi yazma çalışmalarında kullanır”;

30. madde “müziksel algılama çalışmalarında kullanılabilecek farklı ses kaynaklarını söyler/yazar”, “müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanmanın önemini açıklar”, “müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanmanın olası olumlu etkilerini örneklendirir”, “müziksel işitme çalışmalarında farklı ses kaynaklarını kullanır”, “müziksel okuma çalışmalarında farklı ses kaynaklarını kullanır”, “müziksel yazma çalışmalarında farklı ses kaynaklarını kullanır”,

31. madde “konu başlıklarını göz önüne alarak Türk müziği kuramlarıyla ilgili ders notu hazırlar”, “hedef davranışları göz önüne alarak, Türk müziği kuramlarıyla ilgili

öğrenmeleri pekiştirecek çalışma kağıtları tasarlar”, “konu başlıklarını göz önüne alarak Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu hazırlar”, “hedef davranışları göz önüne alarak, Batı müziği kuramlarıyla ilgili öğrenmeleri pekiştirecek çalışma kağıtları tasarlar”;

32. madde “öğretim sürecinde, alanda yapılan çalışmalarla ilişki kurmanın önemini açıklar”, “öğretim sürecinde, alanda yapılan güncel çalışmalardan yararlanmanın olası olumlu etkilerini örneklendirir”, “alandaki yapılan çalışmaları müzik kuramları eğitiminde kullanır”, “alandaki yapılan çalışmaları müziksel işitme eğitimine ilişkin etkinliklerde kullanır”, “alandaki yapılan çalışmaları müziksel okuma eğitimine ilişkin etkinliklerde kullanır”, “alandaki yapılan çalışmaları müziksel yazma eğitimine ilişkin etkinliklerde kullanır”;

33. madde ise “teorik bilgilerin pratikte kullanımının önemini açıklar”, “müziksel algılama becerilerinin mesleki yaşamda aktif kullanımının önemini açıklar”, “Türk ve Batı müziği kuramlarına ilişkin kazanımları destekleyici müziksel etkinlikler (sunum, toplantı, yarışma vb) planlar”, “müziksel işitme becerilerini destekleyici müziksel etkinlikler (gösteri, dinleti, yarışma vb) planlar”, “müziksel okuma becerilerini destekleyici müziksel etkinlikler (gösteri, dinleti, yarışma vb) planlar”, “müziksel yazma becerilerini destekleyici müziksel etkinlikler planlar” gibi davranışları içermektedir. Ayrıca bir katılımcı, bu yeterlik maddesiyle ilgili görüşlerini “Öğrenci müziği hayatında kullanmalı, öğretmenler de buna ortam hazırlamalı” ifadeleriyle dile getirmiştir.

Alan eğitimi bilgisi ana başlığı altında yer alan yeterlikler ve bu yeterlikler için tanımlanan örnek davranışlar esas olarak, alan bilgisine ilişkin yeterliklerin, planlamadan değerlendirmeye kadar MİÖY eğitimine ilişkin tüm süreçlerde kullanımıyla ilgilidir. Yani müzik ve MİÖY eğitimine ilişkin bilgi ve becerilerin, eğitim bilimsel ilke ve yöntemlerle kesiştiği, uygulamaya dönük bir alandır. Bu yeterlik ve davranışların, alana özgü kuramsal öğretmenlik formasyonu eğitiminin yanı sıra alana özgü öğretmenlik uygulamaları ile kazanılabileceği düşünülmektedir.

4.3. Tutum ve Değer Yeterliklerine İlişkin Sonuç ve Öneriler

Birinci Delphi uygulamasında elde edilen verilerin analiz edilmesi neticesinde oluşturulup “Tutum ve Değerler” ana başlığı altında yer verilen 12 yeterlik maddesinin, ikinci ve üçüncü Delphi uygulamalarında alan uzmanlarınca değerlendirilmesi, bu değerlendirmelerin belirlenen istatistiksel ölçülerle analiz edilmesi ve analiz sonuçlarının

belirlenen ölçütlerle karşılaştırılması sonucunda, katılımcıların yeterlik maddeleri üzerindeki uzlaşma durumları belirlenmiştir. Üzerinde uzlaşma sağlanamayan maddelerin tasarından çıkarılması sonucunda elde edilen tutum ve değerlere ilişkin özel alan yeterlikleri; bu yeterliklerin, davranışların aşamalı sınıflanmasına ilişkin orijinal taksonomik yaklaşımda ilgili olduğu alan ve düzeyler ile birlikte Tablo 27’ de sunulmuştur.

Tablo 27

Tutum ve Değer Yeterlikleri

No	YETERLİKLER	TAKSONOMİK SINIFLAMADA İLGİLİ OLDUĞU	
		ALAN	DÜZEY
34.	Müzik ve MİÖY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
35.	Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
36.	Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
37.	Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
38.	Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
39.	Problem çözücü bir tutum sergileyebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
40.	Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
41.	Öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
42.	İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme
43.	Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme	Duyuşsal	Karakter haline getirme

Bu yeterlikler genel olarak, MİÖY dersi öğretmenlerinin yerine getirmekle yükümlü olduğu, öğretime ilişkin resmi görev ve sorumlulukların sınırlarını aşmaktadır. Dolayısıyla, öğretimi destekleyici nitelikteki bu yeterliklere sahip olma; -kısaca- müzik sanatına, eğitime, müzik eğitimine, MİÖY eğitimine, öğretmenlik mesleğine, ülke gençliğine ve geleceğine önem ve değer vermekten başlayıp; duyarlı, özverili ve adanmış bir meslek adamı/kadını olarak bu değerleri içselleştirip yaşamın her alanında uygulamayı ve savunmayı gerektirir. Bu kapsamda bir mesleki görüş geliştirmenin, bir MİÖY dersi öğretmeni için mümkün olabilecek en istendik tutum ve değerler sistemi olması dolayısıyla, bu başlık altında yer alan tüm yeterlik maddeleri, duyuşsal alanın en üst düzeyi (kişilik haline getirme) ile ilişkilendirilmiştir.

Tutum ve değerler ana başlığı altında yer alan bu yeterlik maddeleri, Müzik ve MİÖY eğitime yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilmeyi; farkındalık sahibi ve seçici bir müzik tüketicisi olma hususunda öğrencilere rehberlik edebilmeyi; alana ilişkin bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeyi; yaşam boyu öğrenmeyi bir mesleki ilke olarak kabullenebilmeyi; karşılaşılan problemlere çözüm üreten bir karakter geliştirebilmeyi; öğrencilere, kısa ve uzun vadeli mesleki yaşamlarında rehberlik edebilmeyi; dersle ilgili veya ders dışı konularda öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilmeyi kapsamaktadır.

34. yeterlik maddesi “müzik ve MİÖY eğitiminin insan ve toplum hayatındaki yeri ve öneminin farkına varır”, “müzik ve MİÖY eğitime önem verir”, “müzik ve MİÖY eğitiminin önem ve gerekliliğini her fırsatta savunur”, “müzik eğitiminin insan ve toplum hayatındaki yeri, önemi ve iş görüşüne ilişkin açıklamalar yaparak öğrencileri bu hususlarda görüş bildirmeye teşvik eder”, “MİÖY eğitiminin müzik eğitimi ve mesleki yaşamdaki yeri, önemi ve iş görüşüne ilişkin açıklamalar yaparak öğrencileri bu hususlarda görüş bildirmeye teşvik eder”, “öğrencileri, müzik ve MİÖY eğitiminin önem ve gerekliliğini savunmaya teşvik eder”;

35. madde “müzik tüketiminde seçici olmanın öneminin farkına varır”, “müzik tüketiminde seçici olmaya önem verir”, “çevrede, müzik tüketiminde belli sanatsal ve kültürel değerleri gözetken bir kişi olarak tanınır”, “müzik tüketiminde seçici olmanın önem ve gerekliliğine ilişkin açıklamalar yaparak öğrencilerin bu hususta duyarlılık geliştirmelerine yardımcı olur”, “öğrencileri, seçici müzik tüketiciliğinin önem ve gerekliliği hususundaki tartışmalarda görüş bildirmeye teşvik eder”, “müzik tüketiminde belli sanatsal ve kültürel

değerleri gözetmenin önemine ilişkin açıklamalar yaparak öğrencilerin bu hususta olumlu görüş ve tutum geliştirmelerine yardımcı olur”, “belli bir sanatsal ve kültürel anlayışa dayanmaksızın üretilip tüketilen müziğin, insan ve toplum hayatına olan olumsuz etkilerini açıklayarak öğrencilerin bu hususta olumlu görüş ve tutum geliştirmelerine yardımcı olur”, “bilinçli müzik tüketiciliğini farklı bakış açılarından, demokratik bir ortamda, çeşitli teknikler ile tartışılmasını sağlar” gibi davranışları içerir. Bir katılımcı, bu yeterlik maddesiyle ilgili görüşünü “Yeterince zevk eğitimi yapılırsa öğrenciler de güzel müziğin ne olduğunu kavramaya başlayacaktır” ifadeleriyle dile getirmiştir.

36. madde “alana ilişkin güncel çalışmalardan haberdar olmaya önem verir”, “alana ilişkin sürekli ve süresiz bilimsel yayınları takip eder”, “alana ilişkin bilimsel etkinlikleri takip eder”, “alana ilişkin bilimsel etkinliklere katılır”, “alana ilişkin müziksel etkinlikleri takip eder”, “alana ilişkin müziksel etkinliklere katılır”, “çevresinde, alanda yapılan güncel çalışmalara olan duyarlı kişiliği ile tanınır”;

37. madde “alana ilişkin teknolojik gelişmeleri merak eder”, “alana ilişkin teknolojik gelişmeler hususunda araştırma yapar”, “alana ilişkin teknolojik gelişmeleri izler”, “alana ilişkin teknolojik gelişmelerden haberdar olmaya önem verir”, “alana ilişkin teknolojik araç ve gereçleri kullanır”, “alana ilişkin teknolojik gelişmelerle ilgili sohbetlere katılır”;

38. madde “yaşam boyu öğrenmenin amaç, önem ve gerekliliğinin farkına varır”, “yaşam boyu öğrenmenin önem ve gerekliliğini onaylar”, “yaşam boyu öğrenmenin mesleki yaşama olan olumlu etkilerini kabul eder”, “çevresinde, yaşam boyu öğrenmeyi içselleştirmiş bir kişi olarak tanınır”;

39. madde “problem durumlarına karşı duyarlılık gösterir”, “problem durumlarını çözüme kavuşturma isteği duyar”, “karşılaşılan problemlere, problem çözme basamaklarını dikkate alarak (analitik ve rasyonel bir yaklaşımla) çözüm üretmeyi alışkanlık haline getirir”, “çevresinde, görmezden gelici veya erteleyici değil, çözüm üretici bir kişi olarak tanınır”;

40. madde “mesleki gelişimlerinde öğrencilere yol gösterme hususunda duyarlı davranır”, “mesleki gelişimlerinde öğrencilere yol göstermeye önem verir”, “mesleki gelişimlerinde öğrencilere yol göstermeye istekli bir tutum sergiler”, “öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel mesleki donanımlarının farkına varır”, “bilişsel, duyuşsal ve devinişsel donanım eksikliklerinin giderilmesi hususunda öğrencilere yol gösterir”, “ilgi ve donanımlarını göz önüne alarak öğrencilere, kısa ve uzun vadeli mesleki gelişimlerinde yol gösterir”,

“çevresinde, mesleki gelişimlerinde öğrencilere yardımcı olan ve yol gösteren bir kişi olarak tanınır”;

41. madde “programlı ve sürekli çalışmanın, müziksel becerilerin diri tutulması hususundaki öneminin farkına varır”, “mesleki gelişimleri hususunda öğrencilere yardımcı olmaya önem verir”, “alana ilişkin bilgi ve beceri eksikliklerinin giderilmesi hususunda öğrencilere yardımcı olur”, “öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlama hususunda sorumluluk alır”, “öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı, müzik kuramlarıyla ilgili ders dışı çalışmalar planlar”, “öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı, müziksel işitmeyle ilgili ders dışı çalışmalar planlar”, “öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı, müziksel okumayla ilgili ders dışı çalışmalar planlar”, “öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı, müziksel yazma ilgili ders dışı çalışmalar planlar”;

42. madde “ilgili yükseköğretim kurumlarının özel yetenek sınavlarının içeriği ve sınav takvimi hakkında güncel bilgi sahibi olmaya hassasiyet gösterir”, “ilgili yükseköğretim kurumlarının özel yetenek sınavlarının içeriği ve sınav takvimi hakkında güncel bilgi sahibi olma hususunda çaba gösterir”, “ilgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla iletişim kurmaya önem verir”, “ilgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurar”;

43. madde ise “öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurmanın öneminin farkına varır”, “öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurmaya önem verir”, “öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurma hususunda çaba gösterir”, “çevresinde, öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilen bir kişi olarak tanınır” gibi davranışları içermektedir.

Tutum ve değerler ana başlığı altında yer alan yeterlik maddelerinin ve bu maddeler için tanımlanan davranışların, alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi başlığı altında yer alan yeterlikleri destekleyici/tamamlayıcı nitelikte olduğu ve genel olarak rehberlik etme, yol gösterme ve kişilik haline getirme ile ilgili olduğu görülmektedir. Daha çok, kişinin mesleki sorumluluk, mesleki ahlak ve mesleki adanmışlığından kaynaklanan bu yeterlik ve davranışların belli bir bilinç düzeyinin yanı sıra belli bir mesleki deneyim ve görgü birikimi ile kazanılabileceği düşünülmektedir.

Bunların dışında, araştırmayı destekleyip onu ileriye taşımak üzere gerçekleştirilebilecek çalışmalar şöyle sıralanabilir:

1. Öncelikle, nihai tasarıda yer alan yeterlik maddelerinden hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitimi programlarının yapılandırılması ve içeriklendirilmesi, öğretmen seçimi ve öğretmenlerin kendi kariyer gelişimlerini izleme süreçlerinde en üst düzeyde yararlanabilmek için bu yeterlikler, gözlenebilir ve ölçülebilir bir takım davranışlara dönüştürülmelidir. Bu amaçla, ilgili makamlar bünyesinde, GSL' de görev yapan MİÖY dersi öğretmenleri, yükseköğretim kurumlarında görevli ilgili öğretim elemanları ve eğitim bilimleri alanında uzman kişilerden oluşan bir kurul oluşturulabilir. Yeterlik maddeleri için davranışların/performans göstergelerinin tanımlanmasında, yukarıda önerilen davranışlardan yararlanılabilir.
2. Bu amaçla görevlendirilmiş alan uzmanlarından oluşan bir kurul veya lisansüstü programlara devam eden araştırmacılar tarafından, her bir yeterlik alanı için, tanımlanan davranışları geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen ölçme araçları geliştirilebilir.
3. Geliştirilen ölçekler kullanılarak, günümüz itibariyle GSL' de görev yapmakta olan MİÖY dersi öğretmenlerinin, bu araştırmada ortaya konan özel alan yeterliklerine ne düzeyde sahip oldukları belirlenebilir.
4. Yeterlik durumları, diğer bir deyişle hizmet içi eğitim ihtiyaçları belirlendikten sonra öğretmenlerin, -yaz tatili dönemlerinde, zaman ve ekonomiklik açısından tercihen birkaç merkezde gerçekleştirilen- tüm aşamaları alan uzmanları tarafından planlanan ve uygulanan hizmet içi eğitim programlarına katılmaları sağlanabilir.
5. Hizmet öncesi öğretmen eğitimiyle ilgili olarak ise mevcut yapıda aslen, özel olarak GSL' de görevlendirilmek üzere öğretmen yetiştirilmemektedir. MEABD' den, tek tip bir öğrenim ile öğretmenlik formasyonuna sahip olarak mezun olan kişiler, belli bazı kriterleri sağlamaları durumunda ortaokul, lise, GSL veya yükseköğretim kurumlarında görev yapabilmektedirler. Amaç, düzey ve ihtiyaçları bambaşka olan bu geniş yelpazede eğitici personel gereksiniminin, mevcut sistemde verilen tek tip bir eğitim ile ne düzeyde karşılanabildiği, konuya ilgili birçok kimse gibi araştırmacıyı da düşündürmektedir. Araştırmada ortaya konan özel alan yeterliklerinden, lisans düzeyinde hizmet öncesi öğretmen eğitiminde, gerekli düzeylendirme ve branşlaşmanın gerçekleştirilmesinden sonra, ilgili programların içeriklendirilmesinde; yeterlik alanlarına ilişkin olarak geliştirilen ölçeklerden ise kazanımların sınanmasında ve öğretmen seçiminde yararlanılabilir.

KAYNAKLAR

- Abazaoğlu, İ. (2014). Dünyada öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (5), 1-46.
- Ada, S. & Baysal, Z. N. (2013). *Pedagojik-androgojik formasyon ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33. http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_III/aralik/ozetler/e_akbulut_15.htm sayfasından erişilmiştir.
- Akyüz, Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa.
- Albuz, A. (1996, Kasım). *AGSL müzik bölümlerinde uygulanan müziksel işitme-okuma dersinin önemi içeriği ve sorunları*. 1. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Alkan, C. (2000). Meslek ve öğretmenlik mesleği. Veysel Sönmez (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* içinde (s. 191-230). Ankara: Anı.
- Alpar, R. (2010). *Uygulamalı istatistik ve geçerlik – güvenirlik*. Ankara: Detay.
- Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü- Gazi Ortaöğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Apaydın, K. (2006). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin müziksel işitme-okuma-yazma dersinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arık, R. S., & Kutlu, Ö. (2013). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanı yeterliklerinin yargıcı kararlarına dayalı ölçeklenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları*

- Dergisi*, 3(2), 163-196. http://ebad-jesr.com/english/images/MAKALEARSIV/C3_S2makaleler/3.2.10.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, E. S. (2010). *Kültürel peyzaj kavramı kapsamında bir değerlendirme: Ulus-TBMM tarihi aksı (Ankara)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, S., & Özpinar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri: İlköğretim programlarının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 38-63. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/balikesirnef/article/view/5000084751/5000078833> sayfasından erişilmiştir.
- Ataünal, A. (2003). *Niçin ve nasıl bir öğretmen?*. Ankara: Milli Eğitim Vakfı.
- Atılğan, H. (2013). Değerlendirme ve not verme. H. Atılğan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde* (s. 349 - 395). Ankara: Anı.
- Avcı, Y. E., & Cinoğlu, M. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin görüşleri (Kilis ili örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 108-128. <http://acikerisim.usak.edu.tr:8080/xmlui/handle/usak/188> sayfasından erişilmiştir.
- Aydoğan, S. (1998). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müziksel işitme okuma öğretimi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Azar, A. (2011). Türkiye'deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi?. *Yükseköğretim ve bilim dergisi*, 1(1), 36-38.
- Bağcı, H. (2009). *Eşlik desteğinin armoni ve solfej eğitimindeki başarı düzeyine etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Balcı, A. (2005). Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikaları. Cevat Celep (Ed.). *Meslek olarak öğretmenlik içinde* (s. 71-101). Ankara: Anı.
- Barutçugil, İ. (2002). *Eğitiminin eğitimi*. İstanbul: Kariyer.
- Baskan G. A., Aydın A., & Madden T. (2006). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 35-42.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Ankara: Siyasal.

- Can, A. (2005). *İngilizce öğretmeni yetiştirme programının kazandırdığı konu alanı yeterliklerinin standartlara göre değerlendirilmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Celep, C. (2005). Meslek Olarak Öğretmenlik. Cevat Celep (Ed.), *Meslek olarak öğretmenlik içinde* (s. 23-48). Ankara: Anı.
- Cemaloğlu, N. (2012). Veri toplama teknikleri: nicel-nitel. A. Tanrıöğen (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 133-164). Ankara: Anı.
- Cevizci, A. (2011). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Say.
- Cüceloğlu, D. & Erdoğan, İ. (2013). *Öğretmen olmak-bir can'a dokunmak*. İstanbul: Final Kültür Sanat.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe sözlük*. İstanbul: Ötüken.
- Demirel, Ö. (2011). *Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deniz, Ü. (2009). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin müziksel işitme okuma ve yazma dersinin öğretim programında yer alan kazanımlara ulaşma durumlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Duru, E. G. & Köse, H. S. (2012). Müzik öğretmenliği eğitiminde yapılanma modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas örnekleri). *e-Journal of New World Sciences Academy Dergisi*, 7(3), 235-245. http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyaları/NWSA-5326-2927-6.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Ekiz, D. (2006). *Öğretmen Eğitimi ve Öğretimde Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Erdem, A. R. (2012). Öğretmen yetiştirme programlarındaki alan ve alan eğitimi derslerinin yeniden düzenlenmesi gerekliliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 219-223.
- Ermiş, İ. (2009). *Anadolu güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müziksel işitme okuma ve yazma alanındaki başarı*

- durumlarının değerlendirilmesi: Bursa örneği. (Yüksek lisans tezi).*
<https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Eşme, İ. (1999). Bugünün öğretmen yetiştirme modeli: sorunlar ve çözüm önerileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 141-152. <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/3388/1442-2559-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Finkelstein, S. (2000). *Müzik neyi anlatır* (M. H. Spatar, Çev.). İstanbul: Kaynak.
- Gençtürk, E., & Akbaş, Y. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenliği coğrafya alan standartlarının belirlenmesi: delphi tekniği uygulaması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 335-353. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078372/5000072595> sayfasından erişilmiştir.
- Gökçedağ, N. L. (2007). *Atatürk dönemi müzik ideolojisi ve günümüze yansımaları. (Yüksek lisans tezi).* <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Grisham, T. (2009). The Delphi technique: a method for testing complex and multifaceted topics. *International Journal of Managing Projects in Business*, 2(1). 112-130. <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/17538370910930545> sayfasından erişilmiştir.
- Güleryüz, Ş. (2015). *Müzik öğretmeni adaylarının özel alan yeterliklerinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi).* <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gürsaka, N. (2010). *Betimsel istatistik*. Bursa: Dora.
- Hsu, C. C., & Sanford, B. A. (2007). The delphi technique: making sense of consensus. *Practical assessment, research & evaluation* 12(10), 1-8. <http://pareonline.net/pdf/v12n10.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Işık A., Çiltaş A., & Baş F. (2010). Öğretmen yetiştirme ve öğretmenlik mesleği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 53-62. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunisobil/article/view/1020002809/1020002721> sayfasından erişilmiştir.
- Kahramanoğlu, R., & Ay, Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür*

Eğitim Dergisi, 2(2), 285-301. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/teke/article/view/5000013715/0> sayfasından erişilmiştir.

Kalyoncu, N. (2004). *Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu' nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.<http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/N-Kalyoncu.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Kalyoncu, N. (2005). Eğitim fakültelerinde uygulanan müzik öğretmenliği lisans programının revizyon gerekçeleriyle tutarlılığı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 207-220. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/download/5000078706/5000072926> sayfasından erişilmiştir.

Kan, A. (2013). Ölçme sonuçları üzerinde istatistiksel işlemler. H. Atılgan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 397-457). Ankara: Anı.

Karaca, E. (2010). Test ve madde analizi. M. Gömleksiz & S. Erkan (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (s. 240 - 306). Ankara: Nobel.

Karacaoğlu, Ö. C. (2008a). *Avrupa Birliği uyum sürecinde öğretmen yeterlilikleri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Karacaoğlu, Ö. C. (2008b). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97. <http://efdergi.yyu.edu.tr> sayfasından erişilmiştir.

Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıöğen (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 57-84). Ankara: Anı.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Karslı, M. D. & Güven, S. (2011). Öğretmen yetiştirme politikaları. Songül Aynal Kilimci (Ed.). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme* içinde (s. 53-84). Ankara: Pegem Akademi.

Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/137/949.pdf> sayfasından erişilmiştir.

- Kılbaş, M. (2007). *Türkiye ile Avrupa Birliği ülkelerinde müzik öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması (Almanya Avusturya ve Polonya örneği)*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kıncal, R. Y. (2009). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Nobel.
- Koçdar, S., & Aydın, H. (2013). Açık ve uzaktan öğrenme araştırmalarında delfi tekniğinin kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 31-44. <http://sbd.anadolu.edu.tr/dosya/19334.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Korkmaz, H. E., & Erden, M. (2013). Demokratik bir eğitim ortamında eğitim programının özellikleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(2), 209-224. <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.1C0582> sayfasından erişilmiştir.
- Köse, H. S. (2006). *Müzik öğretmenliği eğitiminde öğrenci kaynağı olarak anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümleri*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu' nda sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/S-Kose.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Linstone, H. A., & Turoff, M. (1975). *The delphi method: techniques and applications*. Boston: Addison-Wesley Publishing, <http://is.njit.edu/pubs/delphibook/delphibook.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- McIlrath, C., Keeney, S., McKenna, H., & McLaughlin, D. (2010). Benchmarks for effective primary care-based nursing services for adults with depression: a Delphi study. *Journal of Advanced Nursing* 66(2), 269–281. <http://www.nzcmhn.org.nz/files/file/309/delphi%20for%20depression%20based%20care%20GP.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2008). *Öğretmen yeterlikleri*. <http://otmg.meb.gov.tr/YetGenel.html> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Milli Eğitim İstatistikleri*. <http://sgb.meb.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. (2015). T.C. Resmi Gazete, 29329, 17 Nisan 2015.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. Ankara: Ütopya.

- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. (2009). *Güzel sanatlar ve spor lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretim programı*. http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/muziksel_isitme_okuma_yazma.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. (2015). *Güzel sanatlar liseleri ile spor liselerine öğrenci alınması*. http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_05/21115327_a.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (11)1, 323-343. http://sbd.ogu.edu.tr/makaleler/11_1_Makale_14.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Özer, B., & Gelen, İ. (2008). Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine sahip olma düzeyleri hakkında öğretmen adayları ve öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (9), 39-55. <http://sbed.mku.edu.tr/article/viewFile/1038000512/1038000301> sayfasından erişilmiştir.
- Özgür, Ü. & Aydoğan, S. (2004). *Müziksel işitme okuma eğitimi ve kuram I*. Ankara: Sözkese.
- Öztürk, C. (2007). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Özyürek, M. (2008). Nitelikli öğretmen yetiştirmede sorunlar ve çözümler: özel eğitim örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 189-226. <http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/view/155> sayfasından erişilmiştir.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 40-45. http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/Seferoglu_Ogretmen_Yeterlikleri_BAAE_2004-58.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Semerci, Ç., & Semerci, N. (2001). Program geliştirmede delphi, dacum ve meslek analizi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 241-250. <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt11/sayi2/241-250.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Skulmoski, G. J., Hartman, F. T. & Krahn, J. (2007). The Delphi Method for Graduate Research. *Journal of Information Technology Education*, 6, 1-21.

<http://jite.org/documents/Vol6/JITEv6p001-021Skulmoski212.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.

Şahin, A. E. (2001). Eğitim araştırmalarında delphi tekniği ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 215-220. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1010-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Şahin, A. E. (2009). Türkiye’ de ilköğretim okulu müdürlüğünün bir meslek olarak mevcut durumu: bir delphi çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 125-136. http://pauegitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/1965477208_Ali%20Ekber%20%C5%9Eahin1.pdf sayfasından erişilmiştir.

Şahin, M. & Duman, R. (2008). Cumhuriyetin yapılanma sürecinde müzik eğitimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 16(17), 259-272. http://web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/ai/uploaded_files/file/yeni%20dergi%2016-17/mustafa%20sahin%202.pdf sayfasından erişilmiştir.

Şeker, H., Deniz, S. & Görgen, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 42, 237-253. <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/668-2011060611025-5-seker.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Şengül, C. (2006). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda müzik teorisi ve işitme eğitimi dersinde kazanılan bilgi ve becerilerin öğretmenlik mesleğinde kullanılma düzeyleri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şentürk, N. (2001). Musıkî muallimden günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 135-142. <http://gefad.gazi.edu.tr/article/view/5000078955/5000073172> sayfasından erişilmiştir.

Şişman, M. (1999). *Öğretmenliğe giriş*. Ankara: Pegem A.

Talim ve Terbiye Kurulu (2014). *Ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgeleri*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> sayfasından erişilmiştir.

- Talim ve Terbiye Kurulu (2016). *Haftalık ders çizelgeleri*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> sayfasından erişilmiştir.
- Tanilli, S. (2009). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?*. İstanbul: Cumhuriyet.
- Timuçin, A. (2008). *Eğitim üzerine kendimle konuşmalar 2*. İstanbul: Bulut.
- Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Türk Eğitim Derneği. (2009a). *Öğretmen yeterlikleri*. http://portal.ted.org.tr/genel/yayinlar/Ogretmen_Yeterlik_Kitap.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Türk Eğitim Derneği. (2009b). *Öğretmen yeterlikleri-özet rapor*. http://portal.ted.org.tr/genel/yayinlar/Ogretmen_Yeterlik_Kitap_Ozet_rapor.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Uçan, A. (2002, Mayıs). *Türkiye’de çağdaş sanat eğitiminde öğretmen yetiştirme süreci ve başlıca yapılanmalar*. Sanat Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi / temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum*. Ankara: Evrensel.
- Ural, A. (2011). Öğretmenlik eğitime ilişkin bir model önerisi. Songül Aynal Kilimci (Ed.). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme içinde* (s. 209-221). Ankara: Pegem Akademi.
- Ünal, L. I. (2011). Öğretmenliğe ve öğretmen yetiştirmeye ilişkin ekonomi politik bir çözümleme. Songül Aynal Kilimci (Ed.). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme içinde* (s. 3-24). Ankara: Pegem Akademi.
- Wilson, D., Mclain, J. K., Garrett, N., & Sharma, P. (2010). A hospital-based child protection programme evaluation instrument: a modified Delphi study. *International Journal for Quality in Health Care*, 22(4), 283-293. <http://intqhc.oxfordjournals.org/content/22/4/283> sayfasından erişilmiştir.
- Yayla, F. (2004, Nisan). *Musikî muallim mektebinden günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar ve müzik öğretmeni yetiştirme yaklaşımları ışığında genel durum*. 1924-2004 Musikî Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/F-Yayla_2.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Yayla, F. (2006, Nisan). *Üniversiter yapı içinde müzik öğretmeni yetiştirme sistemi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/F-Yayla.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 88-104. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000068592> sayfasından erişilmiştir.
- Yetim, A. A. & Göktaş, Z. (2000, Mayıs). *Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri*. II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, F. (2013). *Müziksel işitme okuma ve yazma derslerindeki makamsal dizilerin öğretiminde Sefai Acay yaklaşımının kullanılabilirliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yılman, M. (2006). *Türkiye'de öğretmen eğitiminin temelleri*. Ankara: Nobel.
- Yiğit, V. B. (2014). *Güzel sanatlar lisesi bireysel ses eğitimi dersi öğretim programının uygulamasında karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri ile incelenmesi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (1998). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. https://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Egitim_fakultesi_ogretmen_yetistirme_lisans_programlari_mart_98.pdf/5e166018-b806-48d5-ae136afd5dac511c sayfasından erişilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/yok_ogretmen_kitabi/2f55fd61-65b84a21-85d9-86c807414624 sayfasından erişilmiştir.
- Yüksel, S. (2011). *Türk üniversitelerinde eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme*. Ankara: Pegem Akademi.

EKLER

EK 1. Araştırma İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Sayı : 84037561/600/6311991
Konu Araştırma İzni

18.06.2015

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)
ANKARA

İlgi : a) 07/02/2013 tarihli ve B.080.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazı (Genelge No:2012/13),
b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün 16/04/2015 tarihli ve 80287700
-302.08.01/1588 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Alper ER'in Prof.Dr. Aytekin ALBUZ'un danışmanlığında yürüttüğü "Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliliklerinin Tespitine Yönelik bir Tasarı Örneği" konulu araştırma çalışması için anket uygulamasına dair ilgi (b) yazı ve ekleri incelenmiştir.

Gazi Üniversitesince kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen "DELPHİ TEKNİĞİ ANKETİ"nden oluşan veri toplama aracının ilgi (a) genelge doğrultusunda eğitim ve öğretim aksatılmadan, gönüllülük esas olmak üzere, ders saatleri dışında, ilgi (b) yazı eki listede yer alan Genel Müdürlüğümüze bağlı Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan müziksel işitme okuma ve yazma dersi veren Öğretmenlere yönelik olarak uygulanmasında bir sakınca görülmemiş olup gerekli duyurunun Üniversiteniz tarafından yapılıp araştırma tamamlandıktan sonra araştırma dokümanlarının bir örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi hususunda

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Güvenli Elektronik İmza ile
Aslı ile Aynıdır.

19 Haziran 2015

Ercan TÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Fevzi PARLAK
VHKİ

Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: ogm_kultur@meb.gov.tr

Muammer AKSOY Eğitim Uzmanı
Tel: (0 312) 413 15 13
Faks: (0 312) 418 07 39

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 29ac-1b22-3dd8-bf1c-6b04 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2. Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/06/2015-66542

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : 77082166-044-
Konu : . Anketler

Sayın Prof. Dr. Aytekin ALBUZ
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı - Öğretim Üyesi

Tez Danışmanı olduğunuz Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Alper ER'in, tez çalışması olan "*Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerinin Tespitine Yönelik Bir Tasarı Örneği*" başlıklı araştırma öneriniz incelenmiş ve Üniversitemiz Etik Komisyon ilkelerine uygun olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Aysu DUYAN ÇAMURDAN
Komisyon Başkanı

EK :
1 Liste

Ankara
Tel:0 (312) 202 69 58 Faks:0 (312) 202 46 73
Web Adresi :http://etikkurul.gazi.edu.tr/

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 3. Delphi Birinci Tur Anketi

SUNUŞ

Sayın,

Bu anket, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda ve Prof. Dr. Aytekin Albuz danışmanlığında yürütmekte olduğum, “Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerinin Tespitine Yönelik Bir Tasarı Örneği” başlıklı doktora tez çalışması için gerekli olan verilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Güzel sanatlar liselerinde görev yapmakta olan müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenlerinin yanı sıra, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapmakta olan ilgili öğretim elemanlarının katılımı ile gerçekleştirilmesi planlanan araştırmanın amacı; Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden farklı olarak, güzel sanatlar lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenlerinde bulunması gereken alana özgü bilgi, beceri ve tutuma ilişkin özel yeterlikleri belirleyerek bir tasarı ortaya koymaktır.

Araştırma; öğretmen adaylarına yönelik hizmet öncesi ve mevcut öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarının planlanmasında, öğretmen seçiminde, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde ve en nihayetinde ilgili öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesinde yararlanılabilecek kılavuz niteliğinde bir ürün ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmada verilerin; politika geliştirme, ihtiyaç, hedef ve standart belirleme gibi eğitimle ilgili alanlarda da kullanılan Delphi tekniği ile elde edilmesi planlanmıştır. Delphi, ardışık olarak uygulanan anketler yolu ile, farklı görüşlere sahip katılımcılardan, yüz yüze gelmeksizin, bir problem durumu ile ilgili ortak görüş elde etmeyi amaçlayan bir tekniktir.

Bu araştırma için üç turda tamamlanması planlanan anket uygulamalarında, katılımcıların her aşamada ver alma konusunda gösterecekleri süreklilik, tekniğin sağlıklı bir şekilde işlemesi hususunda hayati bir öneme sahiptir. Anket formlarının yanıtlanmasına ilişkin gerekli bilgilendirme ve dönütler, her aşamada araştırmacı tarafından sağlanacaktır.

Göstereceğiniz ilgi için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Alper ER

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü

Doğu Yerleşkesi 32200 Çünür/ISPARTA

Telefon: 0554 228 31 60

E-posta: alperer@sdu.edu.tr / eralp0386@gmail.com

ANKET FORMU
DELPHİ TEKNİĞİ BİRİNCİ TUR

Katılımcının

Adı – Soyadı:

Görev yaptığı kurum:

E-posta adresi:

Sonraki anket uygulamalarına katılma yolu: () Posta () E-posta

** Yukarıda yer alan kişisel bilgilere, taraflar arasında iletişim sağlayarak araştırma sürecinin sağlıklı olarak yürütülebilmesi ve verilerin tasnifinde araştırmacıya kolaylık sağlaması amacıyla yer verilmiştir. Dolayısıyla bu bilgilerin, araştırmanın herhangi bir aşamasında ifşa edilmesi veya diğer şahıslarla paylaşılması söz konusu değildir.*

Güzel sanatlar lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenlerinde (öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden farklı olarak) bulunması gereken, alana özgü bilgi, beceri ve tutuma ilişkin özel yeterlikler sizce nelerdir?

YETERLİKLER	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	

EK 4. Delphi İkinci Tur Anketi

SUNUŞ

Sayın

Öncelikle, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda ve Prof. Dr. Aytekin Albuz danışmanlığında yürütmekte olduğum *“Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerinin Tespitine Yönelik Bir Tasarı Örneği”* başlıklı doktora tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen Delphi tekniği birinci tur anketine katılımınız dolayısıyla teşekkür ederim.

İkinci tur kapsamında uygulanmak üzere hazırlanan bu anket formu katılımcıların, bir önceki anket formunda yer alan *“Güzel sanatlar lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenlerinde (öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinden farklı olarak) bulunması gereken, alana özgü bilgi, beceri ve tutuma ilişkin özel yeterlikler sizce nelerdir?”* sorusuna verdiği yanıtlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu süreçte, katılımcıların ifade ettiği toplam 278 yeterlik, maddeler halinde sıralanmış; bu maddelerin araştırma için belirlenen nitel veri analizi süreçlerinden geçirilmesi sonucunda elde edilen toplam 49 yeterlik maddesi ise “alan bilgisi”, “alan eğitimi bilgisi” ve “tutum ve değerler” alt başlıkları altında toplanmıştır.

Çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan Delphi tekniğinin ikinci turu katılımcıların, anket formunda yer alan her bir yeterliğe, önem/gereklik düzeyine göre 1 ile 7 arasında bir değer biçmeleri, anket formlarının araştırmacıya ulaştırılmasının ardından elde edilen verilerin analiz edilmesi ve bulguların yorumlanması ile sonlanacaktır.

Alana karşı gösterdiğiniz hassasiyet ve çalışmanın yürütülmesine sağladığınız katkılar için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Alper ER

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü
Doğu Yerleşkesi 32200 Çünür/ISPARTA
Telefon: 0554 228 31 60
E-posta: alperer@sdu.edu.tr / eralp0386@gmail.com

ANKET FORMU

Delphi Tekniği İkinci Tur

Sayın,

Alan uzmanlarından bir önceki turda elde edilen verilere dayalı olarak gerçekleştirilen bu anket uygulamasında sizden, güzel sanatlar lisesi müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretmenlerinin özel alan yeterliklerine ilişkin her bir maddeye, önem/gereklilik düzeyine göre 1 ile 7 arasında bir değer biçmeniz beklenmektedir. Ölçekte yer alan rakamsal dizgede, 1 “en az” 7 ise “en çok” anlamına gelen bir derecelendirmeyi ifade etmektedir. Dilerseniz, her bir maddenin altında yer alan “açıklama” kısmına, o yeterlik maddesine ilişkin görüş ve yorumlarınızı da ekleyebilirsiniz.

MİOY DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN YETERLİKLERİ		ÖNEM DÜZEYİ						
A. Alan Bilgisi		1	2	3	4	5	6	7
1.	Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
2.	MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
3.	Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
4.	Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
5.	İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme							
<u>Açıklama:</u>								
6.	Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme							
<u>Açıklama:</u>								

7.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
8.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çokseslendirme tekniklerini kullanabilme								
<u>Açıklama:</u>									
9.	Türk ve Batı müziği tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
10.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
11.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
12.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
13.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları uygulayabilme								
<u>Açıklama:</u>									
14.	İyi düzeyde piyano çalabilme								
<u>Açıklama:</u>									
15.	Türk ve Batı müzik kültürüne ait en az bir çalgı çalabilme								
<u>Açıklama:</u>									
16.	Ses ve çalgı ile iyi düzeyde deşifre yapabilme								
<u>Açıklama:</u>									
17.	Tonal ve modal ezgilere farklı çalgılar ile iyi düzeyde eşlik yapabilme								
<u>Açıklama:</u>									
18.	Farklı müzik kültürlerine ve türlerine ilişkin temel özellikleri kavrayabilme								
<u>Açıklama:</u>									

19.	Nota yazım programlarını kullanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
B. Alan Eğitimi Bilgisi		1	2	3	4	5	6	7
20.	Öğrencilerin müziksel algılama düzeylerini doğru olarak tespit edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
21.	Öğretim sürecini öğrenci seviyesine göre planlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
22.	Öğretim sürecinde uygun strateji, yöntem ve tekniklerden yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
23.	Öğretim sürecinde alana özgü yöntem ve tekniklerden yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
24.	Öğretim ilkelerine uygun planlama yapabilme							
<u>Açıklama:</u>								
25.	Öğrenmeleri geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen özgün ölçme araçları üretebilme							
<u>Açıklama:</u>								
26.	Sınıfı ve zamanı verimli bir şekilde yönetebilme							
<u>Açıklama:</u>								
27.	Öğrenmeleri diğer dersler ile ilişkilendirebilme							
<u>Açıklama:</u>								
28.	Müziksel algılama çalışmalarında kullanmak üzere özgün örnekler üretebilme							
<u>Açıklama:</u>								
29.	Öğretim sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretebilme							
<u>Açıklama:</u>								
30.	Öğretimde farklı müzik kültürlerinden yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								

31.	Müziksel algılama çalışmalarında farklı ses kaynaklarından yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
32.	Türk ve Batı müziği kuramlarıyla ilgili ders notu ve çalışma kağıtları hazırlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
33.	Derslerde, bilgisayar temelli müziksel algılama programlarından yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
34.	Derslerde, alanda yapılan çalışmalardan yararlanabilme							
<u>Açıklama:</u>								
35.	Öğrenciler için alanla ilgili ders dışı çalışmalar planlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
36.	Öğrencilerin etkin olarak katılabilecekleri müziksel çalışmalar planlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
37.	Özgün proje çalışmaları planlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
C. Tutum ve Değerler		1	2	3	4	5	6	7
38.	Müzik ve MİÖY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
39.	Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
40.	Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
41.	Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
42.	Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme							
<u>Açıklama:</u>								

43.	Problem çözücü bir tutum sergileyebilme							
<u>Açıklama:</u>								
44.	Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
45.	Öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme							
<u>Açıklama:</u>								
46.	İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme							
<u>Açıklama:</u>								
47.	Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme							
<u>Açıklama:</u>								
48.	Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme							
<u>Açıklama:</u>								
49.	Veliler ile işbirliği yapabilme							
<u>Açıklama:</u>								

EK 5. Delphi Üçüncü Tur Anketi

SUNUŞ

Sayın,

Öncelikle, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda ve Prof. Dr. Aytekin Albuz danışmanlığında yürütmekte olduğum *"Güzel Sanatlar Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterliklerinin Tespitine Yönelik Bir Tasarı Örneği"* başlıklı doktora tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen Delphi tekniği birinci ve ikinci tur anketlerine katılımınız dolayısıyla teşekkürlerimi sunarım.

Üçüncü tur kapsamında uygulanmak üzere her bir katılımcı için ayrı ayrı hazırlanan bu anket formu, bir önceki uygulama sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak hazırlanmıştır. İkinci tur anket formundan tek farkı, sizin de dahil olduğunuz katılımcı grubun görüşlerine ilişkin bazı istatistiksel parametreler içermesidir.

Bu uygulamada sizden, bir önceki uygulama sonucunda elde edilen grup tepkisine ilişkin parametreleri ve önceki cevabınızı göz önünde bulundurarak, önem/gereklilik düzeyine göre her bir yeterlik maddesine "1 ile 7" arasında yeniden bir değer biçmeniz beklenmektedir.

Üçüncü tur Delphi paneli, anket formlarının araştırmacıya ulaştırılmasının ardından elde edilen verilerin analiz edilmesi, bulguların yorumlanması, tasarıya son şeklinin verilmesi ve sonuçların tüm katılımcılar ile paylaşılması ile sonlanacaktır.

Alan uzmanlarından oluşan katılımcı grubun görüş birliğine varmasını sağlamak amacıyla, her biri bir önceki uygulamada elde edilen sonuçlar üzerine inşa edilerek, üç tur olarak gerçekleştirilen bu dinamik iletişim süreci boyunca gösterdiğiniz hassasiyet ve çalışmanın yürütülmesine sağladığınız katkılar için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Alper ER

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü
Doğu Yerleşkesi 32200 Çünür/ISPARTA
Telefon: 0554 228 31 60
E-posta: alperer@sdu.edu.tr / eralp0386@gmail.com

ANKET FORMU
Delphi Tekniği Üçüncü Tur

Sayın

Bu uygulamada sizden, bir önceki uygulama sonucunda elde edilen grup tepkisine ilişkin parametreleri ve önceki cevabınızı göz önünde bulundurarak, önem/gereklilik düzeyine göre her bir yeterlik maddesine 1 “en az”, 7 ise “en çok” anlamına gelen rakamsal dizgede yeni bir değer biçmeniz beklenmektedir. Sütunlarda yer alan ifadelerden:

Aritmetik ortalama (AO): Verilerin toplamının, veri sayısına bölünmesi ile elde edilir. Değerin 7’ ye yaklaşması, -bu çalışma için- olumlu yönde bir uzlaşmaya işaret eder.

Standart sapma (SS): Ölçülerin, aritmetik ortalamadan ne derece uzaklara yayıldıklarını gösteren bir ortalama dır. Değerin 0’ a yaklaşması -bu çalışma için- uzlaşmaya işaret eder.

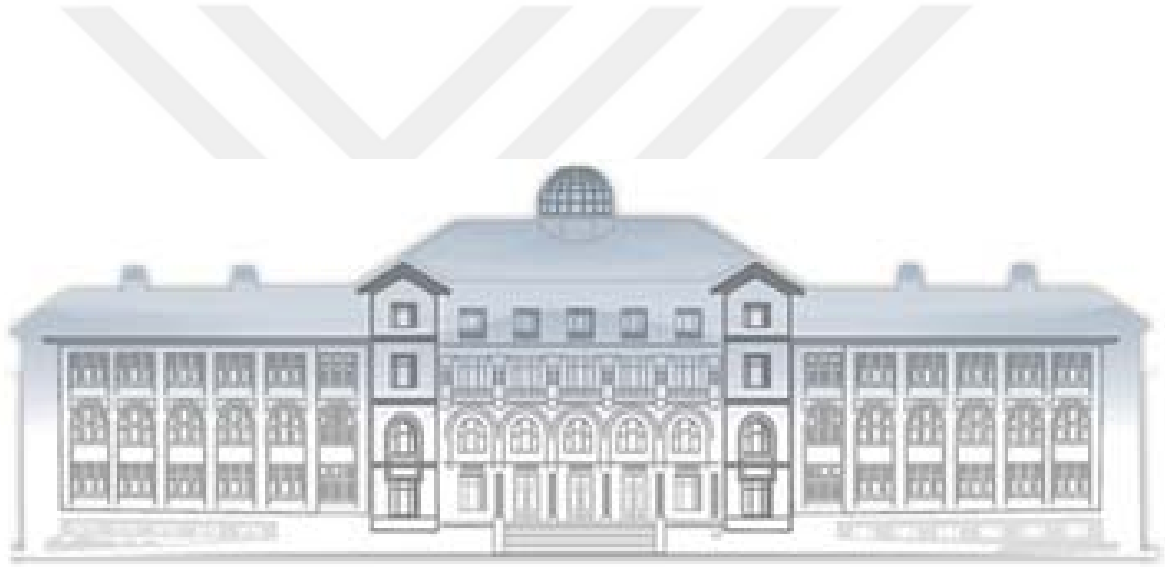
Medyan (Mdn): Ölçülerin yarısını soluna, diğer yarısını ise sağına alan noktadır. Değerin 7’ ye yaklaşması -bu çalışma için- olumlu yönde bir uzlaşmaya işaret eder.

Eski: Aynı yeterlik maddesine, bir önceki anket uygulamasında biçtiğiniz değeri gösterir.

Yeni: Yeterlik maddesine ilişkin şimdiki görüşünüz.

MİOY DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL ALAN YETERLİLİKLERİ		2. TURA İLİŞKİN BULGULAR				ESKİ	YENİ							
		AO	SS	Mdn	1		2	3	4	5	6	7		
A. Alan Bilgisi														
1.	Müziğin ve müzik eğitiminin insan yaşamındaki yerini ve önemini açıklayabilme	5,60	1,701	6										
2.	MİOY eğitiminin müzik eğitimi içindeki yerini ve önemini açıklayabilme	6,31	1,022	7										
3.	Müzik yazısını, terim ve işaretlerini doğru olarak kullanabilme	6,60	0,775	7										
4.	Yatay ve dikey müziksel yapıları doğru olarak algılayabilme	6,60	0,695	7										
5.	İyi düzeyde müziksel okuma ve yazma yapabilme	6,60	0,976	7										
6.	Türk ve Batı müziğine ilişkin kuramsal bilgileri kavrayabilme	6,26	1,221	7										
7.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çökseslendirme tekniklerini kavrayabilme	5,97	1,124	6										
8.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çökseslendirme tekniklerini kullanabilme	5,94	1,027	6										
9.	Türk ve Batı müziği tarihine ilişkin temel bilgileri kavrayabilme	5,74	1,146	6										
10.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan müzik biçimlerini kavrayabilme	5,83	1,403	6										
11.	Türk ve Batı müziğinde kullanılan çalgıları ve özelliklerini kavrayabilme	4,94	1,714	5										
12.	Doğru ses üretme ve şarkı söylemeye ilişkin kuralları kavrayabilme	5,71	1,619	6										

C. Tutum ve Değerler		AO	SS	Mdn	ESKİ	YENİ						
						1	2	3	4	5	6	7
38.	Müzik ve MİOY eğitimine yönelik olumlu tutum geliştirmede öğrencilere rehberlik edebilme	6,37	1,165	7								
39.	Bilinçli müzik tüketiciliği hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	6,06	1,282	6								
40.	Alanda yapılan çalışmaları takip edebilme	6,17	0,923	6								
41.	Alana ilişkin teknolojik gelişmeleri takip edebilme	6,0	1,0	6								
42.	Mesleki gelişime açık bir tutum sergileyebilme	6,40	0,946	7								
43.	Problem çözümü bir tutum sergileyebilme	6,23	1,031	7								
44.	Mesleki gelişimlerinde öğrencilere rehberlik edebilme	6,06	1,371	7								
45.	Öğrencileri ilgili yükseköğretim programlarına hazırlayıcı ders dışı çalışmalar planlayabilme	6,06	1,305	7								
46.	İlgili yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarıyla sağlıklı iletişim kurabilme	6,17	1,043	7								
47.	Ses sağlığı hususunda öğrencilere rehberlik edebilme	5,49	1,463	6								
48.	Öğrenci ve veliler ile sağlıklı iletişim kurabilme	5,80	1,530	6								
49.	Veliler ile işbirliği yapabilme	5,49	1,652	6								

GAZİ GELECEKTİR...